

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Τεύχος 48
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΤΙΜΗ 3 ΕΥΡΩ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Το ρεύμα του αντικαπιταλισμού

Σπάνια συμβαίνει μια προεκλογική κυβερνητική «αντεπίθεση» να ηγηγείται τόσο στραβά όσο αυτή που ξεκίνησε ο Σημίτης. Όταν στις 6 Σεπτεμβρίου ο πρωθυπουργός ανέβαινε στη Θεσσαλονίκη για τα εγκαίνια της ΔΕΘ, ο φιλικός του τύπος έκανε προβλέψεις για το πόσο σύντομα θα αρχίσει να κλείνει η ψαλίδα των δημοσκοπήσεων ώστε ο Σημίτης να επιλέξει το χρόνο των εκλογών. Τρεις μήνες αργότερα, όχι μόνο η απόσταση από τη ΝΔ δεν έχει μειωθεί, όχι μόνο η συσπείρωση ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ παραμένει χαμηλή, αλλά και τα προεκλογικά «χαρτιά» του Σημίτη καίγονται το ένα μετά το άλλο. Η λεγόμενη «Κοινωνική Χάρτα» μοιάζει να συγκινεί περισσότερο τους γραφειοκράτες των Βρυξελλών παρά τα κοινωνικά στρώματα στα οποία υποτίθεται ότι απευθύνεται. Η προσπάθεια «αυτοκάθαρσης» με την εγκατάλειψη του άλλοτε «στρατηγού» Νεονάκη με τα θηριώδη πακέτα του Χρηματιστηρίου επίσης δεν απέδωσε. Άλλος ένας υφυπουργός βρίσκεται αυτές τις μέρες μπλεγμένος σε ανεξήγητες καταθέσεις 2 εκατομμυρίων ευρώ ενός συμβούλου του που είναι και γαμπρός του... Ακόμα και κλασικά επικοινωνιακά τρικ γίνονται μπουμέραγκ, όπως η επίσκεψη Σημίτη στο τηλεφωνικό κέντρο του ΙΚΑ, όπου απαντούσε σε κλήσεις που καταγγέλλονταν αμέσως σαν σημειώσεις.

Από παντού έρχεται το μήνυμα ότι η κρίση του εκσυγχρονισμένου ΠΑΣΟΚ δε θεραπεύεται με εύκολες προεκλογικές κινήσεις. Γιατί οι ρίζες αυτής της κρίσης είναι πολύ βαθύτερες. Το ΠΑΣΟΚ του Σημίτη έχει ευθυγραμμιστεί τόσο ολοκληρωτικά με τους στόχους και τις επιλογές του ελληνικού καπιταλισμού, ώστε συμμερίζεται τα αδιέξοδά του. Και ταυτόχρονα, έχει επιτεθεί με τέτοια συστηματικότητα στους παραδοσιακούς δεσμούς του με την εργατική τάξη, ώστε δυσκολεύεται να συσπειρώσει εκείνον τον κόσμο που ανυπόμονα αναζητάει τα αδιέξοδα.

Πουθενά δεν είναι πιο ορατή αυτή η αντίφαση όσο στο μέτωπο του πολέμου. Όταν στις αρχές του περασμένου καλοκαιριού, ο Σημίτης αντικαθιστούσε το Λαλιώτη με το Χρυσοχοϊδη στη θέση του Γραμματέα της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ, η ψυχρή λογική της «ρεαλιστικής» έλεγε ότι πρόκειται για κίνηση προσαρμογής στα σκλη-

ρά δεδομένα του πολέμου, πέρα από συναισθηματισμούς. Ο κόσμος μπορεί να διαμαρτυρήθηκε κατά του πολέμου, αλλά ο Μπους και ο Ράμφελντ έμοιαζαν τότε να απολαμβάνουν τη δόξα των πορθητών της Βαγδάτης. Το ΠΑΣΟΚ του Σημίτη πήγε με τους νικητές «για το καλό της χώρας». Ο γραμματέας που είχε προκαλέσει την οργή του αμερικάνου πρέσβη κάνοντας δηλώσεις υπέρ των συλλαλητηρίων της 15 Φλεβάρη αντικαταστάθηκε με ένα στενό συνεργάτη των αμερικάνικων υπηρεσιών. Ο Χρυσοχοϊδης ήταν από τους ελάχιστους πολιτικούς στην Ελλάδα που είχε κάνει δηλώσεις υπέρ της επέμβασης στο Ιράκ.

Εξή μήνες αργότερα, όμως, πού βρίσκονται οι «νικητές της Βαγδάτης»; Η κατοχή του Ιράκ έχει εξελιχθεί σε κόλαση για τα στρατεύματα του Μπους και του Μπλερ. Η ηγεσία των ΗΠΑ πιέζει τους συμμάχους της να τη βοηθήσουν να σταθεροποιήσει την κατάσταση, αλλά καμιά κυβέρνηση δεν είναι σε θέση να αναλάβει κάποια σχετική πρωτοβουλία. Άλλοι φοβούνται το κόστος της εμπλοκής, άλλοι δεν βλέπουν αρκετά ανταλλάγματα στο τραπέζι. Ο Σημίτης και ο Χρυσοχοϊδης, αντί να απολαμβάνουν τα όποια οφέλη από το στρατόπεδο των νικητών, βουλιάζουν στην ουρά ενός πολέμου που κανένας δεν ξέρει πού πάει και πώς θα τελειώσει.

Οι αβεβαιότητες και οι αστάθειες που προκαλεί ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος για όλους τους καπιταλισμούς είναι διεθνές φαινόμενο. Το παράδειγμα της γειτονικής Τουρκίας είναι χαρακτηριστικό. Η κυβέρνηση Ερντογάν έδωσε ολόκληρη πολιτική μάχη για να ανατρέψει την απόφαση του τουρκικού κοινοβουλίου σχετικά με την αποστολή στρατευμάτων στο Ιράκ. Κέρδισε την απόφαση, αλλά αναγκάστηκε σχεδόν αμέσως να την κηρύξει ανεφάρμοστη μπροστά στις αντιδράσεις που προκάλυψε μέσα στο ίδιο το Ιράκ. Πριν καλά ανοίξει η διαπραγματευση για τα ανταλλάγματα που προσδοκούσε η Τουρκία από την ενίσχυση των ΗΠΑ με τα δικά της στρατεύματα, η εικόνα ανατράπηκε. Τέτοια προβλήματα ισχύουν ακόμα και για πολύ ισχυρότερους καπιταλισμούς, όπως φαίνεται από το διαχωρισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε περισσότερο και λιγότερο φιλοαμερικανικά κράτη. Η συζήτηση για το λεγόμενο Ευρωσύνταγμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το ρεύμα του αντικαπιταλισμού
3-5

Διακήρυξη της
Αντικαπιταλιστικής Συμμαχίας
6

ΙΡΑΚ
Η δύναμη της Αντίστασης
7-9

2ο ΕΚΦ
Παγκοσμιοποίηση και
Πόλεμος
10-12

Η ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ
Η αριστερά στη Μέση Ανατολή
13-15

Εντουαρντ Σαϊντ
16-17

2003
Η χρονιά που έγραψε ιστορία
18-20

Η χρονιά των απεργιών
21-23

Εργατική τάξη ή «πλήθη»;
24-27

Η Ρώσικη επανάσταση
28-31

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ
Η εξέγερση στη Βολιβία
32-34

Το "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δημο-
περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στόλλου
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία
Διοκνήση: Κώστας Πίτσας
Κεντρική διάθεση: Μαξίμσκα Βιβλιοπωλεία,
Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 210 52 47 584
Για συνδρομές και γράμματα:
Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω"
Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα
Εκτύπωση: Γεωργιάδης Α.Ε.

Απεργία των νοσοκομείων διαδηλώνουν στο κέντρο της Αθήνας

έχει οδηγηθεί σε αδιέξοδο καθώς Ισπανία και Πολωνία αρνούνται να αποδεχθούν τις ρυθμίσεις του Γαλλο-Γερμανικού άξονα. Είναι μια αντιπαράθεση που δεν αφορά μόνο τη σχετική βαρύτητα του κάθε κράτους σε ψήφους μέσα στην ΕΕ, αλλά και τη σχέση με το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ.

Ευρωπαϊκές βεβαιότητες και στρατηγικές της ελληνικής άρχουσας τάξης που έμοιαζαν ακλόνητες όλο το προηγούμενο διάστημα, σήμερα εμφανίζονται ρευστές. Το ίδιο ασταθές είναι το τοπίο για την οικονομία.

Φαινομενικά, ο ελληνικός καπιταλισμός γνωρίζει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρώπη και σε κάθε περίπτωση καταφέρει για πρώτη φορά ύστερα από 20 χρόνια να ξεπερνάει τους ρυθμούς της ΕΕ. Αλλά, πίσω από την επιφάνεια τα προβλήματα είναι περισσότερο από ορατά. Το κυριότερο είναι ότι ακόμα και αυτοί οι «πετυχημένοι» ρυθμοί ανάπτυξης δεν είναι αρκετοί για να μπορέσει ο προϋπολογισμός να σηκώσει τα βάρη από τις πολλαπλές πιέσεις που δέχεται: ο Χριστοδουλάκης και ο Σημίτης προσπαθούν να εξασφαλίσουν ταυτόχρονα κονδύλια για τη μείωση του δημόσιου χρέους, τη χρηματοδότηση των Ολυμπιακών και των άλλων μεγάλων έργων, τη συνέχιση των τεράστιων εξοπλιστικών προγραμμάτων και, τέλος, την ενίσχυση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων με ένα νέο κύκλο φορολογικών ελαφρύνσεων. Κανένας απ' αυ-

τούς τους τέσσερις στόχους του ελληνικού καπιταλισμού δεν παίρνει αναβολή, αλλά και όλοι μαζί αποτελούν βάρος δυσβάσταχτο. Γι' αυτό μέσα σε συνθήκες οικονομικής ανάκαμψης τυπικά, η κυβέρνηση βρίσκεται κάτω από τις ίδιες παλιές πιέσεις για περικοπές και ιδιωτικοποιήσεις. Στην «καλύτερη στιγμή» της οικονομίας, ο ΣΕΒ διαρκώς παραπονείται ότι «καθυστερούν οι διαρθρωτικές αλλαγές» και φτάνει ακόμα και να ζητήσει επίσπευση των εκλογών!

Αν ο ΣΕΒ φοντάζεται ότι με μια κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας οι επιλογές του ελληνικού καπιταλισμού θα «τρέξουν» πιο γρήγορα, τότε μάλλον ζει στον κόσμο του. Το ΠΑΣΟΚ του Σημίτη έχει καταφέρει με μεγάλη δυσκολία, με τις άκρες των δακτύλων του, να διατηρεί κάποιον έλεγχο στις αγκυμμένες αντιστάσεις. Από την άνοιξη του 2001 που σφραγίστηκε με τις Πανεργατικές ενάντια στο Ασφαλιστικό του Γιαννίση μέχρι το φθινόπωρο του 2003 με το απεργιακό κύμα για αυξήσεις 20-25%, δηλαδή 4-5 φορές πάνω από τα ψίχουλα του Χριστοδουλάκη, οι εργατικές αντιστάσεις έχουν σημαδέψει τα όρια του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης. Κανένας Αλογοσκούφης και κανένας Καραμανλής δεν μπορεί να υπερπηδήσει αυτά τα όρια, ακόμα και αν η Νέα Δημοκρατία καταφέρει να εξασφαλίσει «καθαρή νωπή εντολή» από τις εκλογές- πράγμα αρκετά αμφίβολο.

Παρά τα προβλήματα του ΠΑΣΟΚ η ΝΔ δεν

έχει δημιουργήσει ρεύμα προς τον εαυτό της. Έρχεται πρώτη στις δημοσκοπήσεις χάρη στις διαρροές του ΠΑΣΟΚ που παραμένουν αριστερόστροφες και αναποφάσιστες. Τα γκάλοπ δείχνουν αριθμητικά αυτό που ποιοτικά μπορεί να διακρίνει κάθε τίμιος παρατηρητής των εξελίξεων. Όλα τα μαζικά κύματα διαμαρτυρίας και αντίστασης των τελευταίων χρόνων συγκρούστηκαν με την κυβέρνηση του Σημίτη από τα αριστερά. Αυτό ισχύει τόσο για τις πανεργατικές του Ασφαλιστικού όσο και για τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια. Ισχύει για τον κόσμο της Ζακύνθου που αγκάλιασε τους πρόσφυγες, όσο και για τον κόσμο που ξαναακάλυψε την αλληλεγγύη για την Παλαιστινιακή αντίσταση. Στο επικεντρο όλων αυτών των αντιστάσεων έχει διαμορφωθεί μια ένα ολόκληρο κομμάτι που το χαρακτηριστικό του είναι η αλληλοσύνδεση και η γενίκευση αυτών των μετώπων, είναι η καταγγελία του ίδιου του συστήματος της αγοράς και του πολέμου, είναι ο αντικαπιταλισμός.

Γιατί αυτή η εικόνα δεν μεταφράζεται σε αυξημένα ποσοστά για την Αριστερά; Είναι ένα ερώτημα που προφανώς χρειάζεται να ασχοληθεί όλες τις ηγεσίες της αριστεράς. Για την ώρα, πάντως, οι ηγεσίες του ΣΥΝ και του ΚΚΕ δεν έχουν καταφέρει να δώσουν ικανοποιητικές απαντήσεις. Το φθινοπωρινό απεργιακό κύμα άφησε πικρή γεύση σε χιλιάδες αγωνιστές που αναρωτιούνται τι απέγιναν οι απεργίες τους, τι έκαναν οι ηγεσίες του ΣΥΝ και του ΠΑΜΕ σε όλους αυτούς τους χώρους που βγήκαν σε δράση; Χιλιάδες εκπαιδευτικοί πλημμύρισαν τις συνελεύσεις των ΕΑΜΕ αυτό το φθινόπωρο. Χιλιάδες εργαζόμενοι στα νοσοκομεία βάδισαν στα συλλαλητήρια της ΠΟΕ-ΔΗΝ. Χιλιάδες εργαζόμενοι στους Δήμους έδωσαν το «παρόν» στην απεργία την κρίσιμη στιγμή. Μαχητικά κομμάτια όπως οι ιπτάμενοι συνοδοί και φροντιστές της Ολυμπιακής και οι εργαζόμενοι της Στατιστικής Υπηρεσίας έφτασαν σε συγκρούσεις μακράς διάρκειας. Όλα αυτά τα κομμάτια αναρωτιούνται γιατί οι συνδικαλιστικές ηγεσίες της αριστεράς δεν κατέφεραν να πάρουν πρωτοβουλίες στήριξης των απεργιών.

Αλλά και γενικότερα, ανατρέχοντας στις μεγάλες στιγμές της χρονιάς που κλείνει, ένας ολόκληρος κόσμος έχει την αίσθηση ότι έδωσε μάχες χωρίς τη βοήθεια αυτών των ηγεσιών. Είτε μιλάμε για τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια του Φλεβάρη και του Μάρτη, είτε για τη Θεσσαλονίκη τον Ιούνιο, εκατοντάδες χιλιάδες βγήκαν στους δρόμους ενάντια στα γεράκια του πολέμου και του κέρδους και κατάγγελλαν την υπαταγή του Σημίτη σ' αυτά τα συμφέροντα.

Οι αντικαπιταλιστές ακτιβιστές που βρέθηκαν στο επίκεντρο αυτών των μαζικών κινητοποιήσεων αναγνωρίζονται πλατεία σαν μια νέα πολιτική δύναμη που βοήθησε στην αναγέννηση του κινήματος.

Ίσως αυτός είναι ο λόγος που η εμφάνιση της Αντικαπιταλιστικής Συμμαχίας βρίσκει εντυπωσιακή ανταπόκριση από την πρώτη στιγμή στο πιο πλατύ φάσμα. Και μοιάζει ρεαλιστικός ο διακηρυγμένος στόχος της ότι η παρέμβαση της στις εκλογές μπορεί να βοηθήσει να εκφραστεί αυτό το αριστερόστροφο ρεύμα που αγονακτεί με τον Σημίτη και απεχθάνεται τη δημογωγία του Καραμανλή. Είναι χαρακτηριστικές οι δηλώσεις των ακτιβιστών που υπέγραψαν πρώτοι τη διακήρυξη της Αντικαπιταλιστικής Συμμαχίας.

Στην πρώτη συνέντευξη τύπου, στις 4 Δεκέμβρη στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθήνας, ο δημοσιογράφος Μωυσής Λίτσας από την κίνηση Financial Crimes, δήλωσε

“Να ξεκινήσω με ένα ερώτημα που έχω θέσει και εγώ στον εαυτό μου: Γιατί Αντικαπιταλιστική Συμμαχία; Γιατί αυτό το κίνημα που ξεκίνησε το 1999 στο Σιάτλ και συνεχίστηκε στην Ευρώπη, έκανε ανθρώπους σαν εμένα που δεν έχουν να επιδείξουν κάποιες ιδιαίτερες περιγμημένες δράσης, να αναλογιστώ ότι κάτι πρέπει να κάνω. Να διαδηλώσω, όχι μαζί με άλλους πέντε δέκα, αλλά με εκατομμύρια στις 15 Φλεβάρη για να φωνάξουμε όλοι μαζί ενωμένοι Όχι στον Πόλεμο του Μπους.

Με έκανε να δραστηριοποιηθώ κατ’ αρχήν στο χώρο μου. Εκεί που πάντα έλεγες ότι πρέπει να γίνει κάτι, αλλά δεν έφτανε πουθενά, έβλεπες πράγματα όπως το συνδικαλισμό κάπως αποστασιοποιημένα. Αυτό το κίνημα με έκανε λοιπόν να πω, στοπ: γιατί να περιμένεις από άλλους να κάνουν; Να τα κάνουμε μαζί με άλλους ανθρώπους. Με διαφορετικές αν θέλετε ιδεολογικές καταβολές, από την εξωκοινοβουλευτική αριστερά, από την παραδοσιακή κοινοβουλευτική αριστερά, που έχουμε έναν κοινό τόπο: θέλουμε να αλλάξουμε τον κόσμο, δεν μας αρέσει αυτό το σύστημα. Γι αυτό το λόγο και η Συμμαχία λέγεται Αντικαπιταλιστική και ‘όχι σόριστα ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό ή την πολιτική του Σημίτη.”

Αυτός ο νέος ακτιβισμός, η ανανεωμένη διάθεση για δράση είναι κοινό μοτίβο που συνδέει ανθρώπους από διαφορετικές διαδρομές. Αυτό ισχύει προφανώς για τους απεργούς αυτού του φθινόπωρου, όπως οι Πανεπιστημιακοί και οι ιπτάμενοι της Ολυμπιακής. Όπως δήλωνε ο Αρης Κρουσάλης, πρώην γραμματέας της ΕΙΣΦ

“Το κίνημα που γεννήσε το Σιάτλ και συγκλόνισε τον κόσμο στη Γένοβα, γέμισε ελπίδα μεγάλα τμήματα εργαζόμενων που και στη

Συνέντευξη τύπου της Αντικαπιταλιστικής Συμμαχίας

χώρα μας είχαν οραματιστεί μια διαφορετική, δίκαιη κοινωνία και είδαν τις ελπίδες τους να προδίνονται. Όλα αυτά πρέπει να βρουν έκφραση και η κίνηση για μια Αντικαπιταλιστική Συμμαχία στις εκλογές είναι το κατάλληλο βήμα.”

Τα λόγια αυτά είναι σαν να φωτογραφίζουν όλους τους αντάρτες της ΠΑΣΚΕ, και είναι χιλιάδες, που αναγκάστηκαν να συγκρουστούν με τις ηγεσίες που τους πρόδωσαν. Το ίδιο μήνυμα έκφραζαν και ο Ορέστης και ο Γιάννης Παπαθανάσης από την Άρτα.

“Τα τελευταία χρόνια ήρθαμε αντιμέτωποι με μια γενικευμένη επίθεση του κεφάλαιου (ασφαλιστικό, ιδιωτικοποιήσεις, υγεία, παιδεία, πόλεμος). Όμως οι επιθέσεις αυτές βρήκαν ισχυρή (και απρόσμενη από την επίσημη αριστερά) αντίσταση από τους εργαζόμενους. Μπορέσαμε και εκφραστήκαμε πολιτικό χιλιάδες εργαζόμενοι και νέοι που τόσα χρόνια μέναμε ξεκρέμαστοι από ΚΚΕ, ΣΥΝ, ΔΗΚΚΙ, ΠΑΣΟΚ. Η Αντικαπιταλιστική Συμμαχία είναι ο τρόπος να εκφράσουμε την αντίθεση μας τόσο στην πολιτική του Σημίτη όσο και στον καπιταλισμό σαν σύστημα.”

Και ο Αγγελος Ευαγγέλου, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο συμπλήρωνε *“Στα Γιάννενα θα ανοίξουμε την πρόταση με ακυβισμό για να γίνει γνωστό αυτό το κατέβασμα και να ανοίξει ευρύτερα η συζήτηση για το πώς μπορούμε να αλλάξουμε τη ζωή μας.”*

Κόσμος με αποφασιστικότητα να μπει στη

μάχη για “να αλλάξουμε τη ζωή μας”. Αυτό είναι το ρεύμα που διαμορφώνεται από πολλές αφετηρίες. Ίσως ένα από τα πιο χαρακτηριστικά σημάδια είναι η συμμετοχή ακτιβιστών που συγκρούονται με την καταπίεση των ομοφυλόφιλων. Όπως το διατύπωσε η δημοσιογράφος Μαρία Σάιμπερ *“Πέστε μου αν γνωρίζετε πολιτικό σχήμα που κατεβαίνει στις εκλογές και έχει στις πολιτικές του προτεραιότητες τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων”*

Το ίδιο τολμηρή είναι η σύγκρουση όλου αυτού του κόσμου με την ισλαμοφοβία και η υπεράσπιση των μεταναστών και των μειονοτήτων στη Θράκη και στη Μακεδονία από τις ρατσιστικές πιέσεις που γεννάει η εμπλοκή στον πόλεμο του Μπους.

Αυτή είναι η δύναμη του αντικαπιταλισμού. Ενώνει την αντίσταση των καταπιεσμένων, συνδέοντας την καταπίεση με το ίδιο το σύστημα που τη γεννάει. Και ανοίγει την προοπτική για μια κοινωνία όπου όλες οι μορφές καταπίεσης θα ξεριζωθούν γιατί η συλλογικότητα και η δημοκρατία των εργατών θα καταργήσει το κριτήριο του κέρδους και θα βάλει τους ανθρώπους χωρίς διακρίσεις πάνω από τα κέρδη. Αξίζει να στρατευτούμε όλοι σ’ αυτή την προσπάθεια.

Πάνος Γκαργκάνας

Αντικαπιταλιστική Συμμαχία

Το φθινόπωρο του 2003 ξεκίνησε με πρωθυπουργικές εξαγγελίες για «κοινωνικές παροχές» και τελειώνει με τον Σημίτη να επιστρατεύει ΜΑΤ, δικαστήρια και πιέσεις στους συνδικαλιστές για να σπόσει το απεργιακό κίνημα που, απορρίπτοντας τα κυβερνητικά ψήκουλα, διεκδικεί αυξήσεις στους μισθούς 20-25%, ένταξη στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα για εργαζόμενους που δουλεύουν ανάμεσα στους ιούς και στα σκουπίδια, και άλλα εξώφθαλμα δίκαια αιτήματα.

Πρόκειται για ένα χειροπιαστό δείγμα της κρίσης που αγκαλιάζει τους διαχειριστές του συστήματος του πολέμου και του κέρδους. Η αποτυχία τους δεν είναι «μόνο» οικονομική. Η βαθιά εμπλοκή τους στο βάρβαρο πόλεμο του Μπους στο Ιράκ, και πιο πριν στο Αφγανιστάν, είναι η πιο φρικτή απόδειξη της χρεωκοπίας τους. Με τον πιο κυνικό τρόπο επανέλαβαν και επαναλαμβάνουν όλα τα προκλητικά ψέματα της πολεμοκόπτης προπαγάνδας περί «απειλής για την ανθρωπότητα» από χώρες καταστραμμένες από προηγούμενες επεμβάσεις και δίνουν διπλωματική και στρατιωτική υποστήριξη («διευκολύνσεις») σε αδίστακτους εγκληματίες πολέμου.

Ο αδιστακτος κατήφορος της «εκουχρονιστικής» σοσιαλδημοκρατίας εκφράζεται σε κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής. Φαίνεται ανάγλυφα στο γεγονός ότι η «ισχυρή Ελλάδα» του Σημίτη κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρώπη στην απόρριψη αιτήσεων προσφύγων για άσυλο. Οι ανειλικρινείς αντιρατσιστικές διακηρύξεις συνοδεύονται στην πράξη από μια φονική πολιτική ερμητικού σφραγίσματος των συνόρων απέναντι στους κατατρεγμένους που τρέχουν να γλιτώσουν από την φτώχεια και τον πόλεμο.

Εκφράζεται επίσης με τη διέυρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Είκοσι ολόκληρα χρόνια μετά τις νομοθετικές ρυθμίσεις περί ισότητας των φύλων, οι μισθοί των γυναικών αντιστοιχούν μόνο στο 60% των μισθών των ανδρών, ενώ το ποσοστό της ενεργίας των γυναικών είναι διπλάσια. Μια διαχείριση που κατάφερε να σηκώσει τα κέρδη των καπιταλιστών στα επίπεδα του υψηλότερου ιστορικά σημείου τους και να διευρύνει την ψαλίδα ανάμεσα στον πλούτο και στη φτώχεια, είναι ανίκανη να φέρει καλύτερες μέρες για τους αδίκημένους της κοινωνίας.

Το ίδιο φαίνεται και στο περιβάλλον. Το νομοσχέδιο για τα δάση που ανοίγει τις πόρτες για τη νόμιμη καταπάτηση τεράστιων εκτάσεων είναι το επιστέγασμα μιας πολιτικής που υποκλίνεται σε όλα τα καταστροφικά συμφέροντα: στις αδηφάγες κατασκευαστικές εταιρίες, στις τράπεζες και τα άλλα αρπακτικά του Χρηματιστηρίου που έχουν δώσει στην κερδοσκοπία με τα ακίνητα διαστάσεις «φούσκας», στο λόμπι της αυτοκινητοβιομηχανίας και βέβαια στους εφοπλιστές και τη διαπλοκή τους με τις πολυεθνικές των πετρελίων. Κάθε τίμιο μέλος της επιστημονικής κοινότητας στέλνει μήνυμα κινδύνου για τις διαστάσεις που έχει πάρει το «φαινόμενο του θερμοκηπίου» και η εμφάνιση «ακαρίων καιρικών φαινομένων», αλλά ο Σημίτης επιμένει στην πολιτική κινήτρων για τους καταστροφείς του περιβάλλοντος.

Τίποτε απ' όλα αυτά δεν περνάει χωρίς αντίσταση. Αντίθετα, τα τελευταία χρόνια είδαμε να αναπτύσσονται μεγάλα, πολλές φορές πλειοψηφικά, κύματα αντίστασης. Δεν είναι μόνο το αντιπολεμικό κίνημα που αγάλισε φέτος εκατομμύρια ανθρώπους και εξακολουθεί να δείχνει την Ελλάδα στην κορυφή των σχετικών δημοσκοπήσεων με 96% να θεωρεί τον πόλεμο του Μπους αδικαιολόγητο. Το πλήθος και ο παλμός των αντιπολεμικών συλλαλητηρίων, που θύμιζε σε πολλούς τις διαδηλώσεις της δεκαετίας του '70, δεν έπεσε από τον ουρανό. Είναι αλληλένδετο με τα άλλα κινήματα που πήραν μαζικές διαστάσεις.

Οι πανεργατικές απεργίες ενάντια στο «Ασφαλιστικό» σχέδιο του Γιαννίτση το 2001 ήταν οι μεγαλύτερες εργατικές εκρήξεις για δεκαετίες. Οι κινητοποιήσεις αλληλεγγύης στον Παλαιστινιακό λαό πήραν τις μεγαλύτερες διαστάσεις τους εδώ και χρόνια. Ακόμα και η συμπόθεια για τις αντικαπιταλιστικές διαδηλώσεις ενάντια στους G8 στη Γένοβα έγινε πλειοψηφικό ρεύμα με ένα 54% να δηλώνει ότι στέκεται στο πλευρό των διαδηλωτών.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες είναι αδιανόητο να εμφανίζεται σαν εναλλακτική λύση η επιστροφή της δεξιάς. Η ΝΔ είναι ο ιστορικός εκφραστής όλων των συμφερόντων που σήμερα κατάντησε να υπηρετεί και το ΠΑΣΟΚ του Σημίτη. Πίσω από τις υποκριτικές διακηρύξεις του Καραμανλή για «οριστικό ξεπέρας των διαχωριστικών γραμμών του παρελθόντος», με δυσκολία κρύβεται το

μείγμα των νεοφιλελεύθερων αρπακτικών με τους καραμπινάτους κρόκτες της πιο χυδαίας κοινωνικής και πολιτικής συντήρησης.

Οι εργαζόμενοι και η νεολαία που πλημμύρισαν τους δρόμους για τις πανεργατικές και για τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια είναι σίγουρο ότι δεν θέλουν την κοροϊδία μιας τέτοιας «εναλλαγής». Ελπίζουν, και το έχουν διατρανώσει με τα συνθήματά τους, σε ένα κόσμο χωρίς πόλεμο, φτώχεια και αδικία, σε έναν «άλλο κόσμο» που σήμερα μοιάζει ξανά εφικτός. Τριάντα χρόνια μετά το Πολυτεχνείο και την ανάταση του κινήματος τότε στην Ελλάδα και διεθνώς, σήμερα ξαναφουντώνουν οι ελπίδες ότι μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο. Είναι τα μηνύματα του Σιάτλ και της Γένοβας, των εξεγέρσεων της Αργεντινής και της Βολιβίας, του παγκόσμιου αντιπολεμικού αυτοντισμού που είδαμε στις 15 Φλεβάρη.

Μέσα απ' αυτό το αναγεννημένο κίνημα ελπίζουμε να ανοίξουμε δρόμο για να εκφραστούν οι ελπίδες και οι προσδοκίες των εργαζόμενων και της νεολαίας. Αυτό είναι το νόημα της Κίνησης που ξεκινάμε για μια Αντικαπιταλιστική Συμμαχία που να παρέμβει και στις ερχόμενες εκλογές.

Δεν είναι μια κίνηση ανταγωνιστική απέναντι στην υπόλοιπη Αριστερά. Οι πιο πολλοί από εμάς, όπως και τόσος και τόσος κόσμος, έχουμε ζωντανές εμπειρίες για τις αδυναμίες και τα λάθη των ηγεσιών που έχουν εμποδίσει την Αριστερά να εκφράσει τα πλειοψηφικά ρεύματα αντίστασης στην αγορά και στον πόλεμο. Αλλά πιστεύουμε ότι μπορούμε να βγάλουμε μια Αριστερά ενισχυμένη μέσα από την αναμέτρηση που έρχεται. Όπως καταφέραμε να αναδείξουμε τα νέα κινήματα, να κάνουμε το όνομα μιας ιταλικής πόλης σύμβολο της νέας αντικαπιταλιστικής διάθεσης και τη 15 Φλεβάρη συνώνυμο με τον αντιπολεμικό ξεσηκωμό, έτσι πιστεύουμε ότι είναι δυνατό να δημιουργηθεί ένα δυνατό μαζικό ρεύμα προς τ' αριστερά και στις εκλογές. Ένα ρεύμα που θα δώσει προοπτική στην αγανάκτηση ενάντια στην κατάντια του Σημίτη και θα φράξει το δρόμο στις φιλοδοξίες του Καραμανλή.

Όλοι όσοι βγήκαμε στους δρόμους έχουμε θέση σ' αυτή την προσπάθεια. Ελάτε να την προωθήσουμε μαζί, ελάτε να κάνουμε πιο δυνατή την ελπίδα για ένα κόσμο απαλλαγμένο από τις βαρβαρότητες του καπιταλισμού.

Η δύναμη της αντίστασης

Τα στρατεύματα κατοχής στο Ιράκ αντιμετωπίζουν την πιο δυναμική Αντίσταση.
Ο Νίκος Λούντος εξηγεί πώς φτάσαμε ως εδώ.

Περισσότερα από 400 πτώματα Αμερικανών έχουν επιστρέψει στην Αμερική από την έναρξη του πολέμου στο Ιράκ. Έχουν γίνει ισάριθμες κηδείες. Καμία όμως δεν έγινε με την παρουσία επισήμων της αμερικανικής κυβέρνησης, ούτε του προέδρου Μπους, ούτε του Υπουργού Αμυνας. Δεν υπάρχουν αναμνηστικές φωτογραφίες δίπλα στα φέρετρα, ούτε τηλεοπτικές κάμερες στο νεκροταφείο στη στρατιωτική βάση του Ντόβερ. Ο πρώην σύμβουλος του Κλίντον Λυν Κάλνερ, σχολιάζοντας το στην канаδέζικη εφημερίδα Τορόντο Στार στις 5 Νοέμβρη κάνει τη σύνδεση: "Είναι όπως στο Βιετνάμ, όταν ο Λύντον Τζόνσον προσπαθούσε να κρύψει τις σκαούλες με τα πτώματα". Η λέξη 'Βιετνάμ' από εκεί που τη ξόρκιζαν όλοι βρίσκεται σήμερα στο στόμα του καθένα. Γιατί όσο και να προσπαθούν τα γεράκια να συγκαλύψουν την αλήθεια, ο α-

ριθμός των Αμερικανών νεκρών στο Ιράκ μέχρι στιγμής συγκρίνεται με το σύνολο των νεκρών που είχαν οι ΗΠΑ στα τρία πρώτα χρόνια του πολέμου στο Βιετνάμ.

Πώς φτάσαμε ως εδώ; Η κατάσταση μετά το καλοκαίρι έχει πραγματικά εκραγεί, με τις ένοπλες επιθέσεις κατά αμερικανικών στόχων μέσα στη Βαγδάτη να έχουν φτάσει τις 34 καθημερινά όταν τον Ιούλη ήταν κατά μέσο όρο 12. Εξω από τη Βαγδάτη γίνονται καθημερινά τουλάχιστον άλλες 50 επιθέσεις.

Η επίθεση στον ΟΗΕ με το παγιδευμένο αυτοκίνητο στις 19 Αυγούστου ήταν σαν να έδωσε το σύνθημα για την κλιμάκωση. Αυτοί και δεμένοι έπεσαν τότε να υπερασπιστούν τον Διεθνή Οργανισμό. Οι ύμνοι για τον επικεφαλής της αντιπροσωπείας του ΟΗΕ στο Ιράκ, τον βραζιλιάνο Βιέρα ντε Μέλο έκαναν το γύρο του κόσμου για πολλές μέρες. Η επίσημη προπαγάνδα παρουσίαζε εκείνη την

επίθεση σαν σημάδι απόγνωσης των αντιστεκόμενων. Κι όμως, η αλήθεια ήταν αντίθετη. Η επίθεση στον ΟΗΕ ήταν δείγμα ότι η αντίσταση γίνεται πιο αποφασιστική και πως καμιά ξένη δύναμη δε θα αντιμετωπιστεί με "κατανόηση". Πόσο μάλλον ο ΟΗΕ που ήταν υπεύθυνος για το δολοφονικό εμπόργκο δώδεκα χρόνων.

Δέκο μέρες μετά, η έκρηξη στο σημαντικότερο τέμενος των Σιτών στη Νατζάφ άφηνε πίσω της περισσότερους από 130 νεκρούς, στην πλειοψηφία τους απλούς προσκυνητές, αλλά και τον ηγετικό κληρικό αλ Χακίμ. Εγινε συντονισμένη προσπάθεια να παρουσιαστεί σαν αρχή ενός εμφυλίου πολέμου ανάμεσα σε Σίτες και Σουνίτες. Όμως οι θρησκευτικοί ηγέτες των Σιτών έδειξαν τον πραγματικό ένοχο, τους Αμερικάνους και τους Βρετανούς. Η σπώλεια του ελέγχου από τα χέρια των στρατευμάτων κατοχής φάνηκε

Κινηγμένοι όχι μόνο από τα κυπολίμματα του Σαντάμ, αλλά και από τα μικρά παιδιά στις γειτονίες του Ιράκ

απ' τις αμέσως επόμενες μέρες. Ο κληρικός Χασάν αλ Ζιργκάνι την ώρα του κηρύγματος κρατούσε καλάνικοφ διακηρύσσοντας "Θα υπερασπίσουμε τους εαυτούς μας". Τα τζαμιά φυλάσσονταν από ένοπλες πολιτοφυλακές Σιτών μπροστά στα μάτια των Αμερικάνων που παρακολούθουσαν χωρίς δυνατότητα να παρέμβουν.

Στις 24 Οκτώβρη κατέπεσε ένα ελικόπτερο Μπλάκ Χοκ στο Τικρίτ. Η επίσημη ανακοίνωση δεν ξεκαθάριζε αν είναι κατάρριψη ή ατύχημα. Όταν στις 2 Νοέμβρη ένα Σινούκ είχε την ίδια μοίρα και πήρε μαζί του και 16 τουλάχιστον νεκρούς, τα ψέματα δεν άντεχαν άλλο. Ο Ράμσφελντ έκανε λόγο για τη "χειρότερή μας μέρα στο Ιράκ". Οι νεκροί στο ίδιο τριήμερο είχαν ξεπεράσει τους 30. Στα τέλη Σεπτεμβρη ο υποστράτηγος Ρικάρντο Σάντσεζ παραδέχεται ήδη πως: "Ο εχθρός έχει εξελιχθεί. Έχει γίνει πιο φονικός, κάπως πιο σύνθετος, λίγο πιο περίπλοκος, και πιο ανθεκτικός... Δεν θα πρέπει να μας εκπλήξει αν κάποια απ' αυτές τις μέρες ξυπνήσουμε και ανακαλύψουμε ότι έχει ξεσπάσει μια μεγάλη μάχη". Με την πτώση του Σινούκ ο "οπαιοδόξος" υποστράτηγος δικαιωνόταν. Ο Πολ Μπρέμερ μίλησε για "νέες μεθόδους των αντιστεκόμενων". Δεν πέρασε ένας μήνας και τα ελικόπτερα που έπεσαν από επιθέσεις της Αντίστασης είχαν φτιάσει τα πέντε.

Πριν την κατάρριψη του Σινούκ, είχε προηγηθεί η πιο εντυπωσιακή ίσως ενέργεια μέχρι στιγμής. Στις 25 Οκτώβρη ο Πολ Γούλφοβιτς, ο αρχιτέκτονας του πολέμου στο Ιράκ, για απόσταση ενός ορόφου γλίτωσε από ρουκέτα στο ξενοδοχείο Αλ Ρασίντ. Ήταν στο πιο καλά φυλασμένο σημείο της αμερικανοκρατούμενης Βαγδάτης όπου το πιο στενά φυλασμένο πρόσωπο έκανε δηλώσεις τα ζημερώματα κάτωχος και φορώντας τις πιτζάμες του. Η επίθεση κατά της πεαλικής αστυνομίας στις 12 Νοέμβρη, στη Νασιρίγια που προκάλεσε το θάνατο 19 Ιταλών κορμπινιέρων και αρκετών ιρακινών αστυνομικών ήταν άλλη μια δυνατή υπενθύμιση πως οι σύμμαχοι των Αμερικάνων θα αντιμετωπιστούν ανεξαρτήτως εθνικότητας.

Και δίπλα στις εντυπωσιακές ενέργειες, υπάρχει η μεγάλη πλειοψηφία των Ιρακινών που αντιστέκεται στην κατοχή. Οι διαδηλώσεις που φτάνουν στα δυτικά μέσα ενημέρωσης είναι μόνο ένα μέρος της αλήθειας. Την πρώτη βδομάδα του Νοέμβρη έγιναν καινούργιες διαδηλώσεις των άνεργων στρατιωτικών αλλά και μια μαχητική διαδήλωση οδοκαθαριστών στη Βαγδάτη που κατέληξε σε πετροπόλεμο με τους Αμερικάνους. Ακόμη

και οι 357 δημοσιογράφοι που απασχολούνται μέσα στην Αμερικανική Διοίκηση έχουν κάνει δύο απεργίες απαιτώντας αυξήσεις και διαμαρτυρούμενοι για τη λογοκρισία που τους ασκεί η ομάδα του Μπρέμερ. Οι Αμερικάνοι για να αντιμετωπίσουν το κύμα απεργιών ενεργοποίησαν νόμους του Σαντάμ που απαγορεύουν την ίδρυση συνδικάτων σε κρατικές επιχειρήσεις.

Μια περιγραφή του Μουσλίμ, ενός Ιρακινού που μόλις βγήκε από τη φυλακή για το κίνημα μέσα στις ίδιες τις φυλακές δείχνει πόση διάθεση έχουν οι Ιρακίνοι να αντισταθούν: "Κάναμε διαμαρτυρίες ή απεργίες πείνας απαιτώντας καλύτερες συνθήκες. Άλλες φορές καμιά εικοσαριά αρχίζαμε να φωνάζουμε 'Βγάλε μας έξω. Αφήστε μας να φύγουμε!' Ενώ ο συγκρατούμενός του Ραχάντ Ναϊφ λέει πως: "Στη φυλακή μας, γίνονταν διαδηλώσεις σχεδόν κάθε μέρα. Κάποιες φορές χτυπιόμασταν με τους Αμερικάνους κρησιμοποιώντας τα κοντάρια από τις σκηνές όπου μέναμε. Οι Αμερικάνοι μας έκαναν αντιπίθεση με αστυνομικές ασπίδες, πλαστικές σφαίρες και ηλεκτροφόρα όπλα. Είμασταν σίγουροι πως στο τέλος αυτοί θα μας έβραζαν κάτω".

Πλατύ στρώμα

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η Αντίσταση είναι κάτι πολύ διαφορετικό από αυτό που περιγράφουν οι προπαγανδιστικοί λόγοι του Μπους. Πρόσφατη έκθεση της CIA υπολόγιζε σε 50.000 τους οργανωμένους Αντιστασιακούς Ιρακινούς. Ούτε 300 δεν είναι οι μη Ιρακίνοι που έχουν συλληφθεί από τις δυνάμεις κατοχής στο Ιράκ. Και οι περισσότεροι από αυτούς δεν προέρχονται από τα... μακρινά κέντρα της τρομοκρατίας, αλλά από κοντινές χώρες όπως το Κουβέιτ και η Σαουδική Αραβία. Σύμφωνα με το συγγραφέα Τάρικ Αλί: "Υπάρχουν περίπου 40 αντιστασιακές ομάδες στο Ιράκ. Πρόκειται για μασθικούς, διαφωνούντες κομμουνιστές που αηδίσαν από την προδοσία του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιράκ το οποίο στηρίζει την κατοχή, εθνικιστές, ομάδες πρώην στρατιωτικών και αξιωματικών του ιρακινού στρατού τον οποίο διέλιξαν οι Αμερικάνοι, και θρησκευτικές ομάδες Σουνιτών και Σιτών."

Ο Πολ Μπρέμερ εξαναγκάστηκε σε έκτακτη επίσκεψη στην Ουάσιγκτον για να συναντήσει τον Μπους, στις αρχές Νοέμβρη. Οι πληροφορίες των αμερικανικών εφημερίδων θέλουν τον επικεφαλής της κατοχής να επιβεβαιώνει στον Πρόεδρό του, την έρευνα της CIA, δηλαδή ότι οι επιθέσεις στους Αμερικάνους γίνονται από ένα πλατύ στρώμα του ι-

ρακινού πληθυσμού, το οποίο έχει τη στήριξη της πλειοψηφίας.

Η κατάσταση στο Ιράκ προκαλεί μια διπλή πίεση πάνω στις ΗΠΑ. Από τη μία προκαλεί αναταραχή μέσα στο στράτευμα και ανάγκη να υπάρξει κάποια αποσυμπίεση, επιτρέποντας σε ορισμένους στρατιώτες να επιστρέψουν σπίτι τους. Από την άλλη η αδυναμία τους να επιβάλουν την τάξη και ο ορατός κίνδυνος μιας πανωλεθρίας τους πιέζει να ενισχύσουν την παρουσία τους.

Η στρατιωτική εφημερίδα Stars and Stripes πραγματοποίησε έρευνα ανάμεσα στους φαντάρους στο Ιράκ στα μέσα Οκτώβρη. 70% των φαντάρων δηλώνουν πως το ηθικό τους είναι από χαμηλό έως μέτριο. Αυτοί που υπηρετούν στο Ιράκ, με όσες αταπάτες κι αν κατατόχηκαν, πλέον καταλαβαίνουν ότι έχουν βρεθεί σε μια κόλαση, απ' την οποία μπορούν να επιστρέψουν μόνο νεκροί, τραυματίες ή τρελοί. 1700 είναι ο επίσημος απολογισμός των τραυματιών που έχουν επιστρέψει στις ΗΠΑ. Και πώς γυρνάνε; Ο στρατιώτης Ανταμ Μακ Λέιν αφού βγήκε από στρατιωτικό νοσοκομείο των ΗΠΑ δήλωσε: "Δεν είχα συνειδητοποιήσει πόσο άνθρωποι έχουν μείνει χωρίς πόδια, χωρίς χέρια, χωρίς μάτια. Σε πιάνει κατάθλιψη να το σκέφτεσαι. Ευτυχώς που εγώ έχω σώσα τα όκρα μου".

Οι επιστολές των φαντάρων απ' το Ιράκ που έχουν έρθει στη δημοσιότητα είναι συγκλονιστικές και οργισμένες. Ένας φαντάρς γράφει: "Έχω τη δική μου λίστα 'καταζητούμενων'. Οι άσοι στην τράπουλά μου είναι ο Πολ Μπρέμερ, ο Ντόναλντ Ράμσφελντ, ο Τζορτζ Μπους και ο Πολ Γούλφοβιτς".

Γνωρίζοντας αυτό το κλίμα ο Ράμσφελντ ανακοίνωσε ανανέωση του στρατεύματος. Υποσχέθηκε πως από το Γενάρη οι 100.000 φαντάροι που θα υπηρετούν στο Ιράκ θα βρεθούν εκεί για πρώτη φορά. Μια πρόταση που σημαίνει άνοιγμα των ασκών του Αιόλου, αφού προϋποθέτει στράτευση 40.000 εφέδρων για θητεία ενός έτους στο Ιράκ.

Από την άλλη, μια επιτροπή του Κογκρέσου, η CBO κατέληξε στις αρχές Νοέμβρη σε αντίθετο πόρισμα: "Ο στρατός μας δεν πρόκειται να ελέγξει το Ιράκ, αν δεν αποφασιστεί ότι θα αποστολεί στρατός με αναμενόμενη παραμονή μεγαλύτερη του ενός χρόνου". 60 βουλευτές προχώρησαν ακόμη περισσότερο, μαζεύοντας υπογραφές υπέρ της αποστολής δύο επιπλέον μεραρχιών στο Ιράκ. Η δικαιολογία που έδωσε ένας Ρεπουμπλικάνος γεροϋσιαστής ήταν: "Αν ηττηθούμε στο Ιράκ, θα είναι η μεγαλύτερη ήττα της Αμερικής από την εποχή του Βιετνάμ".

7 στους δέκα αμερικάνους στο Ιράκ έχουν «πεσμένο» ηθικό. Οι ενέργειες της Αντίστασης προκαλούν πανικό και απόγνωση

Ο Μπους βυθίζεται αργά και σταθερά κάτω από όλες αυτές τις πιέσεις. Δημοσκοπήηση στις αρχές Νοέμβρη έδειχνε για πρώτη φορά μια απόλυτη πλειοψηφία 51% των Αμερικανών να είναι αντίθετη στη συνέχιση της κατοχής, ενώ μόνο ένας στους τρεις Αμερικάνους δηλώνει πως θα ψήφιζε τον Μπους ξανά για πρόεδρο. Ο Μπους κατάφερε να πάρει το ΟΚ του Κογκρέσου για τα 87 δισεκατομμύρια δολάρια που χρειάζεται για τη συνέχιση του 'πολέμου δίχως τέλος'. Κατάφερε να πάρει το ΟΚ του ΟΗΕ στις 16 Οκτώβρη για αποστολή πολυεθνικών στρατευμάτων κατοχής. Αλλά οι δυο του αυτές νίκες δε φαίνεται πως μπορούν να εμποδίσουν την κατρακύλα στην κρίση. Το κυβερνητικό συμβούλιο του Ιράκ δήλωσε εμμέσως πλην σαφώς πως δεν συμφωνεί με την αποστολή τουρκικών στρατευμάτων στο Ιράκ, αδυνατίζοντας την τρίτη νίκη του Μπους, την έγκριση της αποστολής στρατού από το τουρκικό κοινοβούλιο.

Όλα αυτά δε σημαίνουν αυτόματα πως οι Αμερικάνοι θα φύγουν όπως όπως από το Ιράκ. Από τη Σομαλία έφυγαν όταν καταρρίφθηκε ένα ελικόπτερο Μπلاك Χοκ, από το Λίβανο όταν ανατινάχθηκαν μερικές δεκάδες πεζοναύτες, αλλά το Ιράκ είναι πιο ζωτική γι' αυτούς υπόθεση. Στο Βιετνάμ η πορεία προς την ήττα έσπρωξε τις ΗΠΑ να ξεκινήσουν ένα δεύτερο βρόμικο και κρυφό πόλεμο στο Λάος και την Καμπότζη. Η προοπτική και στο Ιράκ είναι ανοιχτή σ' αυτή την κατεύθυνση. Όχι μόνο να επεκταθεί ο πόλεμος προς τη Συρία ή το Ιράν. Αλλά να κλιμακωθεί η βαρβαρότητα της καταστολής της αντίστασης, μπροστά στον πανικό νέων χτυπημάτων.

Ήδη ο Νοέμβρης ξεκίνησε με επιστροφή στους βομβαρδισμούς κατοικημένων περιοχών. F-15 βομβάρδισαν το Τικρίτ, αλλά και

περιοχές της Βαγδάτης για να προκαλέσουν ξανά "σοκ και δέος" στους Ιρακινούς. Ενώ για πρώτη φορά μετά τον Απρίλη ξαναεκτοξεύθηκε αμερικανικός πύραυλος κατά "ύποπτων περιοχών".

Οι δύο πρώην φυλακισμένοι που μετέφεραν την εικόνα της αντίστασης πιο πάνω, δίνουν ταυτόχρονα και την περιγραφή μιας αποικιοκρατίας που ήδη αρχίζει να ακολουθεί μεθόδους Ισραήλ: "Είμαστε μέσα στις σκηνές με 50 βαθμούς Κελσίου χωρίς νερό. Ερχονται δίπλα μας και έπιναν κρύο νερό, ενώ πέταγαν παγάκια και τα άφηναν να λιώνουν στην άμμο για να μας βασανίσουν ψυχολογικά". Στις αρχές Οκτώβρη οι διαδηλώσεις στη Βαγδάτη και τη Βασόρα αντιμετωπίστηκαν με πραγματικά πυρά στο ψαχνό. Ενώ στα τέλη Οκτώβρη ξεριζώσαν εκατοντάδες στρέματα καλλιέργιων με πορτοκαλιές και λεμονιές έξω από τη Βαγδάτη για να τιμωρήσουν τους χωρικούς που δεν γίνονται καφιέδες σε βάρος των αντιστασιακών.

Το σίγουρο είναι πως η Αντίσταση του Ιράκ έχει κάνει όλους τους ιμπεριαλιστές να χάσουν τον ύπνο τους. Όχι μόνο τους Αμερικάνους αλλά και τους Ευρωπαίους και το Σημίτη που ξέρουν πως αν ηττηθεί ο αμερικανικός στρατός στο Ιράκ θα ξεσπάσουν εκρήξεις που δε θα μπορούν να ελέγξουν.

Το Ιράκ δεν είναι όμως μόνο μια στρατιωτική υπόθεση. Η αδυναμία των ΗΠΑ να ελέγξουν την περιοχή ανεβάζει τον πολιτικό σφυγμό ολόκληρης της Μέσης Ανατολής. Μαζί με την παλαιστινιακή Ιντιφάντα αποτελούν δύο εστίες Αντίστασης που δείχνουν σε ολόκληρο τον αραβικό κόσμο ότι ο ιμπεριαλισμός δεν είναι ανίκητος. Έτσι ανάβει ξανά η συζήτηση για τη συνολική προοπτική. Για ποια κοινωνία θέλουμε και μπορούμε να χτίσουμε στη Μέση Ανατολή. Για το αν μπορούν οι εργάτες και ο φτωχός κόσμος να ξε-

φορτωθούν όχι μόνο τη στρατιωτική απειλή των ΗΠΑ, του Ισραήλ και των συμμάχων τους, αλλά και τους ντόπιους συνεργάτες τους. Το αντικαπιταλιστικό και το αντιπολεμικό κίνημα στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ έχει δώσει έμπνευση τα τελευταία χρόνια σε αυτή τη συζήτηση και αριστερά κινήματα στην Αίγυπτο, το Λίβανο και σε άλλες χώρες της περιοχής έχουν ξανακάνει την εμφάνισή τους.

Η συνδιάσκεψη του Καΐρου που έγινε στις 13-14 Δεκέμβρη μετατράπηκε σε επίκεντρο αυτής της συζήτησης. Ένα χρόνο μετά την πρώτη συνάντηση, η πρωτοβουλία που ξεκίνησε από τον πρώην πρόεδρο της Αλγερίας, Αχμεντ Μπεν Μπελά, τη Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο από τη Βρετανία και το κίνημα ANSWER των ΗΠΑ ξανασυναντήθηκε στην αιγυπτιακή πρωτεύουσα με εκπροσώπους κινήματων από όλη τη Μέση Ανατολή. Η διακήρυξη του Καΐρου κατάφερε να ενώσει νασεριούς, ισλαμιστές, την αριστερά του αραβικού κόσμου και το παγκόσμιο αντιπολεμικό κίνημα πάγω σε δυο άξονες. Συνεχίζουμε να στηρίζουμε όλες τις μορφές της αντίστασης σε Ιράκ και Παλαιστίνη, ενώ ταυτόχρονα χτίζουμε την εναλλακτική λύση στους πολεμοκάπηλους ηγέτες μέσα στις ίδιες μας τις χώρες.

2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ

Παγκοσμιοποίηση και πόλεμος

Το 2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ που έγινε στο Παρίσι στις 13-16 Νοέμβρη άνοιξε με μια μεγάλη συζήτηση με θέμα «Ενάντια στο διαρκή και παγκοσμιοποιημένο πόλεμο. Παγκοσμιοποίηση και μιλιταρισμός, ιμπεριαλιστική πολιτική, ρόλος των ΗΠΑ, ρόλος του πετρελαίου, ρόλος του ΝΑΤΟ. Δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών και πάλη κατά των καταπιεστών». Πάνω από 3.000 ακτιβιστές από όλες τις χώρες της Ευρώπης άκουσαν εισηγήσεις από τους Ζιλμπέρ Ατσκά (Γαλλία), Λίντζει Τζέρμαν (Αγγλία), Αντόνιο Νέγκρι (Ιταλία), Ρόζα Καναντέλ (Καταλωνία, Ισπανία), Πάνο Γκαργκάνο (Ελλάδα), Φίλιπ Ιλκόφσκι (Πολωνία), Σντίκι Καμπά (Σενεγάλη), Λίνα Αφβάντερ (Σουηδία) και Σεμπνέμ Φινκαντσί (Τουρκία). Συντονιστής ήταν ο διευθυντής της Μόντ Ντιπλοματίκ, Ιγνάσιο Ραμονέ. Εδώ δημοσιεύουμε τις παρεμβάσεις από Αγγλία και Ελλάδα.

ΛΙΝΤΖΕΪ ΤΖΕΡΜΑΝ

Σε μία εβδομάδα στο Λονδίνο πρόκειται να έρθει ο πιο αντιδημοφιλής ηγέτης όλου του κόσμου για να συναντήσει τον δεύτερο πιο αντιδημοφιλή ηγέτη του κόσμου. Μας είπαν ότι δεν έχουμε δικαίωμα να διαδηλώσουμε κοντά στο Μπάκινγκαμ Πάλας όπου θα βρίσκεται και εμείς απαντήσαμε αφού τον καλείτε θα πρέπει να περιμένετε μία τεράστια διαδήλωση και αυτό είναι που θα οργανώσουμε την επόμενη εβδομάδα.

Οι μας είπαν για αυτό τον πόλεμο ήταν ψέματα. Μας είπαν ότι έγινε για τα όπλα μαζικής καταστροφής και ότι αυτά τα όπλα ήταν κρυμμένα στο παλάτι του Σαντάμ Χουσεΐν και δεν βρήκαν απολύτως τίποτα οπουδήποτε στο Ιράκ. Μας είπαν ότι ο πόλεμος γίνεται για την απελευθέρωση του λαού του Ιράκ. Ενα πρόσφατο γκάλοπ στο Ιράκ αποκαλύπτει ότι μόνο ένα 15% του κόσμου θεωρεί ότι η κατοχή είναι απελευθέρωση. Οι πιο πολλοί θεωρούν ότι η ζωή τους έγινε πολύ χειρότερη. Ο Μπους έλεγε την 1η Μάη ότι η Αμερική έφερε την ειρήνη στον κόσμο αλλά από τότε έχουν πεθάνει περισσότεροι αμερικανοί φαντάροι στο Ιράκ από όσους πέθαναν στη διάρκεια του ίδιου του πολέμου. Στις ΗΠΑ και τη Βρετανία ο κόσμος καταλαβαίνει ότι αυτοί οι στρατιώτες δεν είναι οι εχθροί μας αλλά είναι φτωχοί άνθρωποι που προσπάθησαν να ξεφύγουν από τις συνθήκες που ζούσαν και είναι και οι ίδιοι θύματα αυτού του πο-

λέμου.

Η κατοχή στο Ιράκ είναι επανάληψη αυτού που είδαμε στα Βαλκάνια και στο Αφγανιστάν. Και πρέπει να στείλουμε ένα καθαρό μήνυμα στον κόσμο του Ιράκ και στους ηγέτες των ΗΠΑ και της Βρετανίας και στον ΟΗΕ που μετά τον πόλεμο υποστήριξε την κατοχή. Το μήνυμά μας είναι ότι αυτή η κατοχή πρέπει να τερματιστεί τώρα. Απαιτούμε δημοκρατία για τον κόσμο του Ιράκ. Δεν απαιτούμε τίποτα λιγότερο από ότι απαιτούμε και για τον υπόλοιπο κόσμο, να έχουν το δικαίωμα να κυβερνούν τους εαυτούς τους. Και το καλύτερο πράγμα που έχουμε να κάνουμε είναι να υποστηρίξουμε την αντίστασή τους που μπορεί να διώξει τους Αμερικανούς και τους Βρετανούς όπως έγινε στον πόλεμο του Βιετνάμ. Αν δεν φύγουν γρήγορα θα πάθουν ότι έπαθαν στο Βιετνάμ όπου σκοτώθηκαν τουλάχιστον 58.000 αμερικανοί φαντάροι.

Αυτός ο πόλεμος δε γίνεται τυχαία είναι μία περίοδος που μπαίνουν σκόπιμα σε αυτό τον πόλεμο. Δύο χρόνια πριν μας είπαν ότι η επέμβαση στο Αφγανιστάν ήταν μία ανθρωπιστική επέμβαση για να σώσει τον κόσμο από τους Ταλιμπάν. Τώρα ξέρουμε ότι οι ανθρωπιστικές επεμβάσεις περνάνε μέσα από τα όπλα και τις βόμβες για να επιβεβαιώσουν την δύναμη των μεγαλύτερων χωρών του πλανήτη. Πρόκειται για τον ιμπεριαλισμό, για να μπορούν να έχουν κάτω από τον έλεγχό τους κά-

20 Νοέμβρη στην Τραφάλγκαρ Σκουέαρ οι διαδηλωτές γκρεμίζουν τον Μπους

θε περιοχή του πλανήτη. Αυτή είναι η σχέση ανάμεσα στον πόλεμο και το κεφάλαιο. Θα πρέπει κάποιος να είναι τυφλός για να μην βλέπει αυτή τη σύνδεση. Κοιτάχτε τι γίνεται στο Ιράκ. Οι αμερικάνικες εταιρείες πάνε να εκμεταλλευτούν τις πηγές της χώρας και αυτό είναι το όφελος για τις πιο πλούσιες εταιρείες στο πλανήτη και υπάρχει μεγάλη σύνδεση αυτών των εταιρειών με την αμερικανική κυβέρνηση. Ο κόσμος που υπέφερε από την δικτατορία ακόμα υποφέρει από όλα αυτά που κάνουν.

Και όσο οι ΗΠΑ αναγκάζονται να κάνουν πολέμους για να διατηρούν την κυριαρχία τους στον κόσμο τόσο μεγαλώνουν τα προβλήματά τους. Υπάρχει μόνο μία δύναμη που μπορεί να τους σταματήσει και αυτή είναι οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο. Στις 15 Φλεβάρη στην Βρετανία όπως και σε όλο τον κόσμο είχαμε τις μεγαλύτερες διαδηλώσεις που έγιναν ποτέ για οποιοδήποτε θέμα. Τότε η Νιου Γιork Τάιμς είπαν ότι τώρα υπάρχουν δύο υπερδυνάμεις στον κό-

σμο, η υπερδύναμη και η αντίδραση του κόσμου εναντίον της. Οι ΗΠΑ έχουν να αντιμετωπίσουν δύο αντιστάσεις. Η μία είναι στο Ιράκ και η άλλη είναι η εγχώρια αντίσταση. Ποτέ δεν πιστέψαμε στο ψέμα ότι οι Αμερικανοί είναι υπέρ του Μπους.

Η δημοτικότητα του Τόνι Μπλερ πέφτει συνεχώς. Δεν έχει καμία υποστήριξη σε αυτόν τον πόλεμο. Είναι σε πολύ δύσκολη θέση και κάνει λάθος να καλέσει τον Μπους στο Λονδίνο. Δεν πρόκειται απλώς να κάνουμε άλλη μία διαδήλωση, αλλά να δείξουμε πολύ περισσότερο τη σύνδεση του πολέμου με το κεφάλαιο και με την φτώχεια. Η ασφάλεια της επίσκεψης του Μπους κόστισε για την Βρετανία 4 εκατομμύρια λίρες. Αυτό τα λεφτά είναι οι συντάξεις, τα νοσοκομεία, τα σχολεία, οτιδήποτε θα ωφελούσε τον κόσμο, αντί να πάνε για να προστατευτούν οι δολοφόνοι του πλανήτη. Τι ωφελεί τον κόσμο στην Αμερική η κατοχή στο Ιράκ, που δεν έχει ούτε Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Αυτές είναι οι προτεραιότητες που παλεύει το κίνημα μας. Και είναι το πιο σημαντικό κίνημα εδώ και γενιές. Είναι πολυεθνικό, είναι πολυπολιτισμικό, συμπεριλαμβάνει κόσμο κάθε ηλικίας, κάθε πολιτικής προέλευσης, κάθε εθνικότητας. Είμαστε περήφανοι γιατί έχουμε μαζί μας κάθε κοινότητα και ιδιαίτερα για την Μουσουλμανική κοινότητα. Και όλος αυτός ο κόσμος παλεύει για μία άλλη κοινωνία.

Υπάρχει κόσμος μέσα στο κίνημα που λέει τι θα ψηφίσουμε στις εκλογές; Ηρθε η ώρα ταυτόχρονα με την συνέχιση του κινήματος να δημιουργήσουμε μία νέα αριστερά στη Βρετανία. Και νομίζω ότι αυτή η νέα αριστερά δημιουργείται σε όλο τον πλανήτη. Ένας κόσμος που θέλει το δικαίωμα στην ισότητα, στη δικαιοσύνη, στην ελευθερία, στην οικονομική ευημερία που καταπατάται για εκατομμύρια ανθρώπους στον πλανήτη. Το να δημιουργήσουμε έναν καινούργιο κόσμο απαλλαγμένο από τον ιμπεριαλισμό γίνεται σήμερα μία πραγματική δυνατότητα.

Πάνος ΓΚΑΡΓΚΑΝΑΣ

Στην Ελλάδα είδαμε τις μεγαλύτερες αντιπολεμικές διαδηλώσεις, όχι μόνο στις 15 Φλεβάρη αλλά και στις 20 Μάρτη όταν οι πρώτες βόμβες άρχισαν να πέφτουν στο Ιράκ όπου έγινε μία γενική απεργία και μία μαζική διαδήλωση. Πολλοί είπαν ότι ήταν η μεγαλύτερη διαδήλωση από την περίοδο μετά την Μεταπολίτευση.

Παρ' όλα τα λαμπρά παραδείγματα του αντιπολεμικού κινήματος χρειάζεται να κοιτάξουμε πίσω σε παλιότερα παραδείγματα αν θέλουμε να σταματήσουμε τον πόλεμο σε όλο τον κόσμο και να εμπνευστούμε από αυτά. Αυτές τις μέρες κλείνουν 85 χρόνια από την επανάσταση στην Γερμανία που έβαλε τέρμα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στο κέντρο αυτού του κινήματος ήταν η Ρόζα Λούξεμπουργκ που μας έδωσε το παράδειγμα του να καθοδηγείς μία επανάσταση και την ίδια στιγμή να αναπτύσσεις μία ανάλυση που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σήμερα. Η κεντρική ιδέα είναι ότι οι στρατιωτικοί ανταγωνισμοί και ο πόλεμος είναι παράγωγα του συστήματος της ανταγωνιστικής συσσώρευσης. Η ρίζα του προβλήματος είναι το σύστημα που οργανώνει την παραγωγή και όλη την κοινωνία στην βάση του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Και επειδή τα πάντα οργανώνονται στη βάση αυτού του ανταγωνισμού αυτό οδηγεί σε στρατιωτικές συγκρούσεις εδώ και εκατό χρόνια.

Αν θέλουμε να σταματήσουμε τον πόλεμο θα πρέπει να κάνουμε την σύνδεση με το σύστημα που τον γεννά. Όταν κάνουμε αυτή τη διαπίστωση υπάρχουν αμέσως ερωτήματα που λένε ότι αυτές οι θεωρίες ανήκουν στο παρελθόν πριν από 100 χρόνια, αλλά σήμερα δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα γιατί ο κόσμος είναι διαφορετικός. Σήμερα έχουμε την παγκοσμιοποίηση, έχουμε μόνο μία υπερδύναμη και δεν υπάρχει ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Πρώτα απ' όλα η παγκοσμιοποίηση δεν ξεκίνησε τη δεκαετία του '90, αλλά είναι το χαρακτηριστικό του συστήματος που ξεκίνησε πριν από έναν αιώνα, πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, και μάλιστα πιο ορμητικά από ότι σήμερα. Όταν λέμε σήμερα ότι ο πλανήτης έχει γίνει ένα παγκόσμιο χωριό γιατί οι αποστάσεις μει-

ώθηκαν, αν πάμε πίσω στην αρχή του 20ου αιώνα οι σιδηρόδρομοι, ο τηλεγράφος, έκαναν τον κόσμο μικρότερο και τις επικοινωνίες πιο εύκολες. Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι καινούργιο χαρακτηριστικό του συστήματος, χρησιμοποιείται από τις πολυεθνικές και τώρα όπως και τότε, για να βρουν καινούργιες πρώτες ύλες, καινούργιες αγορές και στο τέλος κατέληξε στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο που ξαναδιαίρεσε τον κόσμο. Η παγκοσμιοποίηση είναι το κοινό χαρακτηριστικό και του σημερινού ιμπεριαλισμού και της εποχής της Ρόζας Λούξεμπουργκ.

Σε σχέση με το ερώτημα για το εάν έχουμε μία υπερδύναμη, πρέπει να θυμηθούμε ότι οι ΗΠΑ είναι το τελικό προϊόν αυτού του στρατιωτικού και οικονομικού ανταγωνισμού που χαρακτηρίζει το σύστημα για πάνω από 100 χρόνια. Είναι το αποτέλεσμα της διαδικασίας όπου οι ΗΠΑ ήταν με την πλευρά των νικητών του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, του Ψυχρού Πολέμου. Εφτάσαν στη θέση νούμερο ένα μέσα από τη χρήση στρατιωτικής δύναμης και βίας. Και για να διατηρήσουν αυτή την θέση πρέπει να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν στρατιωτική δύναμη και βία. Είναι συστατικό στοιχείο για να μπορέσουν να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στην παγκόσμια δομή. Γι' αυτό σήμερα η παγκοσμιοποίηση συνδέεται με τον πόλεμο.

Στρατιωτική Ευρωπαϊκή Ένωση;

Το ερώτημα που γεννιέται είναι αν τα κράτη της Ευρώπης πρέπει να συνεργαστούν για να ενισχύσουν την στρατιωτική πλευρά της Ευρώπης, να γίνουν το αντίβαρο στις ΗΠΑ και να κάνουν τον κόσμο πιο ασφαλή. Αν η ΕΕ μπει σε μία διαδικασία να ενισχύσει την στρατιωτική της δύναμη ο κόσμος θα γίνει πιο ασταθής. Ο κίνδυνος του πολέμου θα γίνει πιο μεγάλος σε όλο τον κόσμο και οι ανισότητες θα γίνουν πιο μεγάλες. Θα έχουμε περισσότερο πόλεμο και περισσότερη φτώχεια σε όλο τον κόσμο και στο εσωτερικό της Ευρώπης. Γιατί αν θέλουν να δημιουργήσουν ένα στρατιωτικό προϋπολογισμό για την ΕΕ στο μέγεθος των ΗΠΑ ποιο θα είναι το αποτέλεσμα; Οι ΗΠΑ σπαταλούν 360 δις δολάρια κάθε χρόνο σε στρατιωτικές δαπάνες. Αν η

Ευρώπη προσπαθήσει να φτάσει αυτά τα μεγέθη, θα καταστρέψει τα σχολεία μας, τα νοσοκομεία μας, τις συντάξεις μας, θα είναι καταστροφή για την εργατική τάξη της Ευρώπης.

Και δεν θα δώσει περισσότερες ευκαιρίες για ειρήνη ακόμα και μέσα στην Ευρώπη. Ένα παράδειγμα είναι η Ελλάδα και η Τουρκία. Και οι δύο χώρες είναι μέλη του ΝΑΤΟ, η Ελλάδα είναι μέλος της ΕΕ και η Τουρκία είναι σε διαδικασία να ενταχθεί στην ΕΕ και πολλοί θεωρούν ότι θα είναι καλύτερα αν συμβεί αυτό. Η πραγματικότητα είναι ότι όσο πιο κοντά έρχονται ο ελληνικός και ο τούρκικος καπιταλισμός τόσο πιο πολύ βοηθούν τις ΗΠΑ να επέμβουν στην Μ. Ανατολή. Συνεργάζονται και ανταγωνίζονται ποιος θα δώσει πιο ασφαλείς στρατιωτικές βάσεις για τον πόλεμο στο Ιράκ. Το Ιντσιρλίκ, τη Σούδα και βασικές διευκολύνσεις για τα αμερικανικά αεροπλάνα στην περιοχή. Η συνεργασία τους φέρνει περισσότερο πόλεμο και περισσότερη ένταση αφού ανταγωνίζονται για το ποιος θα πάρει την Κύπρο. Η Ελλάδα θέλει την Κύπρο για τον εαυτό της, η Τουρκία θέλει την Κύπρο για τον εαυτό της. Δεν δίνουν δεκάρα για το τι θέλουν οι Κύπριοι.

Είναι τα αντιπολεμικά κινήματα που φέρνουν ελπίδα και στις δύο χώρες. Όταν το αντιπολεμικό κίνημα στην Τουρκία την 1η Μάρτη κατάφερε να αναγκάσει την τούρκικη βουλή να πει όχι στο να περάσουν αμερικανικά στρατεύματα από την Τουρκία για να πάνε στο Ιράκ, υπήρχε τεράστια χαρά στην Ελλάδα για την επιτυχία των Τούρκων φίλων και συντρόφων μας. Αυτή είναι η ελπίδα για να σταματήσουμε τον πόλεμο, για να φέρουμε την ειρήνη στην περιοχή, στην Ευρώπη, για να φτιάξουμε έναν κόσμο χωρίς πόλεμο και φτώχεια. Δεν θα τον αποκτήσουμε από τις κυβερνήσεις μας, θα τον αποκτήσουμε αν οργανωθούμε, αν κινητοποιηθούμε στους δρόμους, στους εργατικούς χώρους, στα σχολεία, όπως κάναμε στις 15 Φλεβάρη και στις 20 Μάρτη. Αυτός είναι ο τρόπος για να συνεχίσουμε μέχρι να κάνουμε το κίνημα ανάλογο με ότι έγινε πριν από 85 χρόνια, μέχρι να έχουμε κινήματα σε τόσο μαζική κλίμακα που θα σταματήσουν τον ιμπεριαλισμό.

Η αριστερά στη Μέση Ανατολή

Συνέντευξη με τον **Σάϊμον Ασαφ** από το Λίβανο, που συμμετείχε στη 2η Συνδιάσκεψη του Κάιρου.

Πώς σου φαίνεται το Συνέδριο;

Νομίζω ότι η Συνδιάσκεψη είναι εκπληκτική. Για πρώτη φορά συναντιούνται και μπορούν να μιλήσουν για τον ιμπεριαλισμό όχι μόνο Ευρωπαίοι, Αμερικάνοι και Αυστραλοί αλλά ακόμη και Μαροκίνοι και Ιορδανοί. Υπήρξαν διάφορες στιγμές που το συνέδριο γινόταν χαστικό, με πολλές φωνές και κραυγές. Αλλά δεν πειράζει. Οι φωνές αυτών των ανθρώπων δεν έχουν ξασακουστεί και τώρα είναι μια ευκαιρία να μιλήσουν. Προφανώς, έχουν πολλά να πουν. Ένας Αιγύπτιος χτες μιλούσε πολλή ώρα και προσπαθούσαν να τον διακόψουν. Φώναζε: "Σταθείτε, περιμένω χρόνια να μιλήσω. Μη με σταματήσετε". Καταφέραμε να δημιουργήσουμε σ' αυτό το κτήριο, στο κέντρο του Κάιρου, στην Αίγυπτο, ένα μικρό χώρο για να ανασπνεύσει ολόκληρη η Μέση Ανατολή αέρα ελευθερίας. Κι αυτό που πρόσφεραν οι Ευρωπαίοι, άνθρωποι όπως ο Τζορτζ Γκάλογουεϊ και ο Τόνι Μπεν αλλά και πολλοί ακτιβιστές που ήρθαν ήταν ότι δημιούργησαν μια ανθρώπινη ασπίδα για να μπορέσουμε να συζητήσουμε όλα αυτά τα πράγματα.

Στην ενορκήρια συζήτηση υπήρχε αρκετή αραβική ρητορική με τυπικές δηλώσεις υποστήριξης των Παλαιστίνων κλπ. Αλλά υπήρχαν 2-3 άνθρωποι που σηκώθηκαν και είπαν: "Πρέπει να ανατρέψουμε το καθεστώς του Μουμπάρακ". Αυτοί οι άνθρωποι από τον ενθουσιασμό της Συνδιάσκεψης λες και ξέχασαν τον κίνδυνο που διατρέχουν λέγοντας αυτά τα πράγματα. Αυτό ελπίζουμε να κάνουμε. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι στη Μέση Ανατολή να ξεχάσουν όσα τους φοβίζουν. Να γυρίσουν πίσω στα χωριά τους, στις πόλεις τους, στις χώρες τους και να θυμούνται ότι οι φωνές τους πρέπει να ακουστούν λίγο δυνατότερα.

Θα μάθουν οι απλοί άνθρωποι στον αραβικό κόσμο γι' αυτά που έγιναν εδώ;

Η είδηση της Συνδιάσκεψης πρέπει να φτάσει σε όλο τον αραβικό κόσμο. Αλλά είναι στα χέρια των ακτιβιστών να το πετύχουν. Ηδη μας έχει βοηθήσει πάρα πολύ. Μας πρόσφερε ένα κέντρο για να επικεντρώσουμε τη δράση μας εδώ και πολύ καιρό. Βοήθησε την Αριστερά να συνεργαστεί με τα άλλα κινήματα. Μπροστά στην αντιμετώπιση του μεγάλου ιμπεριαλισμού βοηθηθήκαμε να ξεπεράσουμε τους διαχωρισμούς με τους ισλαμιστές και τους εθνικιστές.

Το πιο εντυπωσιακό με το συνέδριο στο Κάιρο είναι όταν μαθαίνεις από πού προέρχονται αυτοί οι άνθρωποι. Είχα μια μεγάλη συζήτηση χτες με έναν Αιγύπτιο. Είναι μεταλλεργάτης και είχε 4-5 ώρες πριν ξεκινήσει η βάρδιά του, αλλά αποφάσισε να έρθει εδώ. Και αυτό που είδε εδώ είναι οι άνθρωποι που έβλεπε και θαύμαζε από την τηλεόραση, οι ακτιβιστές του κινήματος από την Ευρώπη και την Αμερική. Και

δεν ήταν αυτό μόνο. Είδε ανθρώπους που τόλμησαν να τον καλέσουν να ανατρέψει τον Μουμπάρακ. Δεν άκουσε μόνο τα γνωστά συνθήματα των ισλαμιστών και των εθνικιστών.

Οι οργανωτές περίμεναν περίπου 400-600 συμμετοχές. Κι όμως χτες ήταν περισσότεροι από 1.000 στη συζήτηση. Ο κόσμος δε χωρούσε στην αίθουσα και περίμενε απέξω. Κι αν δεις την προέλευση είναι ακόμη πιο εκπληκτικό. Δεν ήταν μόνο απ' τις μεγάλες πόλεις. Γνώρισα μια αντιπροσωπεία που είχε έρθει από ένα απομακρυσμένο χωριό της Ιορδανίας. Σκεφτείτε τι σημαίνει αυτοί οι άνθρωποι να μεταφέρουν αυτό το κλίμα πίσω στο μικρό χωριό τους.

Είναι εδώ ένας Παλαιστίνιος που ήθελε να έρθει στο Κάιρο από πέτρι. Κατάφερε να βγει από την Παλαιστίνη πριν από 9 μήνες. Και ζει στο Κάιρο 9 μήνες με ελάχιστα χρήματα μόνο και μόνο για να μπορέσει να συμμετάσχει σ' αυτές τις συζητήσεις χτες και σήμερα.

Πες μου για τη δική σας αντιπροσωπεία.

Εγώ ήρθα με μια αντιπροσωπεία από το Λίβανο. Είμαστε από το περιοδικό "Αλ Γιασάρι" που σημαίνει "Ο Αριστερός". Εκδίδουμε το περιοδικό μας εδώ και δύο χρόνια περίπου. Η ιδέα γεννήθηκε μέσα στις μεγάλες διαδηλώσεις υποστήριξης των Παλαιστίνων το 2002, όταν ο Σαρόν κατέλαβε τη Ρομάλα. Το περιοδικό μας είναι γέννημα της νέας Αριστεράς στη Μέση Ανατολή. Η νέα Αριστερά απορρίπτει όλες τις παλιές ιδέες, όπως αυτές που προέρχονται από το ΚΚ. Αυτό που λέει το ΚΚ είναι ότι πρέπει να υποτάσσουμε τα πάντα στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα: τη σεξουαλική ελευθερία, την προσωπική ελευθερία, το συνδικαλισμό κλπ. Αυτή είναι μια αδιέξοδη επιλογή.

Υπάρχει ανταπόκριση;

Πολλοί άνθρωποι στο Λίβανο ριζοσπαστικοποιούνται, ιδιαίτερα οι πιο νέοι. Εμπνεύστηκαν από το Σιάτλ αν και νομίζω ότι πιο καταλυτική ήταν η διαδήλωση της Γένοβας. Η αντικαπιταλιστική διαδήλωση της Γένοβας άρχισε να μορφοποιεί ένα νέο στρώμα νεολαίας που ένιωσε για πρώτη φορά ότι υπάρχει κάτι έξω από τη Μέση Ανατολή με το οποίο μπορεί να συνδεθεί. Είναι κάτι που έχει να γίνει από την εποχή της Ρώσικης Επανάστασης.

Ξαφνικά είδαμε ανθρώπους να βγαίνουν στο προσκήνιο ψάχνοντας νέους τρόπους δράσης. Τους βλέπω σαν την αρχή μια μορφής αντικαπιταλιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή. Αυτή η αλλαγή συνδύαστηκε με ένα πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων/νεοφιλελευθερισμού που θέλουν να περάσουν στο Λίβανο. Θέλουν να ανοίξουν τη λιβανέζικη αγορά στον ΠΟΕ και στο παγκόσμιο κεφάλαιο. Αυτό το πρόγραμμα έ-

Η Συνδιάσκεψη του Κάιρου

χει την υποστήριξη όχι μόνο των αστικών κομμάτων, αλλά και του Κομμουνιστικού Κόμματος και των Ισλαμιστών.

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα είναι το νερό. Ο Λίβανος έχει πολύ νερό. Αλλά το μεγαλύτερο μέρος του χύνεται στη θάλασσα. Τα χρόνια του πολέμου έχουν διαλύσει τις περισσότερες υποδομές κι έτσι πάει χαμένο. Τώρα υπάρχει μια προσπάθεια από κάποιες εταιρίες να συγκεντρώσουν το νερό, όχι όμως για να το αξιοποιήσει ο κόσμος αλλά για να το πουλήσουν σε άλλες χώρες. Στην ηγεσία των εταιριών που διεκδικούν το νερό βρίσκεται ένας πρώην πρωθυπουργός της χώρας και ένας σαουδάραβας εκατομμυριούχος. Το πιο φοβερό είναι ότι η πρώτη υποψήφια χώρα για να πάρει το νερό είναι το Ισραήλ, που έχει πρόβλημα λιψυδρίας. Έτσι λοιπόν ο αγώνας του κόσμου για καλύτερη ζωή, για να έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό, συνδέθηκε άμεσα με το εθνικοαπελευθερωτικό ζήτημα. Ήταν ένας τρόπος διαμόρφωσης αντικαπιταλιστικού ρεύματος στο Λίβανο.

Πώς προχωρήσατε στο αντιπολεμικό κίνημα;

Στην αρχή οι προσπάθειες ήταν μικρές. Σκεφτείτε ότι ξεκινήσαμε με διαδηλώσεις 10-15 ανθρώπων! Όμως η κατάσταση άλλαξε όταν ο Σαρόν ξανακατέλαβε τη Δυτική Όχθη. Ένα τμήμα των νεολαίας των Κομμουνιστών, οι Κομμουνιστές Φοιτητές, που είναι πολύ καλοί, κόλεσαν σε κατάληψη ενός δρόμου στην κεντρική πλατεία της Βηρυτού. Ήταν συμβολικός δρόμος γιατί ήταν το όριο της παλιάς πράσινης γραμμής που χώριζε τη χριστιανική Βηρυτό από τη μουσουλμανική. Αυτή η κατάληψη έγινε κέντρο για όλους. Μετά από 3-4 μέρες οργανώθηκε μια μαζική διαδήλωση. Ήταν πρώτη φορά μετά από χρόνια που η Αριστερά βρισκόταν στο κέντρο των εξελίξεων. Μέσα απ' αυτά τα γεγονότα ξεπετάχτηκε η εφημερίδα μας "Ο Αριστερός". Στο πρώτο τεύχος ξεπουλήσαμε μέσα σε λίγες ώρες. Όλοι καταλαβαίναμε ότι κάτι μεγάλο εξελισσόταν μπροστά μας. Και τις απαντήσεις δεν έπρεπε και δεν μπορούσαν να τις δώσουν ούτε οι Ισλαμιστές ούτε οι εθνικιστές. Μείναμε στους δρόμους για πέντε βδομάδες, ήταν μια μεγάλη και πολύ πετυχημένη κατάληψη. Εκεί δημιουργήθηκαν νέες συμμαχίες και καταφέραμε να φτιάξουμε μια ενωτική αντιπολεμική επιτροπή.

Και τώρα τι συμβαίνει;

Υπήρξε μια πτώση του κινήματος. Ήρθε όταν ανακοινώθηκε ότι το Κ.Κ. Ιράκ θα συμμετάσχει στην κατοχική κυβέρνηση. Πήρε μαζί του όλη σχε-

δόν την αριστερά. Είπαν: "ΟΚ, αντισταθήκαμε στον πόλεμο αλλά τώρα πρέπει να στηρίξουμε μια αξιοπρεπή πολιτική συνεργασία". Αναπαρήγαγαν τα επιχειρήματα πως άλλη μια μέρα αντίσταση δεν είναι αντίσταση γιατί θα γίνεις ένα με τους υποστηρικτές του Σαντάμ και την Αλ Κάιντα. Έπρεπε να ανοίξουμε τη συζήτηση για την αντίσταση. Υποστηρίξαμε πως η Αντίσταση έχει λαϊκή βάση. Και όχι μόνο αυτό. Είπαμε πως η Αριστερά και το παγκόσμιο κίνημα πρέπει να τη στηρίζει και πως έτσι θα μπορούσε ακόμη και να την διαμορφώσει, αλλά μόνο αν δεν την αφήσει απομονωμένη. Προτείναμε να συνδυαστούν οι στρατιωτικές επιθέσεις στο Ιράκ με απεργίες και με μεγάλες διαδηλώσεις.

Η πλάστιγγα άρχισε να γέρνει προς το μέρος μας μετά τις 27 Σεπτεμβρίου. Μέσα από τις τηλεοράσεις μπήκαν στα σαλόνια των ανθρώπων οι εικόνες από τις διαδηλώσεις κατά της κατοχής σε όλο τον κόσμο. Και έδειξε ότι υπάρχει ένα κίνημα που δεν υποχώρησε και συνεχίζει να αντιστέκεται στην κατοχή των Αμερικάνων.

Η κατάσταση έχει προκαλέσει δικασμούς μέσα στις άλλες οργανώσεις. Και στους Κομμουνιστές, που η νεολαία τους διαφωνεί με τη στήριξη της κατοχικής κυβέρνησης αλλά και στους Ισλαμιστές. Θυμάμαι τη διαδήλωση στη Βηρυτό μία μέρα πριν πέσει η Βαγδάτη. Μπροστά μπροστά ήταν μία γραμμή περιφρούρησης από ιμάμηδες (μουσουλμάνοι κληρικοί) οι οποίοι βρίσκονταν εκεί για να εμποδίσουν τη νεολαία των Ισλαμιστών να μπει μπροστά και να κάψει τη Βρετανική πρεσβεία. Βλέπαμε την κόντρα ανάμεσα στην ηγεσία και τη βάση να εκφράζεται σωματικά. Και οι ιμάμηδες δεν μπορούσαν να συγκρατήσουν τους νέους. Βλέπαμε τον πανικό τους όλο και περισσότερο να μεγαλώνει προσπαθώντας να συγκρατήσουν τη σύγκρουση με την αστυνομία.

Η Μέση Ανατολή είναι λοιπόν εύφορο έδαφος για την Αριστερά;

Ναι, θεωρώ ότι η Μέση Ανατολή είναι ένα εύφορο έδαφος για την Αριστερά. Όλες οι ιδέες της Αριστεράς στην πραγματικότητα βρίσκονται ήδη εκεί. Είναι αυτά που πιστεύει ο κόσμος. Οτι χρειαζόμαστε πλήρη και δωρεάν εκπαίδευση, σύστημα δημόσιας Υγείας, ότι θέλουμε νερό, δημοκρατία, μισθούς με τους οποίους να ζούμε αξιοπρεπώς, ότι δεν θέλουμε πόλεμο και εκμετάλλευση.

Αυτό φαίνεται και από το περιοδικό μας. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι το διαβάζουν και μετά έρχονται, μας βρίσκουν και μας λένε "Συμφωνούμε σε όλα" ενώ ταυτόχρονα μας ρωτούν: "Γιατί το λέτε 'Ο Αριστερός'. Δεν είναι αριστερό περιοδικό".

Για τον περισσότερο κόσμο η λέξη Αριστερά έχει ταυτιστεί με τα καταπιεστικά καθεστώτα του Μπασάθ, ενώ στην πραγματικότητα ο ίδιος είναι αριστερός. Ακόμη και πιο δύσκολα ζητήματα, όπως η απελευθέρωση των γυναικών τα ανοίγουμε από το περιοδικό μας και βρίσκουν εύφορο έδαφος, συνδέόμενα με τα καθημερινά ζητήματα. Το να μην δουλεύει η γυναίκα στην οικογένεια σημαίνει λιγότερα χρήματα για όλους. Το θέμα είναι να βρίσκεις τον τρόπο και τη γλώσσα να συνδεθείς με όλο αυτό τον κόσμο, χωρίς τις μεγάλες ρητορείες που ο κόσμος έχει συνδέσει με τις δικτατορίες. Η Συνδιάσκεψη του Κάιρου θα μας βοηθήσει σίγουρα, να κάνομε πολλά χρήσιμα βήματα μπροστά.

Τη συνέντευξη πήρε ο Νίκος Λούντος

1000 άτομα παρακολούθησαν την αντιπολεμική συνδιάσκεψη στο Κάιρο

Με την Παλαιστινιακή και Ιρακινή Αντίσταση, ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και την ηγεμονία των ΗΠΑ

Οι συμμετέχοντες στη 2η Συνδιάσκεψη του Κάιρου συμφώνησαν πως τα συμπεράσματα που έφτασαν όσον αφορά τα θέματα της συζήτησης έχουν ενισχύσει τη θέλησή τους να συνεχίσουν τον αγώνα για την οικοδόμηση ενός ενωτικού διεθνούς λαϊκού μετώπου ενάντια στον ιμπεριαλισμό, την καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και την αμερικανική ηγεμονία. Να επεκτείνουν τις δραστηριότητες αυτού του μετώπου σε ολόκληρο τον κόσμο και να διατηρήσουν τη συνέχεια αυτών των δραστηριοτήτων ολόκληρο το χρόνο μέσω από διάφορες κινητοποιήσεις που θα μπορούν να συμπεριλαμβάνουν ευρύτερους κοινωνικούς κύκλους. Διαπιστώνοντας την αυξανόμενη αντίθεση ανάμεσα στα συμφέροντα μας και στις πολιτικές της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, για να πετύχουν οι στόχοι του συνεδρίου, οι συμμετέχοντες αποφάσισαν τα ακόλουθα μέτρα:

1 Να συνεχίσουν τον αγώνα ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και να αναπτύξουν ρεαλιστικές εναλλακτικές λύσεις στις πολιτικές της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης στο πεδίο των διεθνών οικονομικών σχέσεων για να διασφαλιστούν τα συμφέροντα των λαών και να βασίζονται σε πιο ανθρώπινες και δίκαιες συνθήκες.

2 Να απαιτήσουν το συνολικό αφοπλισμό γενικά και ιδιαίτερα τον πυρηνικό αφοπλισμό της Μέσης Ανατολής και όλου του κόσμου μπροστά στον κίνδυνο που αποτελούν τα πυρηνικά όπλα για το μέλλον της ανθρωπότητας.

3 Να τονίσουν τη σημασία της δημοκρατίας για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του λαϊκού αγώνα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση και τον ξένο έλεγχο, έναν αγώνα που υποστηρίζει το δικαίο των λαών να απολαμβάνουν τις ελευθερίες και βασικά δικαιώματα και καλεί σε οικοδόμηση ενός αποτελεσματικού λαϊκού κινήματος που θα βασίζεται σε μια ισχυρή κοινωνία των πολιτών και σε δημοκρατικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Συμφώνησαν στο κοινωνικό περιεχόμενο της δημοκρατίας, που μπορεί να φέρει δικαιοσύνη στη διανομή του εθνικού πλούτου και να προστατεύσει τα συμφέροντα των εργαζόμενων τάξεων, καλώντας σε πιο αποτελεσματικό ρόλο του κράτους στο πλαίσιο της εθνικής κυριαρχίας.

4 Να τονίσουν τη σημασία του συντονισμού με λαϊκά κινήματα και ομάδες σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων αμερικανικών οργανώσεων που πολεύουν ενάντια στον ιμπεριαλισμό, το σιωνισμό και το ρατσισμό και που αντιπαρτίθενται στις πρακτικές των καπιταλιστικών μονοπωλίων και των συντηρητικών ηγετών των ΗΠΑ οι οποίοι απειλούν τα πραγματικά συμφέροντα του αμερικανικού λαού. Επίσης να τονίσουν τη σημασία του να παίζει ο αμερικανικός λαός ένα ρόλο παρόμοιο με την εποχή του πολέμου στο Βιετνάμ, παραλύοντας τις δυνατότητες των κυρίαρχων τάξεων να εγκαθιδρύσουν μια διαρκή απειλή για τον πλανήτη.

5 Να τονίσουν τη νομιμότητα όλων των μορφών αντίστασης και να συνεχίσουν αλληλέγγυοι με τον ιρακινό λαό και την αντίστασή του στις δυνάμεις κατοχής με όλα τα νομιμοποιημένα μέσα, συμπεριλαμβανομένου του ένοπλου αγώνα και να βοηθήσουν τον ιρακι-

νό λαό να συμποτάρει το αμερικανικό σχέδιο το οποίο βασίζεται εσωτερικά σε ένα μετοβατικό κυβερνητικό συμβούλιο του οποίου η νομιμότητα απορρέει από την κατοχή και όχι από τον ιρακινό λαό. Είναι σημαντικό να μην αναγνωριστεί αυτό το συμβούλιο, καλούν για τερματισμό της αμερικανικής και βρετανικής κατοχής και εργαζόμαστε για την εγκαθίδρυση ιρακινών εθνικών οργανισμών, που θα οικοδομηθούν βασισμένοι στη δημοκρατία που θα στηρίζεται στον ιρακινό λαό και τις ένοπλες δυνάμεις του.

6 Να τονίσουν τη νομιμότητα όλων των μορφών αντίστασης και να συνεχίσουν αλληλέγγυοι με τον παλαιστινιακό λαό με σκοπό να διασφαλίσουν το δικαίωμά του για ένα εθνικό κράτος ανεξάρτητο, απόλυτα κυρίαρχο και να υποστηρίξουν την παλαιστινιακή Ιντιφάντα και το δικαίωμα αντίστασης κατά της κατοχής με όλα τα μέσα, συμπεριλαμβανομένου του ένοπλου αγώνα.

7 Να καλέσουν για μια διεθνή λαϊκή αντιπαράθεση στους πραγματικούς στόχους του μεσανατολικού σχεδίου, που περιλαμβάνει την αναδιάρθρωση της περιοχής προς το συμφέρον της εξυπηρέτησης των στόχων και των πολιτικών των ΗΠΑ και την εγκαθίδρυση ενός ψεύτικου μοντέλου δημοκρατίας, το οποίο στην πραγματικότητα στοχεύει στη διάλυση της αραβικής ταυτότητας, στην εξάπλωση καταναλωτικών πολιτισμικών προτύπων, στην αποδοχή του ηγετικού ρόλου του Ισραήλ στην περιοχή και στην υποταγή στην ατζέντα της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης.

8 Να οργανώσουν το διεθνές κίνημα λαϊκής αντίστασης ενάντια στις πολιτικές της παγκοσμιοποίησης και σε αλληλεγγύη με την Παλαιστίνη και το Ιράκ με τρόπο ώστε να ενώνει συγκεκριμένες κοινές δραστηριότητες σε συγκεκριμένες ημερομηνίες σε όλο τον κόσμο. Κυρίως:

● Σε ένδειξη αλληλεγγύης με τους κροτούμενους συνειδητές και τους ακτιβιστές κατά της παγκοσμιοποίησης που υποφέρουν από παράνομες δίκες, καλώντας για την άμεση απελευθέρωσή τους και για τον τερματισμό όλων των αντιδημοκρατικών συνθηκών. Ιδιαίτερα στις αραβικές χώρες, ακύρωση των στρατιωτικών νόμων, των ειδικών δικαστηρίων και των περιορισμών στο λαϊκό πολιτικό ακτιβισμό.

● Για καταδίκη των αραβικών καθεστώτων που συμμετείχαν στην αμερικανική επίθεση στο Ιράκ και που εξυπηρέτησαν αυτή την επίθεση και για καταδίκη της παθητικής τους στάσης από την ιρακινή αντίσταση. Για απελευθέρωση των χιλιάδων Παλαιστίνιων προσφύγων από της φυλακές του σιωνιστικού εχθρού.

● Για να μπει η αντιπαράθεση στην παγκοσμιοποίηση και η αντίσταση των Παλαιστίνιων και των Ιρακινών στο πρόγραμμα διεθνών συναντήσεων όπως η συνάντηση του Π.Κ.Φ στη Βομβάη της Ινδίας τον επόμενο Γενάρη.

● Συμφωνία για κοινές ημερομηνίες διεθνούς αλληλεγγύης στην αντίσταση του Παλαιστινιακού και Ιρακινού λαού.

Το παραπάνω κείμενο είναι το τελευταίο μέρος της Διακήρυξης με τις αποφάσεις

Έντουαρντ Σαΐντ

Ο διάσημος Παλαιστίνιος διανοούμενος μας χάρισε ένα τρόπο να ανακαλύψουμε μια ολόκληρη κουλτούρα αντίστασης, γράφει ο *Τζόν Ρόουζ*

Στους σοσιαλιστές δεν αρέσει συνήθως να χρησιμοποιούν τη λέξη «χάρισμα». Είναι μια λέξη που δίνει πολλή σημασία στο άτομο και όχι αρκετή στις συνθήκες που δημιουργούν άτομα τα οποία προκαλούν το ενδιαφέρον άλλων. Αλλά είναι δελεαστικό να κάνουμε μια εξαίρεση για τον Έντουαρντ Σαΐντ.

Όποιος είχε ακούσει τον Έντουαρντ Σαΐντ να μιλάει τα τελευταία χρόνια δεν θα μπορούσε να μην γοητευθεί από την ευρύτητα της οπτικής του, από το βάθος της γνώσης του, από τον τρόπο με τον οποίο το πάθος του για την Παλαιστίνη βοηθούσε τον παλαιστινιακό αγώνα να πάρει οικουμενικά χαρακτηριστικά, από το θυμό του για τους ηγέτες του κόσμου. Εβλεπες αυτόν τον πολύ λεπτοκαμωμένο άνθρωπο, που τα τελευταία 12 χρόνια ήξερε πως πέθαινε από λευχαιμία, να μιλάει σοβαρά, σχεδόν υποτονικά. Ούτε ένα ψήγμα δημαγωγίας, είχε μια εμφανή, ηθική υποχρέωση να λέει την αλήθεια. Μπορούσε να εμπλουτίσει την ομιλία του με ένα απόσπασμα από μυθιστόρημα της Τζέιν Ωστεν, ή με ένα απόσπασμα του Ιταλού μαρξιστή Αντόνιο Γκράμσι. Ή με έναν εκπληκτικό τρόπο, στην κεντρική αίθουσα του Γουέστμινστερ στο Λονδίνο, πριν δυο χρόνια, μπροστά σε ένα κοινό σχεδόν 1500 ανθρώπων, με μια σειρά από τεράστιους κάρτες να καταρρίψει την απότη πίσω από την «ειρηνευτική» συμφωνία του Οσλο (μαζί με μια οξεία κριτική της παλαιστινιακής ηγεσίας που επέτρεψε στους ισραηλινούς χαρτογράφους να την ξεγελάσουν).

Είναι μια άμορφη ειρωνία ότι ο άνθρωπος που ολόκληρη τη ζωή του μελετούσε το πώς κακομεταχειρίστηκαν ιστορικά τη δύναμη της γνώσης οι άρχουσες τάξεις του Δυτικού κόσμου, ήταν ο ίδιος ικανός να θέτει τη δική του παντοδύναμη γνώση στην υπηρεσία των αδύναμων. Φυσικά, αυτό σήμαινε κατά κύριο λόγο τους Παλαιστίνιους. Αλλά αυτό που ενθουσίαζε πραγματικά τον Έντουαρντ Σαΐντ στην αυγή του νέου αιώνα ήταν ο τρόπος με τον οποίο η Παλαιστίνη παγκοσμιοποιείται. Η παλαιστινιακή σημαία στολίζει σήμερα διαδηλώσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση και τον πόλεμο σε ολόκληρο τον κόσμο. Όπως έγραφε στο τελευταίο του κείμενο «Αξιοπρέπεια, αλληλεγγύη και η σωφρονιστική αποικία» με τον θάνατο να τον πλησιάζει γρήγορα: «Στους τελευταίους έξι μήνες έχω μιλήσει σε τέσσερις ηπείρους μπροστά σε πολλές χιλιάδες κόσμο. Αυτό που τους ενώνει εί-

ναι η Παλαιστίνη και ο αγώνας του παλαιστινιακού λαού, ένας αγώνας που είναι τώρα συνώνυμος της απελευθέρωσης και του διαφωτισμού, παρόλη τη δυσφήμιση που του έχουν ρίξει οι εχθροί του.

Είναι εκπληκτικό που η Παλαιστίνη ήταν κεντρικό ζήτημα φέτος στις συγκεντρώσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση στο Πόρτο Αλέγκρε όπως και στις συναντήσεις στο Νταβός και στο Αμμάν, και τους δύο πόλους του παγκόσμιου πολιτικού φάσματος.»

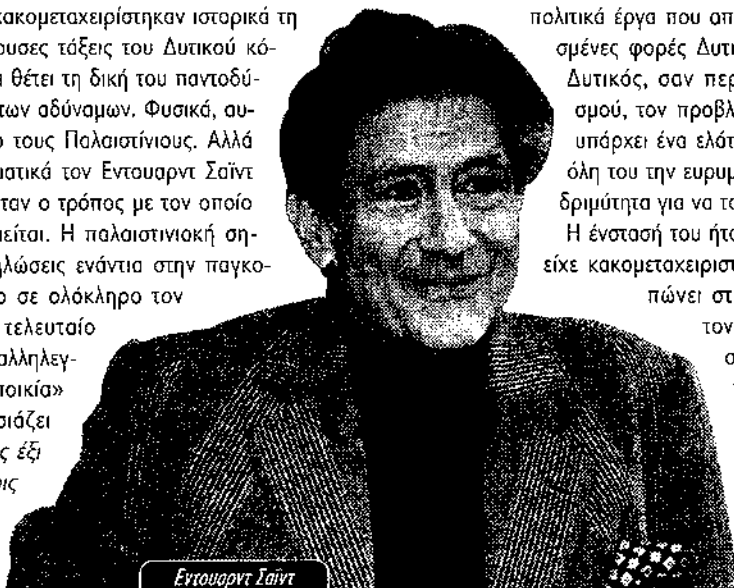
Αυτό το κείμενο αντλούσε την έμπνευσή του ταυτόχρονα από την ασταμάτητη φρίκη της καθημερινής ζωής στην Παλαιστίνη, αλλά και από το προβληματισμένο μυαλό του αντιφρονούντα τσεχοβραίου συγγραφέα Φραντς Κάφκα.

«Υπάρχει ένα σπουδαίο διήγημα του Κάφκα, Η σωφρονιστική αποικία, για έναν τρελό αξιωματούχο που επιδεικνύει μια εκπληκτική μηχανή βασανιστηρίων, η οποία έχει σκοπό να γράφει πάνω σε ολόκληρο το σώμα του θύματος, χρησιμοποιώντας ένα σύνθετο σύστημα από βελόνες που τυπώνουν μικροσκοπικά γράμματα πάνω στο κορμί, κάνοντας στο τέλος τον κρατούμενο να πεθάνει από αιμορραγία. Αυτό είναι που ο Σαρόν και οι ταξιαρχίες του με τους πρόθυμους εκτελεστές κάνουν στους Παλαιστίνιους.»

Αλλά ο Έντουαρντ Σαΐντ πήγε μέχρι το θάνατο σίγουρος πως οι Παλαιστίνιοι δεν θα υποκύψουν.

Ο Έντουαρντ Σαΐντ διάβαζε, απορροφούσε και εκτιμούσε πλήρως πολλά από τα μεγάλα λογοτεχνικά, φιλοσοφικά και πολιτικά έργα που αποτελούν αυτό που λέμε ορισμένες φορές Δυτικό πολιτισμό. Αλλά ο όρος Δυτικός, σαν περιγραφή αυτού του πολιτισμού, τον προβλημάτιζε βαθιά. Εδειχνε πως υπάρχει ένα ελάττωμα. Ο Σαΐντ επιστράτευσε όλη του την ευρυμάθεια, την ευφράδεια και τη δριμύτητα για να το αποκαλύψει.

Η ένστασή του ήταν πως ο δυτικός πολιτισμός είχε κακομεταχειριστεί τη γνώση του. Τη διατύπωνε στο πιο σημαντικό του έργο, τον *Οριενταλισμό*. Κάποιοι αριστεροί κριτικοί το απορρίπτουν λόγω της επιρροής του μεταμοντερνισμού στο βιβλίο. Όμως, παρόλο που αυτό όντως κάνει το βιβλίο δύσκολο να το διαβάσεις σε ορισμένα σημεία, η ουσιαστική δύνα-

Έντουαρντ Σαΐντ

μη του επιχειρήματος φαίνεται.

Το βιβλίο δεν είναι μόνο για τον ιμπεριαλισμό και την αποικιοκρατία. Ο Εντουαρντ Σαϊντ πηγαίνει σε κάτι πολύ βαθύτερο, με πολύ μακρύτερη ιστορία. Πρόκειται για τους ίδιους τους θεμέλιους λίθους του δυτικού πολιτισμού.

Στον *Οριενταλισμό* υπάρχει μια περιγραφή της εισβολής του Ναπολέοντα στην Αίγυπτο στα τέλη του 18ου αιώνα και της κατασκευής της διώρυγας του Σουέζ, αργότερα, τον 19ο αιώνα: «*Αυτό που εντυπωσίασε περισσότερο από καθετί άλλο, τον πρώτο Άραβη χρονικογράφο των εκστρατειών, Αμπι ελ-Ραχμάν αλ-Τζαμπάρτι, ήταν η χρησιμοποίηση ακαδημαϊκών από πλευράς Ναπολέοντα για να τα βγάλει πέρα στις επαφές του με τους ντόπιους.*»

Ο Ναπολέων είχε φέρει μαζί του σχεδόν ένα ολόκληρο γαλλικό Πανεπιστήμιο. Οι ακαδημαϊκοί είχαν ήδη γνώση της Αιγύπτου, δηλαδή του κλασικού της παρελθόντος. Κοιτάζοντας πως ο ευρωπαϊκός πολιτισμός είχε ρίζες σ' αυτό το μέρος του κόσμου. Η κατοχή της περιοχής τους βοήθησε να διεκδικήσουν αυτές τις ρίζες. Το σκεπτικό ήταν το εξής: οι ντόπιοι είχαν χάσει την ίδια τους την ιστορία. Δεν πειράζει. Ένα επιπλέον πλεονέκτημα της κατοχής είναι πως οι ντόπιοι τώρα θα διδάχονται για το παρελθόν τους.

Κάτι τέτοιο θα ήταν πιο πειστικό αν οι σπουδαίες αρχαιολογικές ανακαλύψεις που άρχισαν να κάνουν οι Ευρωπαίοι κατέληγαν στα μουσεία του Καΐρου και όχι στο Λονδίνο και το Παρίσι, ή αν στους «ντόπιους» συμπεριφέρονταν ως ισότιμους εταίρους στη διαδικασία της επανεύρεσης του παρελθόντος. Αυτή δεν ήταν όμως η πρόθεσή τους.

«*Επειδή η Αίγυπτος ήταν γεμάτη από περιεχόμενο για τις τέχνες, τις επιστήμες και την πολιτική, ο ρόλος της θα ήταν να αποτελέσει τη σκηνή στην οποία θα συνέβαιναν πράξεις παγκόσμιας ιστορικής σημασίας. Με την κατοχή της Αιγύπτου, τότε, μια σύγχρονη δύναμη θα έκανε φυσικά επίδειξη της δύναμής της και θα καθόριζε την ιστορία. Γινόταν μια προσάρτηση της ίδιας της μοίρας της Αιγύπτου.*»

Η πραγματική σημασία της ευρωπαϊκής επέμβασης στην Αίγυπτο θα γινόταν εξαιρετικά προφανής τον επόμενο αιώνα με την εκσκαφή της διώρυγας του Σουέζ. Όπως χρήσιμα σημείωνε ένα βιβλιοράκι του Τόμας Κουκ (ναι, είναι πρόγονος του σύγχρονου ταξιδιωτικού πράκτορα Τ. Κουκ –η τουριστική βιομηχανία ήταν μία από τις μεγαλύτερες επιχειρηματικές προσπάθειες της εποχής) οι Φαραώ είχαν ξεκινήσει ένα σχέδιο για άνοιγμα διώρυγας. Ετσι για μια ακόμη φορά, η Ευρώπη απλά ξαναζωντάνευε τη δόξα των περασμένων αρχαίων εποχών για χάρη των ντόπιων. Ή μήπως ήταν άλλη μια ευρωπαϊκή σταυροφορία με σύγχρονη τεχνολογία;

«*Ολόκληρος ο κόσμος έμοιαζε να συρρέει για να αποτίσει φόρο τιμής σε ένα κατασκευάσμα που ο Θεός μπορούσε μόνο να ευλογήσει και να χρησιμοποιήσει. Πολιές διακρίσεις και αναστολές διαλύθηκαν: ο σταυρός αντίκρυζε την ημισέληνο, η Δύση είχε έρθει στην Ανατολή για να μη φύγει ποτέ...»*

Με εξαίρεση φυσικά, όπως σημειώνει ο *Οριενταλισμός*, τότε που ο Νάσερ, ο πρώτος γνήσια ανεξάρτητος εθνικιστής ηγέτης της Αιγύπτου, είχε το θράσος να καταλάβει τη Διώρυγα το 1956. Τότε, όλος ο συγκαλυμένος ρατσισμός που βρισκόταν κλειδαμπαρωμένος στο δυτικό πολιτισμό ήρθε γρήγορα στην επιφάνεια. Το Ισλάμ είχε βάλει ένα τεράστιο πρόβλημα στην πολιτιστική αποστολή της Δύσης. Οι Γάλλοι και οι Βρετανοί ήταν έτοιμοι να γιορτάσουν κάθε δόξα του παρελθόντος, αλλά για το Ισλάμ έμεναν αιωνόπηλοι. Όχι ότι δεν ήξεραν οι ακαδημαϊκοί της Δύσης. Ήξεραν

πως το Ισλάμ είχε κρατήσει αναμένο το δαυλό του πολιτισμού μετά την πτώση της Ρώμης πριν από 1400 χρόνια. Ο *Οριενταλισμός* αναφέρεται στον Γίβωνα στην κλασική του ιστορία «*Παρακμή και Πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας*», που εντυπωσιάζεται από την ταχύτητα με την οποία η Ισλαμική επανάσταση αποτέλειωσε τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Αλλά το να υπενθυμίσουμε στους εαυτούς μας, και στους ντόπιους, την παλιά δόξα του Ισλάμ θα σημειώνει υπονόμηση όλου του σχεδίου. Εδώ επρόκειτο για τον Δυτικό πολιτισμό που ξαναέβρισκε τις ρίζες του για να ενισχύσει τη δύναμή του και την εξουσία του στον αναδυόμενο σύγχρονο κόσμο. Δεν υπήρχε περίπτωση να αναγνωρίσει έναν ισότιμο ανατολικό πολιτισμό.

«*Το Ισλάμ ήταν μια πρόκληση με πολλούς τρόπους. Βρισκόταν επικίνδυνα κοντά στο Χριστιανισμό, και γεωγραφικά και πολιτισμικά. Βασιζόταν στις Ιουδαίο-ελληνιστικές παραδόσεις. Είχε δανειστεί δημιουργικά από το Χριστιανισμό –μπορούσε να καυχηθεί για συναγώνιστες στρατιωτικές και πολιτικές επιτυχίες. Και δεν ήταν μόνο αυτό. Τα ισλαμικά εδάφη βρίσκονται δίπλα και ακόμη πάνω στους ιερούς τόπους της Βίβλου. Κι ακόμη, η καρδιά της ισλαμικής επικράτειας ήταν πάντα η περιοχή που βρίσκεται πιο κοντά στην Ευρώπη... Τα αραβικά και τα εβραϊκά είναι σημαντικές γλώσσες και μαζί καθορίζουν και επανακαθορίζουν υλικά που είναι καθοριστικής σημασίας για το χριστιανισμό. Από τα τέλη του 7ου αιώνα ως τον 16ο αιώνα, το Ισλάμ στην αραβική, την οθωμανική, τη βορειοαφρικανική ή την ισπανική του μορφή κυριάρχησε ή απείλησε ουσιαστικά τον ευρωπαϊκό χριστιανισμό. Ότι το Ισλάμ ξεπέρασε και επισκίασε τη Ρώμη δεν μπορούσε να λείπει απ' το μυαλό οποιουδήποτε Ευρωπαίου.*»

Το Ισλάμ έπρεπε να περιθωριοποιηθεί. Η «δυτικότητα» του δυτικού πολιτισμού κάνει το ντεμπούτο της, εν μέρει τουλάχιστον, σ' αυτή την εκδίωξη του Ισλάμ. Αυτό δεν έκαναν οι Σταυροφόροι, πριν από 1000 χρόνια; Λιγότερο γνωστός είναι ο τρόπος που ένας από τους σπουδαιότερους καλλιτεχνικούς ηγέτες της ευρωπαϊκής Αναγέννησης, ο Δάντης στη Φλωρεντία, εξευτελίζει τη μνήμη του ιδρυτή του Ισλάμ, του Μωάμεθ.

Στην *Κόλαση* του Δάντη, η αιώνια τιμωρία που πέφτει πάνω στον Μωάμεθ επειδή ήταν «απατεώνας» είναι, όπως λέει ο Εντουαρντ Σαϊντ «*διαίτερα αηδιστική*», που δε θα σας δώσω λεπτομέρειες. Ο Δάντης ήθελε να χαρακτηρίσει την «*Ανατολή σαν το ξένο... και να την ενσωματώσει στη θεατρική σκηνή... για την Ευρώπη*». Το Ισλάμ μετατρέπεται στο «*απέξω*» και στην εναντίωση σ' αυτό «*κοιδομεύεται ολόκληρος ο ευρωπαϊκός πολιτισμός από το Μεσαίωνα και μετά*».

Τον πιο χαρισματικό και ευφυή εκπρόσωπο της Παλαιστίνης, συνεπώς, πρέπει να τον θυμόμαστε για την αποκάλυψη των ριζών της δυτικής Ισλαμοφοβίας. Το παγκόσμιο αντιπολεμικό κίνημα που έχει αρχίσει να συνάπτει μια φοβερή συμμαχία ανάμεσα σε μουσουλμάνους και την ανακάμπουσο μη θρησκευτική αριστερά είναι από μόνο του ένας απροσδόκητος φόρος τιμής σ' αυτόν. Η παλαιστινιακή σημαία μπορεί και ενώνει αυτή την πρωτοφανή συμμαχία. Ο Εντουαρντ Σαϊντ ήξερε περισσότερο από κάθε άλλον πως οι Παλαιστίνιοι δεν μπορούν να νικήσουν το σιωνισμό και τους αμερικανούς υποστηρικτές του από μόνοι τους. Όσο περισσότερο το παγκόσμιο αντιπολεμικό κίνημα κινητοποιείται για την Παλαιστίνη, τόσο μεγαλύτερη γίνεται η προοπτική να απελευθερωθούν οι ευρύτερες δυνάμεις που χρειάζεται για να καταρρεύσει ο σιωνισμός.

Η χρονιά που έγραψε ιστορία

Η δύναμη και οι επιτυχίες του κινήματος τη χρονιά που πέρασε, βάζουν επιτακτικά το ζήτημα της οργάνωσης υποστηρίζει η **Μαρία Στύλλου**

Παρίσι 2ο Ε.Κ.Φ. Χιλιάδες στους δρόμους και στις συζητήσεις

Το 2003 είναι στις καρδιές και στα μυαλά όλων μας. Χρειάστηκαν 30 χρόνια για να ξαναδούμε στους δρόμους εκατομμύρια κόσμου σε όλο τον πλανήτη να διαδηλώνει ενάντια στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Να μπαίνει αυτή η δυναμική μέσα στους εργατικούς χώρους, θυμίζοντας το σύνθημα που φώναζαν οι εργάτες της Φιάτ το 1969, «Ανιέλι, το δικό σου Βιετνάμ βρίσκεται εδώ». Μπορεί να μην έχουμε φτάσει ακόμα στην έκρηξη της δεκαετίας του '60, όμως υπάρχουν πολλά σημάδια όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά σε όλο τον κόσμο.

Η 15 Φλεβάρη σηματοδοτεί όχι μόνο την ποσοτική αλλά και την ποιοτική στροφή του κινήματος. Τα εκατομμύρια που διαδήλωσαν εκείνη την ημέρα σε όλο τον κόσμο ανακάλυψαν για πρώτη φορά τη δύναμή τους. Παλιοί αγωνιστές που μετά το '89 πίστευαν ότι οι ελπίδες είχαν χαθεί, διαδήλωναν δίπλα-δίπλα με μαθητές που φώναζαν συνθήματα ενάντια στον πόλεμο και τον καπιταλισμό.

Αυτές οι συνδέσεις καθόρισαν τη δυναμική των εργατικών κινητοποιήσεων τη χρονιά που πέρασε. Στη Γερμανία, η διαδήλωση στο Βερολίνο ενάντια στην Ατζέντα Σρέντερ που έγινε την 1 Νοέμβρη και είχε εκατό χιλιάδες κόσμο οργανώθηκε από τους αντικαπιταλιστές μαζί με την IG Metal. Στη Γαλλία η απεργία όλου του δημόσιου τομέα που κράτησε έναν ολόκληρο μήνα και που θύμιζε το '68, είχε στο κέντρο της αυτούς που συγκροτήθηκαν με τον Λεπέν πριν ένα χρόνο και κατάφεραν να αναδειξουν την επαναστατική αριστερά σαν εναλλακτική προοπτική, όχι μόνο στη Γαλλία, αλλά διεθνώς. Στην Αγγλία για πρώτη φορά μετά από το '70, η «παράνομη» απεργία των ταχυδρομικών όχι μόνο νίκησε, αλλά έδωσε τον τόνο σε μια σειρά από εργατικές κινητοποιήσεις.

Στην Ελλάδα η εργατική ανταρσία δεν έχει ακόμα τελειώσει. 600 ιπτάμενοι και ιπτάμενες της Ολυμπιακής ήταν αρκετοί για να σταματήσουν τη «νέα» Ολυμπιακή, απεργώντας ενάντια όχι μόνο στην κυβέρνηση αλλά και την ηγεσία της ΟΣΠΑ που τους εγκατέλειψε. Από τους καθηγητές και τους νοσοκομειακούς μέχρι τη Στατιστική και τους ιπτάμενους της Ολυμπιακής, οι απεργίες ξεκίνησαν και οργανώθηκαν από τα κάτω και συνεχίστηκαν παρ' όλο που ούτε η ΑΔΕΔΥ, ούτε η ΓΣΕΕ, ούτε πολλές φορές οι ίδιες Ομοσπονδίες τους δεν συμφωνούσαν.

Οι αντιστάσεις δεν περιορίστηκαν μόνο στην Ευρώπη. Το νέο κίνημα ενάντια στον πόλεμο και στο σύστημα δεν είναι ευρωπαϊκεντρικό της «λευκής μεσοαστικής τάξης», όπως θέλουν να το παρουσιάζουν τα ΜΜΕ. Η εξέγερση στη Βολιβία ήταν η τρίτη στη σειρά που έδωσε τον πρόεδρο μιας χώρας της Λατινικής Αμερικής και τον αποφασιστικό ρόλο τον έπαιξαν οι μεταλλωρκοί. Το πιο μεγάλο και το πιο δυνατό συνδικάτο της Βολιβίας μίμικε μπροστά και κατάφερε να ανατρέψει τον Γκονζάλο Σάντσεσ Λοσάντα και να αναγκάσει τον καινούριο πρόεδρο Κάρλος Μέσα να ακυρώσει την πώληση του φυσικού αερίου

στις πολυεθνικές.

Όταν εκατομμύρια διαδηλώνουν στους δρόμους ενάντια στον Μπους και χιλιάδες εργάτες παλεύουν και απεργούν ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό το μείγμα γίνεται εκρηκτικό. Ακτιβιστές ενάντια στον πόλεμο, αντικαπιταλιστές και απεργοί εργάτες βάζουν ξανά το ερώτημα πώς θα είναι ένας κόσμος που οι άνθρωποι θα είναι πάνω από το κέρδη και πώς μπορούμε να φτάσουμε εκεί.

Αυτή η συζήτηση, η προοπτική γι' αυτό το κίνημα, ήταν που καθόρισε και τις μεγάλες συζητήσεις στο 2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στο Παρίσι στις 12-16 Νοέμβρη.

Η σύνοδος των αντικαπιταλιστών

Η κεντρική αναπαράθεση στο Παρίσι ήταν αν το κίνημα στην Ευρώπη πρέπει να είναι δύναμη πίεσης στα πολιτικά κόμματα- σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά- να πάνε πιο αριστερά και να σπάσουν με τον νεοφιλελευθερισμό, να εφαρμόσουν μια πιο δίκαιη κατανομή του πλούτου μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή αν η προοπτική είναι η σύγκρουση με το σύστημα και η οργάνωση της κοινωνίας με βάση τις ανάγκες της πλειοψηφίας και όχι το κέρδος.

Στο Παρίσι η δεξιά άποψη συμμετείχε πολύ πιο οργανωμένα απ' όσα στη Φλωρεντία. Το ότι βασικός οργανωτής ήταν το ΑΤΤΑΚ και κύρια ο Μπερνάρ Κασέν και η ομάδα του, ήταν ένας βασικός λόγος, αλλά όχι ο μόνος. Ο πόλεμος στο Ιράκ και η διαφάνεια του άξονα Γερμανίας- Γαλλίας, ενίσχυσε τις απόψεις ότι η δύναμη που μπορεί να σταματήσει τις ΗΠΑ δεν είναι το αντιπολεμικό κίνημα αλλά μια δυνατή Ευρώπη, με Σύνταγμα, με ευρωστρατό, με δική της εξωτερική αμυντική πολιτική.

Αυτές οι απόψεις δεν περιορίζονται μόνο σε ένα κομμάτι του ΑΤΤΑΚ στη Γαλλία, αλλά υπάρχουν παντού. Στην Ελλάδα έκφρασή τους δεν είναι μόνο το ΠΑΣΟΚ, αλλά και ο Συνασπισμός. Γι' αυτό άλλωστε και τα Ελληνικά Κοινωνικά Φόρουμ φρόντισε να μην πάρει μέρος σε καμιά από τις μεγάλες αντιπαραθέσεις ενάντια στον πόλεμο και την στασιμικοποιημένη Ευρώπη, γιατί αυτό θα έβγαζε πολύ πιο καθαρά ότι ανήκει στη δεξιά πτέρυγα του κινήματος.

Η αριστερά μπορεί να μην είχε την πλειοψηφία στα μεγάλα πάνελ, αλλά ήταν σίγουρο ότι είχε την πλειοψηφία του κόσμου που παρακολούθησε τις συζητήσεις στο Παρίσι. Ήταν νέοι ακτιβιστές που συμμετείχαν στο αντιπολεμικό κίνημα και που οι περισσότεροι για πρώτη φορά συμμετείχαν σε τέτοιες συζητήσεις. Οι ίδιες αντιδράσεις υπήρχαν και από κόσμο μεγαλύτερο, στην πλειοψηφία τους ακτιβιστές του '68, που αναγνώριζαν ότι μετά από 30 χρόνια, το νέο κίνημα ξαναβάζει τη νέα προοπτική.

Η δύναμη του κινήματος ήταν η επιλογή να πάρει στη Φλωρεντία την απόφαση για τις 15 Φλεβάρη σαν παγκόσμια μέρα ενάντια στον πόλεμο.

Αυτό σημαίνει ότι αυτό το κίνημα ανοίγει τα μεγάλα μέτωπα και κερδίζει όλο τον κόσμο σ' αυτά. Η 15 Φλεβάρη γέννησε όχι μόνο αντιπολεμικά αλλά και αντικαπιταλιστικά κινήματα σε όλες τις χώρες. Αυτό σήμαινε συνδέσεις ανάμεσα στον πόλεμο και τον καπιταλισμό. Αυτό έκανε το σύνθημα «Δουλειές, όχι βόμβες», το πιο αγαπητό σύνθημα των διαδηλώσεων.

Η δύναμη αυτή ήταν καταλυτική για τις εξελίξεις στο πολεμοκάπηλο στρατόπεδο. Τα πλάνα του αμερικανικού ιμπεριαλισμού μπήκαν σε κρίση, ο Μπους χάνει τον πόλεμο στο Ιράκ, κινδυνεύει να χάσει τις εκλογές του χρόνου το Νοέμβρη από ένα Δημοκρατικό που έχει αναδειχτεί σαν πρώτη δύναμη γιατί βγήκε καθαρά ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ. Στη Βρετανία το αντιπολεμικό κύμα κατάφερε να ενώσει τα συνδικάτα, τις μουσουλμανικές κοινότητες και τις οργανώσεις ειρήνης στο μεγαλύτερο κίνημα που έχει εμφανιστεί ποτέ στη Βρετανία.

Για να πετύχει το κίνημα όλα αυτά ήταν απαραίτητο να υπάρχει στο εσωτερικό του μια δυνατή αριστερή πτέρυγα που έπαιρνε σαν αφηγηρία ότι το κίνημα μπορεί να γίνει υπερδύναμη μέσα στις σημερινές συνθήκες, αρκεί να το βάλουμε σαν στόχο και να το οργανώσουμε διεθνώς. Αποδείχτηκε στην πράξη ότι δεν κερδίζεις την «κοινή γνώμη» κάνοντας πίσω, αποφεύγοντας τις μάχες και «νερώνοντας το κρασί σου». Αντίθετα, η επιλογή να ανοίξει το μέτωπο του πολέμου πλατειά και καθαρά, να γίνει το κίνημα της Γένοβας αντιπολεμικό μέσα από τις αποφάσεις της Φλωρεντίας, αυτό έδωσε νέα ορμή. Έκανε το κίνημα σαρωτικά πλειοψηφικό διεθνώς.

Ποιά είναι η σχέση αυτού του κινήματος με το εργατικό κίνημα ήταν επίσης το δεύτερο μεγάλο θέμα συζήτησης στο Παρίσι. Ομιλητές από το Globalise Resistance από τη Βρετανία, από την Πρωτοβουλία Γένοβα από την Ελλάδα, μορφές του κινήματος από την Ιταλία όπως ο Βιτόριο Αβιολέτο, έδειξαν όχι μόνο τη σύνδεση που υπήρχε φέτος ανάμεσα στις αντιπολεμικές διαδηλώσεις και τις μεγάλες απεργίες, αλλά και γιατί η δύναμη να πετύχουμε το στόχο μας είναι η εργατική τάξη.

Μια από τις πιο σημαντικές στιγμές του 2ου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ στο Παρίσι ήταν όταν μια κατάμεστη αίθουσα χειροκροτούσε με ενθουσιασμό την τοποθέτηση υπέρ της σύνδεσης του κινήματος με την οργανωμένη εργατική τάξη. Την έκανε η ομιλήτρια της Γένοβας μεταφέροντας τις εμπειρίες από την Ελλάδα και τη συνέχισε δυναμικά ο Βιτόριο

Αβιολέτο θυμίζοντας την πορεία από τη Γένοβα στη Φλωρεντία. «Στη Γένοβα είχαμε μαζί μας μόνο τη FIOM από τα παλιά συνδικάτα. Αλλά επιμείναμε σ' αυτή την κατεύθυνση και έτσι φτάσαμε στη Φλωρεντία να είναι μαζί μας και η Συνομοσπονδία, η CGIL, και ένα εκατομμύριο κόσμος».

Οι αντιρρήσεις υπήρχαν και από το χώρο της αυτονομίας που θεωρεί ότι η αποκέντρωση των πολλών υποκειμένων και πρωτοβουλιών είναι η δύναμη, και από την μεριά του ATTAC, που θεωρεί ότι οι απεργίες πρέπει να κινούνται μέσα σε κάποια όρια που δε δημιουργούν προβλήματα στις συνδικαλιστικές ηγεσίες. Αυτή η συζήτηση δεν είναι ακαδημαϊκή ούτε ξεκαθαρίζει μόνο για το μέλλον. Το πόσο καθαρό είναι το κίνημα πάνω σ' αυτό καθορίζει και το πώς κινείται συγκεκριμένα.

Επαναστατική οργάνωση

Οι απεργίες του φθινοπώρου στην Ελλάδα ξεσήκωσαν μια ολόκληρη συμπαράσταση από παντού. Αυτοί που την οργάνωσαν με συγκεκριμένο τρόπο (χρήματα, ψηφίσματα, συμμετοχή στις απεργιακές φρουρές, στα απεργιακά συλλαλητήρια) ήταν το ΣΕΚ και η Πρωτοβουλία Γένοβα. Οι καθηγητές των ΑΕΙ και ΤΕΙ, διοργάνωναν μαζί με τους φοιτητές της Πρωτοβουλίας Γένοβα κοινά συλλαλητήρια και συζητήσεις στις σχολές. Οι απεργοί καθηγητές, μαζί με τους Αντικαπιταλιστά μαθητές, οι απεργοί της Ολυμπιακής και της Στατιστικής έπαιρναν δύναμη από τη συμπαράσταση που τους έδιναν στις συνελεύσεις τους οι αντιπροσωπίες από τους άλλους εργατικούς χώρους.

Το μέλλον του νέου κινήματος είναι δεμένο με το μέλλον της νέας αριστεράς που δημιουργείται. Έχει μπροστά του μεγάλες μάχες να οργανώσει, όπως η 20 Μάρτη, παγκόσμια μέρα ενάντια στην κατοχή του Ιράκ και της Παλαιστίνης. Την εργατική αντίσταση που μόλις την αρχί τη είδαμε φέτος. Το 2004 είναι χρονιά εκλογών σε όλη την Ευρώπη και σε πολλές χώρες θα υπάρξει προσπάθεια να κατέβουν αντικαπιταλιστικά ψηφοδέλτια. Όλες αυτές οι μάχες έχουν ανάγκη από μια νέα αριστερά που θα είναι απαλλαγμένη από τις ηττοπάθειες και τους συμβιβασμούς της παλιάς αριστεράς που θα μπορεί να δίνει μάχες μέσα σ' αυτό το καινούριο κίνημα, όχι μόνο για να έχει τις επιτυχίες, τη δύναμη και την αποφασιστικότητα που έδειξε φέτος, αλλά και για την προοπτική. Γιατί δε θέλουμε ένα κίνημα που θα πιέζει απλά τους από πάνω. Θέλουμε ένα κίνημα νικηφόρο, που θα τελειώσει μια και καλή μ' αυτό το ασπίο και απάνθρωπο σύστημα.

600 ιπτάμενες και ιπτάμενοι φροντιστές κατάφεραν να παρoλύσουν τη «νέα» Ολυμπιακή

Η χρονιά των απεργιών

Η **Κατερίνα Θωίδου** περιγράφει τα σημάδια της οργάνωσης από τα κάτω μέσα στους χώρους

Αυτό το φθινόπωρο το απεργιακό κίνημα έχει ξεπεράσει κάθε προσοδικία. Οι χώροι που βγήκαν σε κινητοποιήσεις από τα μέσα Σεπτεμβρίου και μετά είναι αμέτρητοι. Χιλιάδες εργαζόμενοι κατέβηκαν στους δρόμους, συμμετείχαν σε Γενικές Συνελεύσεις, οργάνωσαν απεργίες με πρωτοφανή διάθεση και αποφασιστικότητα.

Η κυβέρνηση Σημίτη έλπιζε ότι θα είχε να αντιμετωπίσει μία ήρεμη προεκλογική περίοδο και ότι θα κατάφερνε να κερδίσει τις εντυπώσεις με τα πακέτα παροχών που εξήγγειλε στις αρχές Σεπτεμβρίου στη Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης. Όμως για άλλη μία φορά υπολόγισε "χωρίς τον ξενοδόχο". Η απάντηση στα ψίχουλα που ονακοίνωσε ο Σημίτης ήταν ένα απεργιακό κίνημα που διεκδικούσε πραγματικές αυξήσεις της τάξης του 25% στην εκπαίδευση, διπλασιασμό του μισθού των γιατρών στα δημόσια νοσοκομεία και συνολικά γενναία αύξηση των δαπανών για το κράτος πρόνοιας.

Αυτό το απεργιακό κίνημα δεν έπεσε από τον ουρανό. Ήταν αποτέλεσμα της ριζοσπαστικοποίησης και της αυτοπεποίθησης που έφερε το αντιπολεμικό κίνημα ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ που απλώθηκε στην Ελλάδα από τις 15 Φλεβάρη και μετά. Χιλιάδες κόσμος συναντήθηκε μαζί με τους συναδέλφους του, τους συμμαθητές του, τους συμφοιτητές του, ακόμη και τους γείτονες του στα μεγάλα αντιπολεμικά συλλαλητήρια που έγιναν με την πρώτη βόμβα που έπεσε στο Ιράκ, όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και σε κάθε πόλη. Η τεράστια αντιπολεμική διάθεση ανάγκασε τα συνδικάτα να καλέσουν αντιπολεμικές απεργίες και να κατέβουν οργανωμένα σε εκείνα τα συλλαλητήρια.

Το γεγονός ότι το 98% του κόσμου στην Ελλάδα δήλωνε ενάντια στον πόλεμο ήταν

και αυτό αποτέλεσμα των εμπειριών και του πολιτικού προχωρήματος που έχει κάνει η εργατική τάξη και η νεολαία μέσα από τις μάχες που άνοιξαν την τελευταία τριετία. Οι μάχες του ασφαλιστικού όπου για πρώτη φορά μετά από την περίοδο της μεταπολίτευσης τα εκατομμύρια των εργαζομένων σε κάθε μικρό εργοστάσιο ή μεγαλύτερο εργατικό χώρο συναντήθηκαν μαζί και έδωσαν ένα γερό χαστούκι στη πολιτική της αγοράς και της λιτότητας που ήθελε να επιβάλλει η κυβέρνηση Σημίτη στην ασφάλιση, ήταν η αρχή αυτού του προχωρήματος. Υστερα ήρθε η Γένοβα. Το πιο μεγάλο πολιτικό γεγονός στην καρδιά της Ευρώπης που πρόβαλε για πρώτη φορά μετά τον Μάη του '68 την ύπαρξη ενός παγκόσμιου αντικαπιταλιστικού κινήματος που διεκδικεί να βάλει τέρμα στην αδικία του καπιταλιστικού συστήματος και της αγοράς.

Οι απεργίες που ξέσπασαν το φθινόπωρο κουβαλάνε πίσω τους αυτή την πολύτιμη διαδρομή, μία διαδρομή που πολιτικοποίησε χιλιάδες νεολαίους και έδωσε αυτοπεποίθηση σε χιλιάδες μεγαλύτερους σε ηλικία αγωνιστές, που ξαναθυμήθηκαν προηγούμενες περιόδους ανόδου του κινήματος.

Οι εργατικοί χώροι που δίνουν αυτή τη στιγμή τη μάχη ενάντια στην πολιτική της αγοράς και της λιτότητας είναι γεμάτοι με αυτόν τον κόσμο.

Αυτά τα πολιτικά προχωρήματα δεν είναι αφηρημένες διαπιστώσεις αλλά μεταφράζονται σε καινούργια χαρακτηριστικά που για πολλά χρόνια δεν υπήρχαν στους εργατικούς αγώνες. Το ένα είναι τα αιτήματα αυτού του απεργιακού κινήματος. Δεν είναι αιτήματα που διεκδικούν μικρές παραχωρήσεις από την πλευρά της κυβέρνησης αλλά αμφισβητούν επιθετικά και συνολικά την πολιτική της αγοράς και της λιτότητας. Η απλή διαπίστω-

ση που κάνουν χιλιάδες εργαζόμενοι είναι: "δεν μπορεί η κυβέρνηση να σπαταλά δισεκατομμύρια για εξοπλισμούς και για να στέλνει πλοία στον Περσικό Κόλπο και να μην έχει να δώσει για αυξήσεις στους μισθούς και στις συντάξεις". Οι απεργιοί κάνουν τις συνδέσεις ανάμεσα στον πόλεμο και τα χαμηλά εισοδήματα. «*Όλοι οι κλάδοι διεκδικούν από μία κυβέρνηση των μεγάλων συμφερόντων, μία κυβέρνηση που δίνει ένα κάρο λεφτά για ολυμπιακά έργα. Μία κυβέρνηση των Αμερικανών. Που δίνει για εξοπλισμούς, στέλνει στρατό εδώ και εκεί. Ετσι ξεκίνησαν οι δημόσιοι υπάλληλοι να διεκδικούν*» δήλωνε στην Εργατική Αλληλεγγύη Νο 594 η Ρεβέκκα Χατόγλου εκπαιδευτικός.

Το δεύτερο είναι ότι οι απεργίες του φθινοπώρου είχαν πολύ έντονα το χαρακτηριστικό της συμμαχίας με άλλους χώρους που παλεύουν με τα ίδια αιτήματα. Οι καθηγητές μαζί με τους δασκάλους, οι πανεπιστημιακοί μαζί με τους καθηγητές στα ΤΕΙ και τους διοικητικούς, οι Γεωτεχνικοί μαζί με τους εργαζόμενους στο υπουργείο Γεωργίας, οι νοσηλευτές μαζί με τους γιατρούς στα δημόσια νοσοκομεία.

Το τρίτο είναι η μορφή πάλης που επιλέγονται. Η αυτοπεποίθηση που αισθάνονται χιλιάδες εργαζόμενοι της βάσης να διεκδικήσουν αιτήματα που για χρόνια υπήρχαν, μεταφράζεται σε υιοθέτηση μορφών απεργίας διαρκείας. Το καλύτερο παράδειγμα της αποφασιστικότητας των εργαζομένων να βάλουν τέρμα στην πολιτική της αγοράς ήταν η δεκαήμερη απεργία των εργαζομένων στους Δήμους.

Μία απεργία που ξεκίνησε με τους γνωστούς δισταγμούς από την πλευρά της ηγεσίας που προκήρυξε μία 48ωρη απεργία στα μέσα Οκτώβρη, αλλά «ξεχειλώθηκε» και με-

ταράπηκε σε απεργία διαρκείας που συνεχίστηκε για 10 μέρες. Η συμμετοχή ήταν πρωτοφανής. Τα ακουπιάδα έκαναν βουνά στους δρόμους. Ακόμα και η απεργοσπαστική απόφαση των δικαστηρίων που έβγαλε την απεργία παράνομη και καταχρηστική είχε σαν αποτέλεσμα να εμπνευστεί ακόμα περισσότερος κόσμος και η απεργία να μετατρέπεται σε κατά μέτωπο σύγκρουση με την κυβέρνηση.

Η απεργία των καθηγητών στα πανεπιστήμια είναι ένα ακόμη δείγμα των καιρών. Για επτά εβδομάδες όλα τα πανεπιστήμια έμειναν κλειστά. Για πρώτη φορά καθηγητές στα ΤΕΙ και στα ΑΕΙ απέργησαν μαζί, διεκδικώντας αυξήσεις στους μισθούς και στις δαπάνες για την χρηματοδότηση ΤΕΙ και ΑΕΙ, ενώ επίσης για πρώτη φορά συντανίστηκαν με όλους τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση κάνοντας κοινές συγκεντρώσεις και εκδηλώσεις. Η συμπράξη από την πλευρά των φοιτητών στον αγώνα τους ήταν πολύ μεγαλύτερη από την προηγούμενη απεργία παρά το γεγονός ότι οι φοιτητικές παρατάξεις δεν έπαιξαν βοηθητικό ρόλο σε αυτή την ενότητα.

Δεν είναι μόνο οι μεγάλοι χώροι που έδωσαν τέτοια δείγματα.

Οι εργαζόμενοι στις Εθνική Στατιστική Υπηρεσία προχώρησαν επί εννιά βδομάδες σε

απεργία διαρκείας διεκδικώντας αυξήσεις στους μισθούς και να μην περάσει η ιδιωτικοποίηση της υπηρεσίας, ανανεώνοντας τις αποφάσεις τους μέσα από πολύ μαζικές γενικές συνελεύσεις παρά το γεγονός ότι η απεργία τους βγήκε παράνομη.

«Δε θα καταναλώσουμε άλλο χρόνο στα δικαστήρια. Ξέρουμε ότι οι αποφάσεις τους είναι καταδικαστικές. Θα βρούμε νομικούς και συνδικαλιστικούς τρόπους για να ξεπεράσουμε αυτά τα εμπόδια. Ηδη η ομοσπονδία εργαζόμενων του υπουργείου δηλώνει πως θα μας στηρίξει για να συνεχίσουμε την απεργία. Μετά, αν βγει και αυτή παράνομη θα ζητήσουμε συμπράξη από την ΑΔΕΔΥ. Αν τελειώσουν οι νομικοί διέξοδοι μπορούμε να συνεχίσουμε μέχρι και σε κατάληψη της ΕΣΥΕ, όσο διάστημα αντέξουμε», δήλωσε στην Εργατική Αλληλεγγύη Νο 596 ο Δημήτρης Τσέπας, εργαζόμενος στη Στατιστική.

Οι Γεωτεχνικοί Ξενοβγήκαν στον αγώνα παρά το γεγονός ότι οι απεργοσπαστικοί μηχανισμοί των δικαστηρίων έβγαλαν την απεργία τους παράνομη και καταχρηστική τρεις φορές. Στο τέλος αναγκάστηκαν να σταματήσουν την απεργία μόνο μετά από την άρνηση της ΑΔΕΔΥ να στηρίξει συνδικαλιστικά την απεργία διαρκείας.

Ακόμα και εκεί που οι απεργίες δεν πήραν

αυτή τη μορφή όπως στα σχολεία και τα νοσοκομεία, αυτή η διάθεση εκφράζεται πολύ καθαρά στις διαδικασίες τις βάσης, όπως οι Γενικές Συνελεύσεις των συλλόγων αλλά ακόμα και στις αποφάσεις της ηγεσίας που φτάνουν να μιλούν για μία τέτοια προοπτική έστω και αν δεν την οργανώνουν. Αυτός είναι ο λόγος που η ΑΔΕΔΥ αναγκάστηκε να καλέσει δυο 24ωρες απεργίες μέσα στον Νοέμβρη μία στις 3 και μία στις 20 του μήνα.

Αυτό το γενικευμένο κλίμα έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στο ξεκίνημα απεργιακών κινητοποιήσεων ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις που προωθεί η κυβέρνηση Σημίτη. Οι εργαζόμενοι στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ξεκίνησαν τη μάχη ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του με 48ωρες απεργίες και συνέχισαν παρά το γεγονός ότι ο Χριστοδουλλάκης προσπάθησε να τους εξαγοράσει δίνοντάς τους κάποια ψίχουλα από τα έσοδα των μετοχών που θα πουληθούν στο Χρηματιστήριο. Οι εργαζόμενοι της ΕΙΣΦ βρήκαν την αυτοπεποίθηση να οργανώσουν απεργίες κόντρα στην διάλυση της Ολυμπιακής παρά το γεγονός ότι η Ομοσπονδία τους είχε συμβιβαστεί. Σύσσωμοι, χωρίς απεργοσπάστες, οι ιπτάμενες και οι ιπτάμενοι συνοδοί και φροντιστές, υπερασπίζονται τα πιο βασικά συνδικαλιστικά δικαιώματα. Αρνούνται να

Οι εργαζόμενοι στους δήμους πλημμυρίζουν το κέντρο της Αθήνας την ημέρα που τα δικαστήρια βγάλουν παράνομη την απεργία τους στις 23/10/2003

δουλεύουν χωρίς συλλογική σύμβαση, εξατομικοποιημένα, με ατελείωτα ωράρια για χτυπημένους μισθούς.

Μπορεί η αυτοπεποίθηση του κόσμου να έχει ανέβει κατακόρυφα σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα όμως αυτό δε σημαίνει ότι έχουν ξεπεραστεί οι δυσκολίες. Όλες οι απεργίες έχουν να αντιμετωπίσουν βασικά εμπόδια. Έχουν να αντιμετωπίσουν την προπαγάνδα των ΜΜΕ που προσπαθούν να τις απομονώσουν. Οι απεργίες των εργαζόμενων στους δήμους "βάζουν σε κίνδυνο τη δημόσια Υγεία". Οι διαδηλώσεις προκαλούν "κυκλοφοριακό κομφούζιο". Οι καθηγητές "παίζουν με το μέλλον των παιδιών". Τέτοια είναι τα κλισέ που αναπαράγονται. Χέρι- χέρι με αυτή την προπαγάνδα κινούνται οι απεργοσπαστικοί μηχανισμοί των δικαστηρίων. Δεν υπάρχει ουσιαστικά απεργία που να δικάστηκε και να μην βγήκε παράνομη και καταχρηστική.

Ενώ δεν λείπουν και οι πιέσεις από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ στους συνδικαλιστές της ΠΑΣΚΕ και της ΔΑΚΕ να κλείσουν τα απεργιακά μέτωπα. Οι εργαζόμενοι μπορεί να ανάγκασαν τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να ξεκινήσουν απεργιακό γύρο όμως σχεδόν παντού εγκαταλείφθηκαν από τις ηγεσίες τους. Οι συνδικαλιστικές Ομοσπονδίες άφησαν ανοργάνωτες τις απεργίες και στις περισσότερες περιπτώσεις έτρεξαν να τις κλείσουν με τη πρώτη ευκαιρία.

Τα ερωτήματα είναι πολλά. Πώς μπορούμε να αναγκάσουμε τις ηγεσίες να μην ξεπουλούν τους αγώνες; Είναι λύση να φτιάξουμε ξεχωριστά, πιο αγωνιστικά συνδικάτα; Είναι αρκετό να αλλάξουμε τους συσχετι-

σμούς στην συνδικαλιστική ηγεσία και να βάλουμε στη θέση της πρόσωπα και παρατάξεις που είναι πιο αριστερά; Το ερώτημα αν μπορούν οι αγώνες να νικήσουν και με ποιον τρόπο είναι η πιο κεντρική συζήτηση που γίνεται όλη αυτή την περίοδο της απεργιακής έκρηξης σε όλους τους χώρους.

Η απεργία των ταχυδρομικών στη Βρετανία είναι ένα παράδειγμα που δίνει τη λύση. Η απεργία ξεκίνησε από τα κάτω από κάποια κέντρα διαλογής στο Λονδίνο και απλώθηκε σε πολλές περιοχές. Οι ταχυδρομικοί οργάνωσαν απεργιακές φρουρές με αποτέλεσμα η συμμετοχή να είναι τεράστια και η συμπάρταση να απλώνεται. Η απεργία ήταν τυπικά παράνομη γιατί δεν είχε κηρυχτεί από την συνδικαλιστική ηγεσία. Μετά από τρεις εβδομάδες ανάγκασαν την εργοδοσία να υποχωρήσει και μάλιστα να δεχτεί να πληρώσει ακόμα και τις υπερωρίες που θα έκαναν οι ταχυδρομικοί για να διανείμουν τον όγκο της αλληλογραφίας που είχε συσσωρευτεί.

Το ίδιο θα μπορούσε να γίνει και εδώ. Αν για παράδειγμα στη διάρκεια της απεργίας των εργαζόμενων στους Δήμους, η απόφαση στην απόφαση των δικαστηρίων ήταν μαζικές περιφρουρήσεις στις χωματερές και στα γκαράζ των Δήμων με όλο αυτό τον κόπο που ήταν αποφασισμένος να συγκρουστεί με την πολιτική της κυβέρνησης, η απεργία θα είχε νικήσει. Το ίδιο και με τους καθηγητές. Δέκα χιλιάδες καθηγητές συμμετείχαν στις Γενικές Συνελεύσεις των ΕΛΜΕ που έγιναν στα τέλη Σεπτεμβρίου και δεκάδες χιλιάδες ακόμα απέργησαν στην πρώτη και δεύτερη 48ωρη. Αλλά όλη αυτή η διάθεση

και η συμμετοχή έμεινε ανοργάνωτη και αναξιοποίητη.

Σήμερα χρειάζεται σε κάθε εργατικό χώρο να διαμορφώσουμε ένα δίκτυο οργανωμένων ακτιβιστών που θα αναλάβουν να μεταφράσουν την μαχητική διάθεση σε οργανωμένη δράση ανεξάρτητα από τις όποιες υποχωρήσεις της ηγεσίας. Να διαμορφώσουμε μέσα σε κάθε χώρο μικρές "Γένοβες" που με την αυτοπεποίθηση και τη αισιοδοξία που δίνει το παγκόσμιο αντικαπιταλιστικό κίνημα θα κινούνται οργανώνοντας τις μάχες από τα κάτω και φέρνοντας μέσα σε κάθε χώρο τις εικόνες από τις νίκες σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Η δυνατότητα αυτή είναι κάτι παραπάνω από ρεαλιστική.

Η Πρωτοβουλία ΓΕΝΟΒΑ εργαζόμενων στα νοσοκομεία-Νυστέρι έπαιξε έναν τέτοιο ρόλο στη διάρκεια της απεργίας των γιατρών του ΕΣΥ. Η απεργία ξεκίνησε για μία εβδομάδα στα τέλη Σεπτεμβρίου και συνεχίστηκε με 48ωρες απεργίες κάθε Πέμπτη και Παρασκευή μέσα στον Οκτώβριο.

Στο Ιπποκράτειο και σε πολλά ακόμα νοσοκομεία φτιάχτηκαν απεργιακές επιτροπές που οργάνωναν και περιφρουρούσαν την απεργία και εξασφάλιζαν μαζική συμμετοχή στις Γενικές Συνελεύσεις βάζοντας ταυτόχρονα την προοπτική της κοινής δράσης με την ΠΟΕΔΗΝ. Έτσι παρόλο που η ηγεσία της ΕΙΝΑΠ δεν ήθελε την απεργία αλλά και δεν έκανε τίποτα να την οργανώσει η οργανωμένη πίεση από τα κάτω όνοιξε αυτή την προοπτική.

Την ίδια προσπάθεια κάνουν και οι "Financial Crimes" στο χώρο των ΜΜΕ, η "Τάξη μας" στο χώρο των εκπαιδευτικών, το "Χαρτί και Μελάνι" στους Λιθογράφους. Αυτά τα έντυπα είναι τα όπλα για να φτιαχτούν σε κάθε χώρο δίκτυα αγωνιστών που θέλουν να προχωρήσουν οι απεργίες και έχουν την διάθεση να οργανώσουν όλες τις μάχες από το αντιπολεμικό μέχρι τις μάχες για συζητήσεις στους μισθούς και στις συντάξεις.

30 χρόνια μετά το Πολυτεχνείο η γενιά της μεταπολίτευσης συναντά τη νέα εργατική τάξη που έχει συσσωρευμένες τις εμπειρίες ενός νέου γεμύτου αυτοπεποίθησης κινήματος. Η πρόκληση που ανοίγεται μπροστά σε κάθε αγωνιστή που θέλει όσο ποτέ άλλοτε να δει αυτό το φανταστικό κίνημα να νικάει, είναι να μετατρέψει την διάθεσή σε οργανωμένη προσπάθεια, που θα καθορίσει την εξέλιξη των επόμενων αγώνων.

Εργατική τάξη ή «πλήθη»;

Η *Δήμητρα Κυρίλλου* επιχειρηματολογεί για το ποιά είναι η δύναμη που μπορεί να αλλάξει την κοινωνία

Το φθινόπωρο της ανταρσίας φέτος σηματοδεύτηκε από τις απεργίες στο δημόσιο τομέα. «Σχολεία-Δήμοι-Νοσοκομεία- όλοι μαζί», ένα παλιό σύνθημα μετατράπηκε σε πραγματικότητα με το κατέβασμα σε απεργιά όλου αυτού του κόσμου του Δημόσιου τομέα που συγκρούεται με τη λιτότητα και τις μεταρρυθμίσεις του Σημίτη. Αν στη λίστα προσθέσει κανείς τους γεωτεχνικούς και τους καθηγητές των πανεπιστημίων προκύπτει ένα ευρύ και δυνατό μέτωπο αγώνων.

Είναι γνωστό ότι οι κοινοί αγώνες είναι δύναμη για το κίνημα, παρ'όλα αυτά αυτό που είδαμε από τη μεριά των πολιτικών κομμάτων και των ΜΜΕ δεν ήταν η συμπάθεια απέναντι στους απεργούς, αλλά αντίθετα η κυριαρχία της αντίληψης ότι τα κομμάτια αυτά, εκπαιδευτικοί, γεωπόνοι, νοσοκομειακοί, εργαζόμενοι στην Ολυμπιακή, με μοναδική ίσως εξαίρεση τους εργαζόμενους στην καθαριότητα των Δήμων δεν έχουν και πολλά να κάνουν με τα δικαιώματα των εργατών. «Είναι προνομιά και βολεμένα μεσοστρώματα», «δεν παράγουν τίποτα, παρσιτούν πάνω στο κοινωνικό σύνολο, ενώ όφειλαν να αντιμετωπίζουν τη δουλειά τους σαν λεπτούργημα υπέρ του κοινωνικού συνόλου», «οι απεργίες τους είναι συντεχνιακές, μόνο για την τσέπη τους» είναι μερικά από τα επιχειρήματα που ακούστηκαν.

Ο Μαρξ και η εργατική τάξη

Για το Μαρξ και τους μαρξιστές η εργατική τάξη είναι το επαναστατικό υποκείμενο στην κοινωνία. Όχι γιατί είναι η πιο εξασθετημένη ή η πιο καταπιεσμένη αλλά γιατί κατέχει ένα ξεχωριστό ρόλο στην ίδια την παραγωγική διαδικασία. Παράγει με την εργασία της όλο τον πλούτο. Δεν κατέχει μέσα παραγωγής, αυτά είναι ιδιοκτησία των καπιταλιστών, της άρχουσας τάξης, όμως τα χειρίζεται συλλογικά και παράγει τεράστια υπεραξία που καταλήγει στις τσέπες της κυρίαρχης τάξης με τη μορφή του κέρδους. Είναι τάξη εκμεταλλεζόμενη, και ξεσηκώνεται γι'αυτό, αγωνίζεται συλλογικά για τα δικαιώματά της. Ακριβώς για όλους τους παραπάνω λόγους, ο Μαρξ έλεγε ότι η εργατική τάξη είναι ο νεκροθάφτης του καπιταλισμού. Μ'αυτό εννοούσε ότι είναι η τάξη που μπορεί να μετατρέψει την πώλη για τα συμφέροντά της σε συνολικό σχέδιο για την απελευθέρωση όλης της κοινωνίας. Γιατί με τον αγώνα της γκρεμίζει ένα άδικο και εκμεταλλευτικό σύστημα για να το αντικαταστήσει με μια κοινωνία συλλογικών αποφάσεων και διαδικασιών, όπου δεν θα υπάρχει εκμετάλλευση ούτε καταπίεση ανθρώπου από άνθρωπο.

Η κεντρική ιδέα της αντίληψης του Μαρξ για την επανάσταση και το επαναστατικό υποκείμενο αμφισβητήθηκε από πολύ νωρίς και από

πολλές σκοπιές. Κάθε φορά το βασικό επιχείρημα των επικριτών της ήταν ότι οι εξελίξεις στη λειτουργία του καπιταλισμού έχουν εξαφανίσει την κλασική εργατική τάξη από το προσκήνιο. Τη θέση της παίρνουν νέα στρώματα που δουλεύουν, ζουν και λειτουργούν εντελώς διαφορετικά και δεν μπορούν να εκφραστούν μέσα από τα παλιά σκουριασμένα σχήματα του μαρξισμού. Αν είναι έτσι όμως, τότε όλο το δεύτερο σκέλος του ισχυρισμού του Μαρξ για την αλλαγή της κοινωνίας μένει μετέωρο.

Για αυτό το λόγο το ερώτημα αν υπάρχει εργατική τάξη σήμερα, ποιός ανήκει σ' αυτήν και τι ρόλο παίζει στην κοινωνία δεν είναι ένα αφηρημένο ιδεολογικό ζήτημα. Συνδέεται και με τις καθημερινές μάχες αλλά και με την προοπτική που βάζει η Αριστερά για το μέλλον.

Οι αλλαγές στον καπιταλισμό

Ο καπιταλισμός έχει αλλάξει από την εποχή του Μαρξ. Το ίδιο και η εργατική τάξη.

Η πρώτη μεγάλη αλλαγή σημειώθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα. Η μέχρι τότε μικρή αριθμητικά εργατική τάξη των ειδικευμένων μαστόρων αντικαθίσταται από εκατομμύρια νέους εργάτες που συρρέουν από την ύπαιθρο στις πόλεις για να επανδρώσουν τη βαριά βιομηχανία, τους κλάδους των μεταφορών και της κατασκευής που είχε ανάγκη η καπιταλιστική ανάπτυξη εκείνης της εποχής. Η στροφή ήταν τεράστια. Για το εργατικό κίνημα ήταν πλήγμα γιατί το ειδικευμένο κομμάτι των μαστόρων αποτελούσε τη ραχοκοκκαλιά των αγώνων. Πολλοί μίλησαν για «θάνατο» της παραδοσιακής εργατικής τάξης που χάνει τη μαστοριά, την ομοιογένεια και τη φυσιογνωμία της μέσα στις ανειδίκευτες στρωσιές κάθε καταγωγής, θρησκείας και χρώματος. Στη στροφή του 20ου αιώνα ο ρυθμός των αλλαγών εντάθηκε. Η νέα αλυσίδα παραγωγής επέβαλε τον τεμαχισμό της εργασίας στη βιομηχανία σε μιά σειρά από επαναλαμβανόμενες κινήσεις. Αυτό πραγματοποιήθηκε με την εφαρμογή μιάς σειράς από μεθόδους που έμειναν γνωστές σαν Τελορισμός και Φορνιαρισμός από τα ονόματα των εμπνευστών τους και για πολλούς που ταύτιζαν την εργατική τάξη με την προηγούμενη καθιερωμένη εικόνα, αυτήν του χειριστή μιάς ολόκληρης μηχανής ή ενός αυτοτελούς κομματιού της παραγωγής, σήμαναν την «αποειδίκευση», το πέρασμα σε έναν «εργάτη – μάζα» ανίσχυρο να ελέγξει και να επηρεάσει τα πράγματα.

Κι όμως, αυτά τα ανειδίκευτα κομμάτια βρέθηκαν στην πρωτοπορία των αγώνων που ακολούθησαν. Εκτίσαν τα μαζικά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της 2ης και στη συνέχεια της 3ης Διεθνούς, πάλε-

Απεργιακή διαδήλωση τον προηγούμενο Μάη στο Παρίσι

ψαν και κέρδισαν το οκτώωρο, έκαναν τη «Διεθνή» παγκόσμιο ύμνο για την αλλαγή της κοινωνίας, συγκλόνισαν τον κόσμο με τις επαναστάσεις που έκλεισαν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο (1).

Η δεύτερη σημαντική αναδιάρθρωση ήρθε μετό το κραχ του '29, με τη στροφή προς τον «κρατικό καπιταλισμό», δηλαδή την ανάληψη από το κράτος του ρόλου όχι μόνο του διεκπεραιωτή και προστάτη των καπιταλιστών, αλλά τη συγχώνευσή του με το κεφάλαιο και τη μετατροπή του σε συλλογικό καπιταλιστή και εργοδότη χιλιάδων εργατών. Οι εθνικοποιήσεις σημαντικών τομέων των οικονομικών και των υπηρεσιών ήταν κομβικό σημείο όχι μόνο στην αλλαγή της λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού αλλά και στην κοινωνία με το πέρασμα ενός τεράστιου κομματιού εργαζόμενων από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις στο δημόσιο τομέα και την είσοδο πολλών ακόμα για να επανδρώσουν τον κρατικό μηχανισμό και τα συζημένα καθήκοντά του.

Χαρακτηριστικά αλλά όχι αποκλειστικά παραδείγματα στην Ελλάδα ήταν η κρατικοποίηση της Ούλεν και της Πάουερ σε ΕΥΔΑΠ και ΔΕΗ αντίστοιχα. Αν σήμερα είναι συνηθισμένη άποψη ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι αποτελούν εντελώς διαφορετικό είδος από τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, αξίζει να διερωτηθεί κανείς με βάση ποιά λογική ο ίδιος εργαζόμενος που περνάει από την ιδιωτική εταιρία στο δημόσιο μετατρέπεται ξαφνικά σε μεσόστρωμα και για ποιο λόγο η άσκηση των ίδιων καθηκόντων θεωρείται πια «λειτουργήματα»!

Η τρίτη αλλαγή είχε διαφανεί πριν το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, έγινε πολύ πιο ορατή την μεταπολεμική περίοδο και σήμερα γνωρίζει το απώγειό της. Πρόκειται για την τεράστια διεύρυνση του κομματιού των εργατών που απασχολούνται στον τριτογενή τομέα της οικονομίας, δηλαδή τις υπηρεσίες, σε σχέση με τη βιομηχανία και την αγροτική παραγωγή. Αυτό ήταν ανάγκη του ίδιου του καπιταλισμού: των δικτύων διανομής, των εμπορικών και τραπεζικών συναλλαγών, της εμφάνισης των χρηματιστηρίων και αργότερα της αναβάθμισης της δημόσιας υγείας, της μαζικοποίησης της εκπαίδευσης και τομέων όπως η σίτιση και η καθαριότητα.

Ολ'αυτά τροποποίησαν τον εργασιακό χάρτη. Κατ'αρχήν τεράστιος

αριθμός εργατών μετακινήθηκε και σήμερα δουλεύει στις υπηρεσίες, σε αντικείμενο που δεν ταυτίζεται με τη γραμμή παραγωγής αλλά είναι απόλυτα ζωτικό για την παραγωγική διαδικασία και την πραγματοποίηση των κερδών των καπιταλιστών. Πολύ μεγάλο μέρος εκτελεί χειρονακτική εργασία: μεταφορές, πωλήσεις, καθαριότητα, εστιατόρια, όλος ο υποστηρικτικός μηχανισμός των νοσοκομείων είναι κομμάτι της εργατικής τάξης των υπηρεσιών. Παρ' όλ' αυτά στον καθορισμό της ταξικής του θέσης η διάκριση ανάμεσα στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες προκαλεί ένα σωρό συγχύσεις:

Ο τυπογράφος που πριν 30 χρόνια έφτιαχνε τα γράμματα στη μηχανή εκτύπωσης μιας εφημερίδας ήταν σαφέστατα βιομηχανικός εργάτης. Σήμερα στη θέση του βρίσκουμε μια (κατά κανόνα) γυναίκα που πληκτρολογεί το κείμενο σε ένα τερματικό του εκδοτικού οίκου, η οποία θεωρείται ότι απασχολείται στις υπηρεσίες. Η εργασία όμως και το αποτέλεσμα είναι ακριβώς το ίδιο. Αντίστοιχα, οι εργάτες μιας κονσερβοποιίας ετοιμάζουν στη γραμμή παραγωγής φαγητό για ζέσταμα. Οι υπάλληλοι των φαστ φουντ κάνουν ακριβώς το ίδιο πράγμα, αλλά από πολλούς θεωρούνται «υπάλληλοι των υπηρεσιών».

Μεσαία τάξη;

Η αύξηση της παραγωγικότητας, στοιχείο τόσο ζωτικό για τον καπιταλιστικό ανταγωνισμό, επέβαλε την ανάπτυξη ενός τεράστιου και σημαντικού τομέα διανοητικής εργασίας που είχε να κάνει με την έρευνα, την ανάπτυξη της πληροφορικής αλλά και την εκπαίδευση της νέας γενιάς εργατών, ώστε να ανταποκρίνονται στις νέες απαιτήσεις. Σε συνδυασμό με την ακόμα μεγαλύτερη εκμηχάνιση στην παραγωγή και τις κατασκευές αυτός ο κύκλος εκφράστηκε με τη μαζική απορρόφηση εργατών σε επιτελικό ρόλο, κομμάτια που έγιναν γνωστά σαν «οι χαρτογιακάδες» σε σχέση με τους βιομηχανικούς εργάτες. Πολλοί βιάστηκαν να μιλήσουν για μεσοστρώματα, για τη νέα μεσαία τάξη που παίρνει τη θέση των παλιών χειρονακτών. Δεν είναι όμως έτσι.

Είναι αναγκαίο να επισημάνει κανείς το πόσο διαφορετική θέση κατέχει τώρα το κομμάτι αυτό των εργατών σε σχέση με την συγή του

1 Νοέμβριο στο Βερολίνο τα συνδικάτα διαδηλώνουν ενάντια στην Ατζέντα Σρέντερ

καπιταλισμού. Οι «γραφιάδες» του πρώιμου καπιταλισμού ήταν ολιγάριθμο κομμάτι υπαλλήλων, στενά δεμένο με τα αφεντικά με σχέσεις αμεσότητας και εμπιστοσύνης, κατείχε μόρφωση απλησίαστη σε σύγκριση με την υπόλοιπη εργατική τάξη, ζούσε στη σκιά του αφεντικού αλλά με προνόμιο. Οι σύγχρονοι χαρτογιακάδες τόσο του ιδιωτικού τομέα όσο και του δημόσιου είναι εργάτες που εκτελούν «βιομηχανοποιημένη διανοητική εργασία» (2). Με εξαίρεση ένα μικρό διευθυντικό στρώμα δεν έχουν κανένα λόγο και κανένα ουσιαστικό έλεγχο πάνω στη δουλειά τους, παρ'όλο που συμβάλλουν αποφασιστικά στην τεράστια αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Υφίστανται όλων των ειδών τις πιέσεις από το κεφάλαιο: εντατικοποίηση, ελέγχους, αξιολογήσεις και φυσικά επίθεση στους μισθούς. Οι αντικειμενικές συνθήκες μέσα στις οποίες ζουν και δουλεύουν κλάδοι όπως εκπαιδευτικοί, τεχνικοί πληροφορικής, έρευνας, στατιστικής, μηχανικοί, και τα χτυπήματα που υφίστανται σε συνθήκες κρίσης τους φέρνουν σήμερα σαφώς πιο κοντά στην εργατική τάξη παρά στα μεσοστρώματα. Κι αυτό εκφράζεται με πολλούς τρόπους. Με την αποστασιοποίηση από το «ιερό λειτούργημα» που τους κληροδότησε το σύστημα, με την κρίση των ίδιων των θεσμών που επανδρώνουν, από την παιδεία, την υγεία, τη δικαιοσύνη κλπ., αλλά και στο πώς αντιδρούν: Με το συνδικαλισμό και τις απεργίες, τη συλλογική εμπειρία που έχουν αποκτήσει οι εργάτες σαν κοινωνική τάξη.

Παρ' ό'αυτά, μέσα στο στρώμα των χαρτογιακάδων υπάρχει ένα μικρό αλλά πολύ ορατό τμήμα που κατέχει διευθυντική θέση γιατί ουσιαστικά εκπροσωπεί τους καπιταλιστές στη διαχείριση του πλούτου τους, της παραγωγής, της κοινωνίας. Εκεί, στους μάντζερς και τους διευθυντές θα βρει κανείς την πραγματική «νέα μεσαία τάξη»,

ένα στρώμα διακριτό από τους εργαζόμενους κυρίως για την προνομιακή θέση που κατέχει σε σχέση με το σύστημα και τα μέσα παραγωγής και για την εμπιστοσύνη που χοιρεί από τους καπιταλιστές στη διαχείρισή του. Και ενώ το κομμάτι αυτό είναι αριθμητικά περιορισμένο, οικονομικά και κοινωνικά ασταθές, σε επίπεδο στυλ ζωής, καταπόλησης και «status» είναι πραγματικό αστραφερό.

Παγκοσμιοποίηση και εργατική τάξη

Στα τέλη του 20ου αιώνα το πέρασμα στο στάδιο της παγκοσμιοποίησης άνοιξε ένα νέο κύκλο ανακατατάξεων στη δομή της εργασίας. Η εικόνα που έρχεται σήμερα είναι αυτή ενός παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος που έχει απλώσει την παραγωγή σε όλο τον πλανήτη.

Στο τρίπολο Ευρώπη-Βόρεια Αμερική-Ιαπωνία εξακολουθούν να εδρεύουν οι μεγάλοι καπιταλιστικοί οργανισμοί με μεγάλο τμήμα των παραγωγικών μονάδων τους και ένα γιγάντιο μηχανισμό υποστήριξης, είτε μέσω στην παραγωγή, είτε στον κλάδο των υπηρεσιών, των τραπεζών, των μεταφορών. Η οικονομική κρίση δεν έχει αφήσει αλώβητα αυτά τα κομμάτια εργατών που στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα έχουν βγει στους δρόμους στην υπεράσπιση της ασφάλισης, των συντάξεων, του δικαιώματός στη δουλειά.

Στις αναδυόμενες οικονομίες της Άπω Ανατολής και τη Λατινική Αμερική αλλά και στις παρυφές των βιομηχανικών μητροπόλεων των ίδιων των Η.Π.Α., συμπληρωματικά με την «επίσημη παραγωγή», η απληστία των καπιταλιστών έχει εγκαταστήσει τα «sweatshops» ή «maquiladoras», τα άθλια φασονατζιδικά της φθηνής κατακερματισμένης εργασίας ενός ολόκληρου κόσμου που συρρέει από τη μίζερη ύπαιθρο στις πόλεις και στις διαβόητες «ζώνες ελεύθερου εμπορίου». Εκεί εδρεύουν παραρτήματα των πολυεθνικών στα οποία οι εργάτες δουλεύουν κάτω από απαράδεκτες συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας 12 και 16 ώρες την ημέρα για ενάμισι δολάριο. Χρειάζεται να έχει κανείς την εικόνα ότι ο κόσμος του «ανεπίσημου τομέα» δε ζει σε διαφορετικό πλανήτη από την υπόλοιπη εργατική τάξη. Ασφυκτιά, οργανώνεται, εξεγείρεται. Πολυεθνικές όπως οι Levi's, Dona Karan, Gap, Lee τα βρήκαν κυριολεκτικά μπαστούνια με τις κινητοποιήσεις των εργατριών (συχνά «λαθρομεταναστριών») στα φασονατζιδικά του Μεξικό και των ΗΠΑ. Ο «ανεπίσημος τομέας» έχει νικήσει σε αρκετές περιπτώσεις, όπως στη Ν.Κορέα και τη Σρι-Λάνκα, όπου κερδήθηκαν συνδικαλισμός και αυξήσεις και άλλοτε έχει ηττηθεί, όπως στον ινδικό μπιτισμό, όπου δεν συντονίστηκε ποτέ με τις απεργίες των εργαζόμενων του επίσημου τομέα, με αποτέλεσμα όλη η παραγωγή να περάσει στα φασονατζιδικά. (3)

Η Λατινική Αμερική είναι άλλο ένα καζάνι που βράζει από αγωνάκτηση. Στην Αργεντινή και τελευταία στη Βολιβία είδαμε ένα ολόκληρο φάσμα εργατών-αγροτών-απόκληρων των πόλεων να ξεσηκώνεται ενάντια στη φτώχεια προκαλώντας πολιτική κρίση στις κυβερνήσεις και σε ολόκληρο το σύστημα διακυβέρνησης.

Η εμφάνιση του αντικαπιταλιστικού κινήματος εδώ και 4 χρόνια λειτούργησε καταλυτικά γιατί έφερε κοντά και πολλές φορές ένωσε έμπρακτα τους αγώνες όλων αυτών των κομμωσιών. Παράλληλα, βάζοντας την κριτική στον καπιταλισμό και την αλλαγή της κοινωνίας στην ημερήσια διάταξη, ξανόνοιξε όλη τη σημαντική συζήτηση για το ποιος μπορεί να είναι ο φορέας αυτής της αλλαγής.

Οι αντιρρήσεις

Η θέση του Μαρξ για την κεντρικότητα της εργατικής τάξης βάλλεται από πολλές μεριές.

Για τους σοσιαλδημοκράτες του «Τρίτου Δρόμου» η εργατική τάξη πέθανε γιατί σχεδόν όλοι έγιναν μικροαστοί. Γι'αυτούς οι δημόσιοι υπά-

ληλοι, οι καθηγητές, οι νοσοκομειακοί, γενικά όποιος δε δουλεύει στη γραμμή παραγωγής έχει διαφορετικό ρόλο και συμφέροντα να διαπραγματευτεί από αυτά της οργανωμένης εργατικής τάξης. Αυτή η θεωρία είναι εξαιρετικά βολική στο να εξατομικοποιεί τη συλλογικότητα και την προοπτική του κόσμου, στρώνοντάς τον να λειτουργεί χωριστά. Όταν η συνταγή δεν πετυχαίνει και τα επίδοξα μεσοστρώματα εξεγείρονται και απεργούν, υφίστανται κάθε είδους κατηγορία ότι πρόκειται για προνομιοσύχες ελίτ που «αναπαράγουν την αστική ιδεολογία και κουλτούρα» και άρα δεν δικαιούνται να ομιλούν. Εδώ ακριβώς δένει όλη η γκάμα των πρόσφατων επιθέσεων στις απεργίες των καθηγητών, των νοσοκομειακών, των εργαζόμενων στη στατιστική υπηρεσία. (4)

Δυστυχώς ολόκληρα κομμάτια της αριστεράς δεν απέφυγαν αυτή την παγίδα. Η πάγια μονοδιάστατη αναφορά αποκλειστικά στους χειρώνακτες εργάτες σαν πρωτοπορία, δίνει σήμερα τη θέση της στη θεωρία του χωριστού μεσοστρώματος, με αποτέλεσμα τον σκεπτικισμό για τη συμπαράσταση σε κομμάτια σαν τους δημόσιους υπάλληλους, κι αυτό αποδυναμώνει ακόμη πιο πολύ το μέτωπο ενάντια στο σύστημα.

Πλάι στις πιο πάνω θεωρίες εμφανίζεται σήμερα μια άλλη ανάλυση, που προέρχεται από κριτική στο σύστημα απ' τα αριστερά. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο βασικότερος θεωρητικός του ρεύματος της αυτονομίας, ο Τόνι Νέγκρι «Η δομή της διαδικασίας παραγωγής έχει μεταβληθεί σε τέτοιο βαθμό που η εργατική τάξη δε μπορεί πια να παίζει τον κεντρικό ρόλο που κατείχε κάποτε. Ο καπιταλισμός λειτουργεί με τρόπο που εκμεταλλεύεται όλες τις κοινωνικές ομάδες, οπουδήποτε κι αν βρίσκονται, ζουν και κινούνται» (5). Έτσι, καταλήγει στην έννοια του «πλήθους», ενός ουράνιου τόξου κομμιστών με διαφορετικές ταυτότητες, από τους Ζαπατίστας στο Μεξικό και τα «Κασσερολάδορ» των λαϊκών συνελύσεων της εξέγερσης στην Αργεντινή μέχρι τους φτωχούς μετανάστες που εκτελούν «μαύρη εργασία» στις καπιταλιστικές μητροπόλεις και τις εργάτριες των «sweatshops» και των «maquiladoras». Η εναλλακτική πρόταση στον καπιταλισμό θα προκύψει από την κίνηση αυτών των κομματιών, το καθένα λειτουργώντας με τη δική του αποκεντρωμένη λογική και βιώματα.

Εδώ χρειάζεται να παρατηρήσει κανείς ότι οι παραπάνω εικόνες και όροι συγκινούν γιατί ταιριάζουν όταν περιγράφουν, με πολύ ποιητικό τρόπο ομολογουμένως, τους αγώνες διαφορετικών κοινωνικών στρωμάτων, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την εξέγερση στην Αργεντινή το 2001-2002. Το ίδιο το αντικαπιταλιστικό κίνημα φέρει σε μεγάλο βαθμό αυτά τα χαρακτηριστικά του πολύχρωμου πλήθους από φοιτητές, νεολαία, άνεργους, εργαζόμενους που ενεργοποιούνται περισσότερο σαν ακτιβιστές και όχι σαν μέλη μίας οργανωμένης κοινωνικής ομάδας. Και αναμφίβολα η συνάντηση όλων αυτών των διάσπαρτων κομματιών στην πάλη ενάντια στον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό είναι μεγάλη επιτυχία.

Τα προβλήματα αρχίζουν όταν αυτές οι εικόνες από φωτογραφίες της καθημερινότητας θεωρητικοποιούνται σε συνολική όψη για την αλλαγή της κοινωνίας. Για την αυτονομία όλες αυτές οι κοινωνικές ομάδες, τα «πλήθη» μετατρέπονται σε ισοδύναμα υποκείμενα που διακείνται μέσα σε ένα περιβάλλον αδόμητο και κατακερματισμένο. Αυτό συνδυάζεται με την όποια ότι λειτουργούν καλύτερα αποκεντρωμένα, με εναλλακτικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης που ανασπύσσονται παράλληλα προς το σύστημα.

Χρειάζεται όμως να είμαστε καθαροί. Δε μπορούμε να ανατρέψουμε τον καπιταλισμό έτσι. Ακόμα κι αν τα πλήθη το θέλουν, επειδή δε σκετίζονται με τη συλλογική οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας δε μπορούν να αφισβητήσουν το ποιάς κυριαρχεί στην παραγωγή, την πραγματική βάση της εξουσίας των καπιταλιστών. Μπορεί να δημιουργούν προβλήματα ή και πολιτική κρίση σε ολόκληρες κυβερνήσεις, ακόμα και να κυριαρχούν στα πρωτοσέλιδα των εδησεων, δε μπορούν όμως να

πάρουν πάνω τους το καθήκον της ανατροπής και της οικοδόμησης μιας νέας κοινωνίας από τα νύχια ως την κορφή.

Η εργατική τάξη μπορεί. Ακριβώς εξαιτίας της θέσης που κατέχει στην παραγωγή, η σύγχρονη εργατική τάξη έχει την ικανότητα, περισσότερο απ' όσο στον καιρό του Μάρξ, να κάνει στο πλάι τους καπιταλιστές και να αναλάβει συλλογικά τον έλεγχο της κοινωνίας. Η γενική εικόνα γι' αυτήν σήμερα δεν είναι εικόνα συρρίκνωσης αλλά μιας πολυπληθούς κοινωνικής τάξης που φθάνει περίπου τα δύο δισεκατομμύρια σ' όλο τον πλανήτη. Οι ισχυρισμοί για εξασφάνιση της δεν ευσταθούν. Αυτό που ισχύει είναι ότι έχει αλλάξει. Οι αναδιαρθρώσεις στον καπιταλισμό επέβαλαν την ανασύνθεση στην εργατική τάξη, ώστε να ανταποκρίνεται στις καινούργιες ανάγκες του συστήματος, δεν κατάφεραν όμως να διαλύσουν τη διάθεσή της να παλέψει. Στις απεργίες που ξεσπώνε σήμερα βλέπουμε το παραδοσιακά κομμάτια να πρωτογωνιστούν. Το πιο ενθαρρυντικό στοιχείο είναι το πόσο ανοικτά είναι σήμερα όλα τα κομμάτια της εργατικής τάξης στο να συμμετέχουν και να στηρίζουν τα υπόλοιπα κινήματα, στοιχείο που δεν υπήρχε σε προηγούμενα ξεσπάσματα.

Στην οργάνωση αυτής ακριβώς της δυναμικής πιστεύουμε ότι βρίσκεται ο ρόλος της Αριστεράς: στην κοινή δράση, συζήτηση, ανταλλαγή εμπειριών ανάμεσα στις δυνάμεις του αντιπολεμικού και αντικαπιταλιστικού κινήματος που διαθέτουν τόσο δυναμισμό, δημιουργικότητα, αισιοδοξία και ενέργεια με τη συλλογική δύναμη των εργατών ν' αλλάξουν το σύστημα. Είναι αξιοσημείωτο ότι η προοπτική αυτή δεν είναι μόνο ευχή στα κεφάλια των επαναστατών αλλά αίσθηση πολύ υπαρκτή στις μάχες που ανοίγουν σήμερα και μπροστά μας.

- (1) Πολύ καλή περιγραφή αυτής της εποχής υπάρχει στο βιβλίο του Eric Hobsbawm «The age of Empire», σελ.112-142 (Cardinal, 1987).
- (2) Μια εξαιρετική ανάλυση για την εκβιομηχάνιση της διανοητικής εργασίας και συνακόλουθα την προλεταριοποίηση του κομμιστού που την ασκεί υπάρχει στο κλασσικό πια βιβλίο του αμερικανού μαρξιστή Harry Braverman «Labor and monopoly capital» (Monthly Review Press, 1974). Το βιβλίο επανεκδόθηκε το 2002.
- (3) Τα βιβλία «No Logo», της Naomi Klein (Flamingo, 2000) και «Sweatshop warriors» της Miriam Ching Yoon Louie (South End Press, 2001) περιέχουν πολύ ζωντανές εικόνες για την κατάσταση και τους αγώνες στα «sweatshops».
- (4) Χαρακτηριστικό δείγμα όλης αυτής της φιλολογοίας αποτελεί η ομιλία του Χρυσοχοϊδη στην τελευταία Πανελλαδική συνδιάσκεψη της ΠΑΣΚΕ (3/10/03). www.praktika.gr
- (5) Από την εισήγηση του Toni Negri στο σεμινάριο «Πλήθη ή εργατική τάξη;» με τον Alex Callinicos από το SWP, στο πλαίσιο του 2ου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ. Επίσης, βλ. M.Hardt και A.Negri, «Empire» (Harvard 2001) που έχει κυκλοφορήσει και στην Ελλάδα, «Αυτοκρατορία» (Εκδόσεις Scripta). Πολύ εμπειριστωμένη κριτική αυτής της θέσης περιλαμβάνεται στο άρθρο του Chris Harman "The Workers of the World" στο περιοδικό International Socialism No 96.

Η Ρώσικη Επανάσταση

Κυκλοφόρησε ξανά πρόσφατα η Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης γραμμένη από τον Τρότσκι.

Ο Λέανδρος Μπόλαρης παρουσιάζει αυτό το συγκλονιστικό βιβλίο.

Ο γδόντα έξι χρόνια συμπληρώθηκαν αυτόν το Νοέμβρη από την Επανάσταση του 1917 στη Ρωσία. Είναι ευτύχημα ότι ταυτόχρονα με αυτή την επέτειο, επανακυκλοφόρησε η «Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης» του Λέοντα Τρότσκι, ό,τι καλύτερο μπορεί να διαβάσει κανείς για αυτό το κοσμοϊστορικό γεγονός. Γράφει ο Τρότσκι, στις πρώτες σελίδες

«Το πιο αδιανοητικό γνώρισμα της επανάστασης είναι η άμεση επέμβαση των μαζών στα ιστορικά γεγονότα. Συνηθισμένα το κράτος, μοναρχικό είτε δημοκρατικό, εξουσιάζει το έθνος, η ιστορία γίνεται από τους ειδικούς του επαγγέλματος: μονάρχες, υπουργούς, γραφειοκράτες, κοινοβουλευτικούς, δημοσιογράφους. Όμως, στις αποφασιστικές καμπές, όταν το παλιό καθεστώς γίνεται ανυπόφορο για τις μάζες, τότε αυτές σπάνε τους φράχτες που τις χωρίζουν από τον πολιτικό στίβο, ανατρέπουν τους πατροπαράδοτους εκπροσώπους τους και μ' αυτή τους την επέμβαση δημιουργούν το ξεκίνημα για ένα καινούργιο καθεστώς... Η ιστορία της επανάστασης είναι για μας πριν απ' όλα η ιστόρηση της βίαιης εισβολής των μαζών στην περιοχή όπου ρυθμίζονται τα πεπρωμένα τους.»

Το Φλεβάρη του 1917 συμπληρώνονταν σχεδόν δύομισι χρόνια συμμετοχής της Ρωσίας στο σφαγείο του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, του σφαγείου που κόστισε πάνω από 10 εκατομμύρια νεκρούς, εκατομμύρια σκακατεμένους από τις σφοδρές, τις οβίδες, τα ασφυξιογόνα αέρια. Δυόμισι εκατομμύρια νεκροί, ήταν το τίμημα που είχαν πληρώσει οι νέοι αγρότες και οι εργάτες από την Ρωσία που τους είχαν ντύσει στο κακί. Στα μετόπισθεν η κατάσταση δεν ήταν καλύτερη. Ελλείψεις σε βασικά είδη διατροφής, καταπίεση στα εργοστάσια και τους δρόμους για τους εργάτες. Οι από πάνω, η

τάξη των ευγενών γαιοκτημόνων, η αυλή του Τσάρου και της Τσαρίνας, οι καπιταλιστές, τραπεζίτες και βιομήχανοι, γλεντοκοπούσαν μέσα στη χρυσή βροχή των κερδών τους από τον πόλεμο και μηχανορραφούσαν ο ένας σε βάρος του άλλου για να γλιτώσουν από το στίγμα του υπεύθυνου της στρατιωτικής κατάρρευσης.

Το εργατικό κίνημα και οι μπολσεβίκοι είχαν δεχτεί ένα σκληρό χτύπημα με την έναρξη του πολέμου. Αλλά από το 1916 και μετά οι εργάτες και οι εργάτριες είχαν αρχίσει να ανακτούν την αυτοπεποίθησή τους. Τα βόσσανα του πολέμου τους εξόργιζαν. Μια σκέψη όρχισε να κυριεύει τα μυαλά των εκατομμυρίων αγροτών που έλιωναν στα χαρακώματα: Τι να την κάνεις την γη όταν έχεις πεθάνει; Η Ρωσία ήταν μια αγροτική καθυστερημένη χώρα. Η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού ήταν αγρότες, αλλά η περισσότερη και καλύτερη γη ανήκε σε μια μειοψηφία γαιοκτημόνων –και την Εκκλησία. Οι αγρότες θέλανε τη γη, αλλά και το τέλος του πολέμου.

Όμως, το κλειδί των εξελίξεων το κρατούσαν οι εργάτες, μόλις τρία εκατομμύρια σε πληθυσμό 160 εκατομμυρίων. Η καρδιά της εργατικής τάξης χτυπούσε στην πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας, την Πετρούπολη. Εκεί βρίσκονταν συγκεντρωμένα τα πιο σύγχρονα εργοστάσια, όπως η μεταλλουργία Πουτίλοβ, με 36.000 εργάτες!

Η Παγκόσμια Μέρα της Γυναίκας, σύμφωνα με το παλιό ημερολόγιο ήταν η 23 Φλεβάρη του 1917. Εκείνη τη μέρα οι εργάτριες της Πετρούπολης ξεκίνησαν τις διαδηλώσεις τους με συνθήματα όπως «Ψωμί!» και –ακόμα πιο απειλητικό για τις κυρίαρχες τάξεις– «Κάτω ο πόλεμος!». Οι διαδηλώσεις πυροδότησαν μια Γενική Απεργία που μέσα σε δυο μέρες αγκάλιασε περίπου 400.000 εργάτες. Η αστυνομία

δεν μπορούσε να διαλύσει τις τεράστιες διαδηλώσεις, ακόμα περισσότερο να βάλει σε κίνηση τα εργοστάσια. Οι φαντάροι αρνήθηκαν να πυροβολήσουν τους διαδηλωτές και ενώθηκαν μαζί τους.

Το καθεστώς του Τσάρου είχε καταρρεύσει. Οι εργάτες και οι στρατιώτες δεν καθυστέρησαν ούτε στιγμή: η πείρα της επανάστασης του 1905 λειτουργήσε σχεδόν αυτόματα. Μέσα σε λίγες ώρες, τα εργοστάσια, τα συντάγματα και οι λόχοι της Φρουράς έστειλαν τους εκλεγμένους αντιπροσώπους τους στο Σοβιέτ της Πετρούπολης. Και σύντομα το παράδειγμά τους απλώθηκε σε όλη την ακανή χώρα. Τον Σεπτέμβρη, υπήρχαν εκατοντάδες σοβιέτ με περισσότερους από 23 εκατομμύρια εκλογείς.

Η πραγματική εξουσία ήταν στα χέρια των Σοβιέτ. Τίποτα δεν γινόταν χωρίς την έγκρισή τους. Στο στρατό οι φαντάροι αγουούσαν τους αξιωματικούς, έβγαζαν επιτροπές, ξήλωναν κάθε τι που θύμιζε την παλιά ιεραρχία. Καμιά στρατιωτική διαταγή δεν μπορούσε να εκτελεστεί χωρίς την έγκριση των σοβιέτ. Στα εργοστάσια οι εργοστασιακές επιτροπές είχαν άγρυπνο το μάτι τους πάνω στα αφεντικά, που προτιμούσαν να σαμποτάρουν τα ίδια τους τα εργοστάσια προκειμένου να πνίξουν την επανάσταση. Αλλωστε αμέσως μετά την επανάσταση του Φλεβάρη οι εργάτες της Πετρούπολης επέβαλαν ντε φάκτο το οκτώωρο. Κάθε καταπιεσμένο στρώμα της κοινωνία ξυπνούσε, σπατώντας μια αξιοπρεπή ζωή και θεωρούσε το σοβιέτ σαν τον φυσικό εκφραστή του. Ο Τρότσκι περιγράφει πως:

«Ένας από τους παλιούς καπεταναίους της ρώσικης βιομηχανίας, ο Β. Αουερμποκ, διηγείταν με αγανάκτηση ότι «ο λαϊκός σурφетός έπαιρνε την επανάσταση σαν νά-

ταν καρναβάλι: οι υπηρέτριες λόγω χάρη εξαφανίζονταν ολόκληρες μέρες, πήγαιναν περίπατο φορώντας κόκκινες κορδέλες, κάναν αυτοκινητάδα, γύριζαν στο σπίτι το πρωί μόνο και μόνο για να ξεβρωμιστούν και ξαναβγαίνανε περίπατο». Ναι, την επανάσταση την βλέπουν οι καταπιεζόμενοι σαν γιορτή ή σαν παραμονή γιορτής και η πρώτη κίνηση της αφυπνισμένης υπηρέτριας-σκλάβας είναι να χαλαρώσει το ζυγό μιας καθημερινής δουλειάς ταπεινωτικής, συγνής και ανέκκλητης.»

Απέναντι στα σοβιέτ υπήρχε η Προσωρινή Κυβέρνηση. Είχε συγκροτηθεί στις 27 Φλεβάρη, περίπου τις ίδιες ώρες που συγκροτούνταν το Σοβιέτ της Πετρούπολης, από βουλευτές της Δούμας, του ψευτο-κοινοβουλίου που είχε στήσει ο Τσάρος μετά την επανάσταση του 1905. Η Προσωρινή Κυβέρνηση ήταν το κέντρο συσπείρωσης των καπιταλιστών και των μεγάλων γαιοκτημόνων που τους ακολουθούσαν. Για την άρχουσα τάξη το δώξιμο του Τσάρου ήταν ένα αναγκαίο κακό που της επιβλήθηκε από την επανάσταση του Φλεβάρη.

Η Προσωρινή Κυβέρνηση από μόνη της ήταν ανίσχυρη, δεν είχε κανένα κύρος. Σε οποιοδήποτε ζήτημα ανέκυπτε, οι πάντες έστρεφαν τα βλέμματα στις συζητήσεις και τις αποφάσεις του σοβιέτ.

Ωστόσο, κανένο από τα αιτήματα με τα οποία βγήκαν στους δρόμους οι εργάτες και οι φαντάροι δεν υλοποιούνταν. Ο πόλεμος συνέχιζονταν, η γη παρέμενε στα χέρια των γαιοκτημόνων, το βιοτικό επίπεδο έπεφτε. Αυτή η κατάσταση είχε σαν αιτία της το γεγονός ότι στα σοβιέτ πλειοψηφούσαν τα ρεφορμιστικά κόμματα που ήθελαν συνεργασία με την αστική Προσωρινή Κυβέρνηση. Τους πρώτους μήνες της επανάστασης, την πλειοψηφία στα σοβιέτ την είχαν τα κόμματα των μενσεβίκων και των εσέρων. Ήταν κόμματα σοσιαλιστικά που είχαν αγωνιστεί ενάντια στην τσαρική απολυταρχία, αλλά που υποστήριζαν ότι οι εργάτες δεν ήταν «ώριμοι» να πάρουν την εξουσία. Για τους εσέρους και τους μενσεβίκους, ο σοσιαλισμός ήταν μια υπόθεση του μακρινού μέλλοντος, που θα ερχόταν μέσα από το κοινοβούλιο και τις εκλογές. Έστειλαν ηγετικά τους στελέχη

Οι εργάτες της Ρωσίας βγήκαν στους δρόμους και ταυτόχρονα έφτιαξαν Σοβιέτ σε κάθε χώρο δουλειάς

να γίνουν υπουργοί στην Προσωρινή Κυβέρνηση και κατέληξαν να στηρίζουν τον πόλεμο, να υπερασπίζονται τους τσιφλικάδες απέναντι στις αγροτικές εξεγέρσεις, να λένε στους εργάτες ότι δεν πρέπει να αμφισβητούν την εξουσία των καπιταλιστών.

Δεν ήταν παρόξενο που τέτοια κόμματα πήραν προσωρινά την πλειοψηφία στα σοβιέτ. Σε κάθε επανάσταση μπαίνουν στην πολιτική δράση εκατομμύρια άνθρωποι που πριν ήταν αδρανείς, κουβαλώντας μαζί τους και πολλές σκουριασμένες ιδέες από το παρελθόν. Κόμματα ρεφορμιστικά που υπόσχονται ένα πιο «ρεαλιστικό» δρόμο για την κοινωνική αλλαγή μεγαλώνουν γρήγορα σε αυτές τις συνθήκες. Οι μπολσεβίκοι χρειάστηκε να δώσουν σκληρές πολιτικές

μάχες, να πείσουν τους ξεσηκωμένους εργάτες και στρατιώτες για την αναγκαιότητα να φτάσει η επανάσταση μέχρι το τέρμα.

Για να το κατορθώσουν αυτό οι μπολσεβίκοι, χρειάστηκε να ξεκαθαρίσουν οι ίδιοι την πολιτική τους. Ένας από τους μύθους που έχει καλλιεργήσει ο σταλινισμός είναι ότι το μπολσεβίκικο κόμμα πέρασε το διάστημα από τον Φλεβάρη μέχρι τον Οκτώβρη με λίγες εσωτερικές αναταράξεις, περίπου σαν ένας οδοστρωτήρας. Στην «Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης» ο Τρότσκι μας αποκαλύπτει το πραγματικό μπολσεβίκικο κόμμα. Όταν ο Λένιν ήρθε από το εξωτερικό, δηλώνοντας στις «Θέσεις του Απριλίου» ότι δεν πρέπει να δοθεί καμιά στήριξη στην Προσωρινή Κυβέρνηση και ότι το

Λέον Τρότσκι, η Πένα και το Ξίφος της Επανάστασης

σύνθημα πρέπει να είναι «Όλη η εξουσία στα σοβιέτ», βρήκε σπένοντί του όλη την ηγεσία του κόμματος, τους «παλιούς μπολσεβίκους» όπως τον Κάμενεφ, τον Ζηνόβιεφ, τον Στόλιν και άλλους. Χρειάστηκε μια σκληρή εσωτερική συζήτηση και διαμάχη για να υιοθετηθεί το κόμμα την πολιτική του Λένιν. Ακόμα και στις παραμονές του Οκτώβρη, ένα μεγάλο τμήμα της ηγεσίας τάχθηκε ενάντια στον «τυχοδιωκτισμό» του Λένιν και του Τρότσκι. Επειδή οι μπολσεβίκοι ήταν ένα επαναστατικό κόμμα με χρόνια πάλης και εμπειρίας καθώς και με δεσμούς με την εργατική τάξη, στάθηκαν ικανοί να βρουν το σωστό βηματισμό τους.

Κανένα σύνθημα και διακήρυξη δεν αρκούσαν από μόνα τους για να αλλάξουν οι ιδέες της πλειοψηφίας. Οι εργάτες και οι στρατιώτες έφτασαν να αγκαλιάσουν τους μπολσεβίκους μέσα από τα μαθήματα της ίδιας της εμπειρίας τους, των μαχών που έδιναν.

Ένα τέτοιο μεγάλο μάθημα ήταν τα «Ιουλιανά». Τις πρώτες μέρες του Ιούλη τεράστιες ένοπλες διαδηλώσεις εργατών και στρατιωτών ξεχύνονται στους δρόμους της Πετρούπολης ενάντια στους συμβιβασμούς της ηγεσίας των σοβιέτ. Η Προσωρινή Κυ-

βέρνηση με την στήριξη αυτών των ηγεσιών κατέστειλε τις διαδηλώσεις, αφοπλίσε τα πιο επαναστατικά συντάγματα και την εργατική πολιτοφυλακή. Επίσης έδωσε σκληρά χτυπήματα στο κόμμα των μπολσεβίκων. Ο Λένιν αναγκάστηκε να βγει στην παρανομία μέχρι τον Οκτώβρη, τον Τρότσκι τον έριξαν στη φυλακή. Το συμπέρασμα που έβγαλαν οι εργάτες και οι στρατιώτες όταν πέρασε το σοκ της προσωρινής ήττας, ήταν πως δεν αρκούσαν τα αυθόρμητα ξεσπάσματα της οργής τους για να φτάσουν στην νίκη. Επίσης γνώρισαν μέσα από την ίδια την εμπειρία τους τι αξία έχει ένα επαναστατικό κόμμα. Οι μπολσεβίκοι από την αρχή έλεγαν στα εργοστάσια και στους στρατώνες, ότι μια εξέγερση για την ανατροπή της προσωρινής κυβέρνησης θα ήταν πρόωρη και θα κατέληγε σε αποτυχία. Όταν ξέσπασαν οι διαδηλώσεις δεν κάθισαν στην άκρη, αλλά ρίχτηκαν στη μάχη για να τις οργανώσουν και να τους δώσουν ένα σωστό πολιτικό προσανατολισμό και δικαιώθηκαν –στις συνειδήσεις των εργατών και των στρατιωτών.

Ένα δεύτερο μεγάλο μάθημα ήταν τα «Κορνιλοβικά». Ο Κορνίλοβ ήταν ο αρχιστράτηγος που είχε διορίσει η Προσωρινή

Κυβέρνηση και είχε την προσωπική στήριξη του πρωθυπουργού Κερένσκι, δηλαδή του εκλεκτού των εσέρων και των μενσεβίκων. Ο Κορνίλοβ στα τέλη Αυγούστου έκανε απόπειρα πραξικοπήματος, διατάσσοντας «πιστές» μονάδες να βαδίσουν στην Πετρούπολη και να πνίξουν την επανάσταση. Η απόπειρα κατέληξε σε φιάσκο. Οι σιδηροδρομικοί προκάλεσαν χάος στις μετακινήσεις αυτών των μονάδων. Ένα ποτάμι από αντιπροσωπείες εργατών, αγροτών και στρατιωτών κέρδιζαν τους στρατιώτες του Κορνίλοβ στο πλευρό τους. Η «άγρια μεραρχία» θεωρούνταν το πιο αντιδραστικό τμήμα. Αποτελούνταν από μουσουλμάνους του Καυκάσου και οι αξιωματικοί ήταν σίγουροι ότι θα πεσόκοβαν χωρίς αντίρρηση τους «άπιστους». Αυτοί οι «άγριοι» έδωσαν τους αξιωματικούς, κατέλαβαν το βαγόνι της διοίκησης και ύψωσαν εκεί την κόκκινη σημαία. Οι μπολσεβίκοι ήταν η ψυχή της αντίστασης στο πραξικόπημα, τείνοντας το χέρι για συνεργασία στους μενσεβίκους και τους εσέρους. Αλλά ταυτόχρονα έλεγαν ότι τον Κορνίλοβ τον στηρίζει η ίδια η κυβέρνηση, ο Κερένσκι ήταν μπλεγμένος στην συνωμοσία, οι γαιοκτήμονες και οι καπιταλιστές του όπλισαν το χέρι και ότι όλοι αυτοί πρέπει να ανατραπούν.

Ο Σεπτέμβρης είναι ο μήνας που το ρεύμα προς το μπολσεβίκικο κόμμα παίρνει γιγάντιες διαστάσεις. Το ίδιο το κόμμα αποκτάει καθημερινά χιλιάδες μέλη, από 20.000 περίπου λίγο μετά τον Φλεβάρη φτάνει τις 250.000 με 300.000 τον Σεπτέμβρη. Είναι εντελώς λανθασμένη η άποψη ότι οι μπολσεβίκοι απλά «καπέλωσαν» την αγανάκτηση των από κάτω για να πάρουν την εξουσία με ένα πραξικόπημα. Σε τέτοιες περιόδους, οι άνθρωποι που συμμετέχουν σε αυτά τα γεγονότα παύουν να είναι αντικείμενα της ιστορίας, γίνονται οι συνειδητοί δημιουργοί της. Στις αρχές του Σεπτέμβρη οι μπολσεβίκοι κατακτάνε την πλειοψηφία των αντιπροσώπων στο Σοβιέτ της Πετρούπολης. Ακολουθούν τα σοβιέτ της Μόσχας, του Κιέβου, των Ουραλιών και εκατοντάδες άλλα. Ηδη διέθεταν την μεγάλη πλειοψηφία στις εργοστασιακές επιτροπές και στα συνδικάτα. Συνέδριο αντιπροσώπων στρατιωτών και ναυτών από κάθε γωνιά της Ρωσίας υιοθετούν το πρόγραμμά τους.

Την νύχτα της 24 προς 25 Οκτώβρη, η Κόκκινη Φρουρά, οι ναύτες της Κρονστανδης και μονάδες φαντάρων καταλαμβάνουν όλα τα σημεία κλειδιά της Πετρούπολης και μερικές ώρες μετά το Χειμερινό Ανάκτορο την έδρα της κυβέρνησης. Γράφει ο Τρό-

τακι:

«Στις 25 Οκτώβρη θ' άνοιξε στο Σμόλνυ το πιο δημοκρατικό κοινοβούλιο απ' όλα όσα υπήρξαν στην παγκόσμια ιστορία. Ποιος ξέρει, ίσως και το πιο σημαντικό... Τη στιγμή του ανοίγματος μετρίοιαν 650 σύνεδροι με θετική ψήφο. Επεφταν στους μπολοσεβίκους 390 αντιπρόσωποι, χωρίς να είναι όλοι μέλη του κόμματος, ήταν σ' αντάλλαγμα η ίδια η ουσία των μαζών και σ' αυτές δεν απέμεναν πια άλλοι δρόμοι από τους δρόμους του μπολοσεβικισμού. Πολλοί ήταν οι αντιπρόσωποι που, φτάνοντας με αμφιβολίες, ωρίμαζαν γρήγορα μέσα στην υπερθερμασμένη ατμόσφαιρα της Πετρούπολης.»

Το συνέδριο αποφάσισε ότι «παντού σε όλους τους τόπους η εξουσία περνάει στα χέρια των σοβιέτ» και εγκρίνει τα διατάγματα για την ειρήνη, για το μοίρασμα της γης από τους αγρότες, για τον εργατικό έλεγχο στην παραγωγή, για το δικαίωμα των καταπιεζόμενων εθνών να αποκτήσουν την ανεξαρτησία τους. Οι εργάτες, οι φαντάροι πήραν τη ζωή τους στα χέρια τους.

Η Ρώσικη Επανάσταση συγκλόνισε τον κόσμο ολόκληρο, δείχνοντας το δρόμο για το πώς σταματούν οι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι πώς μπορούν οι εργάτες να ξεκινήσουν το χτίσιμο μιας νέας κοινωνίας, χωρίς εκμετάλλευση και καταπίεση. Ο Τρότσκι δίνει με εκπληκτικό τρόπο το πανόραμα αυτής της επανάστασης. Αυτό δεν είναι τυχαίο, ήταν μια από τις ηγετικές φυσιογνωμίες των μπολοσεβίκων, τα επόμενα χρόνια φίλοι και εχθροί αναφέρονταν σ' αυτούς σαν το «κόμμα του Λένιν και του Τρότσκι». Το 1917 είχε ήδη πίσω του είκοσι χρόνια επαναστατικής δράσης. Το 1905, στη διάρκεια της πρώτης ρώσικης επανάστασης, είχε εκλεγεί πρόεδρος του Σοβιέτ της Πετρούπολης. Στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ο Τρότσκι ήταν ένας από τη κούφτα των σοσιαλιστών σε όλο τον κόσμο που κρέτησαν διεθνιστική, αντιπολεμική στάση καταδικάζοντας το ιμπεριαλιστικό σφαγείο. Επέστρεψε στην Ρωσία μετά τον Λένιν και σύντομα έγινε μέλος της ηγεσίας των μπολοσεβίκων. Εκλέχτηκε ξανά πρόεδρος του Σοβιέτ της Πετρούπολης και από αυτή την θέση έπαιξε κεντρικό ρόλο στην οργάνωση της εξέγερσης του Οκτώβρη. Όταν οι καπιταλιστές με τους ιμπεριαλιστές συμμάχους τους ξεκίνησαν τον εμφύλιο πόλεμο, ο Τρότσκι οργάνωσε τον Κόκκινο Στρατό που τους τσάκισε. Και αργότερα, ήταν ο πρώτος μπολοσεβίκος που συγκρούστηκε με τον εκφυλισμό και την συντριβή της επανάστασης από την σταλινική γρα-

φειοκρατία.

Ο Τρότσκι δεν ήταν μόνο ο οργανωτής της επανάστασης, ήταν ένας και από τους πιο οξυδερκείς θεωρητικούς της. Η επικρατούσα όποψη ανάμεσα στους μαρξιστές της Ρωσίας των αρχών του αιώνα, ήταν πως η ανατροπή του τσαρισμού, σε πολιτικό επίπεδο θα έφερνε την δημοκρατία και σε οικονομικό την πλήρη επικράτηση του καπιταλισμού. Ο Τρότσκι έβλεπε τα πράγματα από μια διαφορετική σκοπιά. Η επανάσταση του 1905 έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε αυτό. Η αστική τάξη συμβιβάστηκε με τον

τσαρισμό, στρεφόμενη ενάντια στους εργάτες. Τόσο για τον Λένιν όσο και για τον Τρότσκι, το έργο της ανατροπής του τσαρισμού ήταν υπόθεση των εργατών και των αγροτών, απέρριπταν κάθε σκέψη να αφευθεί στους αστούς. Αλλά ο Τρότσκι πήγε παραπέρα, διατυπώνοντας την θεωρία της «Διαρκούς Επανάστασης».

Η τσαρική Ρωσία για να διατηρηθεί σαν Μεγάλη Δύναμη, χρειάστηκε να «πηδήξει» πάνω από τα στάδια καπιταλιστικής ανάπτυξης των χωρών της Δύσης, με τον ίδιο τρόπο που οι ινδιάνοι της Αμερικής δεν χρειάστηκε πρώτα να ανακαλύψουν την πυροβόλα όπλα για να αντισταθούν. Το αποτέλεσμα ήταν ότι δίπλα στο ξύλινο αλέτρι που κυριαρχούσε στην ρώσικη ύπαιθρο, εμφανίστηκαν οι πιο σύγχρονες καπιταλιστικές επιχειρήσεις, όπως το εργοστάσιο Πουτίλοβ που αναφέραμε παραπάνω.

Η σχετικά ολιγάριθμη εργατική τάξη, τρία με τέσσερα εκατομμύρια σε πληθυσμό 167 εκατομμυρίων, κρατούσε το κλειδί των εξελίξεων. Η θέση της στην κοινωνία, έλεγε ο

Τρότσκι, σήμαινε ότι όχι μόνο θα έπαιζε τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανατροπή του τσαρισμού αλλά ότι η δυναμική της πάλης της θα την έφερνε στην εξουσία. Ούτε ο Τρότσκι ούτε κανείς άλλος επαναστάτης πίστευε ότι οι εργάτες της Ρωσίας θα μπορούσαν μόνοι τους να οικοδομήσουν μια πραγματικά σοσιαλιστική κοινωνία. Αυτό που έλεγαν ήταν πως η νίκη των εργατών της Ρωσίας θα ήταν ο πρόλογος της επανάστασης σε μια σειρά από χώρες της αναπτυσσόμενης Δύσης και πρώτα από όλα στην Γερμανία.

Η επανάσταση έφτασε πράγματι σε όλη την Ευρώπη τα επόμενα χρόνια, από την Γερμανία και την Αυστροουγγαρία μέχρι την Ιταλία. Αλλά το επαναστατικό κύμα ηττήθηκε, αφήνοντας την νέα κοινωνία που είχαν ξεκινήσει να οικοδομούν οι εργάτες το 1917 στη Ρωσία, να αιμορραγεί και να σβήνει από την απομόνωσή της.

Αυτή η κατάληξη δεν ήταν μοιραία. Σε όλες αυτές τις επαναστάσεις έλλειψαν κόμματα με την εμπειρία και τις ρίζες των μπολοσεβίκων. Ο Τρότσκι το επισημαίνει αυτό, στα συμπεράσματα που βγάζει στην «Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης»:

«Είναι αυτό και μόνο αυτό που επέτρεψε σε μια νεαρή και ολιγάριθμη εργατική τάξη να επιτελέσει ένα έργο ανήκουστης έκτασης. Γενικά όπως μαρτυρεί η ιστορία – της Κομμουνίας του Παρισιού, της Γερμανικής και Αυστριακής επανάστασης του 1918, των σοβιέτ της Ουγγαρίας και της Βαυαρίας, της ιταλικής επανάστασης του 1919, της Γερμανικής κρίσης του 1923, της Κινέζικης επανάστασης του 1925-27, της Ισπανικής επανάστασης του 1931, ο πιο δυνατός κρίκος στην αλυσίδα των αναγκαίων όρων στάθηκε ως τώρα ο κρίκος του κόμματος: το πιο δύσκολο πράγμα για την εργατική τάξη είναι να δημιουργήσει μια επαναστατική οργάνωση που να βρισκείται στο ύψος των ιστορικών της καθηκόντων».

Η εξέγερση στη Βολιβία

Ο ρόλος των μεταλωρύχων ήταν καθοριστικός στην εξέγερση και στη συνέχεια, όπως επιχειρηματολογεί ο *Σωτήρης Κοντογιάννης*.

Στις 17 Οκτώβρη ο πρόεδρος της Βολιβίας, ο Γκονζάλο Σάντσεσ ντε Λοσάντα εγκατέλειψε το προεδρικό μέγαρο, μάζεψε την οικογένειά του και έφυγε από την χώρα. Ήταν ο τέταρτος πρόεδρος που εγκατέλειπε, μέσα στα 4 τελευταία χρόνια, κινηγημένος από μια μαζική εξέγερση την εξουσία στη Λατινική Αμερική.

Η αρχή έγινε τον Γενάρη του 2000, με τον Τζαμίλ Μαχουάντ, τον πρόεδρο του Ισημερινού. Υστερα, στις 20 Δεκέμβρη του 2001, ήρθε η σειρά του Φερνάντο ντε λα Ρουά, του προέδρου της Αργεντινής. Εννιά μέρες αργότερα ένα τεράστιο πλήθος εισέβαλε στο κοινοβούλιο αναγκάζοντας και τον διάδοχό του, τον Ροντρίγκεζ Σάα, να τον ακολουθήσει. Τώρα, οι ίδιες σκηνές επαναλήφθηκαν στην Λα Παζ, την διοικητική πρωτεύουσα της Βολιβίας: στις 16 Οκτώβρη 250.000 διαδηλωτές πλημμύρισαν την Πλατεία Μουρίλο στο κέντρο της πόλης, έκλεισαν τους δρόμους με οδοφράγματα, συγκρούστηκαν με την αστυνομία και πολιόρκησαν το Προεδρικό Μέγαρο. Μέσα σε 24 ώρες ο Λοσάντα είχε παραιτηθεί.

Η κρίση ξεκίνησε τον περασμένο Σεπτέμβρη, όταν η κυβέρνηση ανακοίνωσε την απόφασή της να παραχωρήσει την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου της χώρας σε έναν όμιλο αμερικανικών και βρετανικών πολυεθνικών. Ήταν ένα μεγαλόπνοο σχέδιο, με έναν προϋπολογισμό που θα ξεπερνούσε τα 5 δισεκατομμύρια δολάρια. Η Βολιβία έχει τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου -τα δεύτερα μεγαλύτερα στη Νότια Αμερική. Το σχέδιο προέβλεπε την μεταφορά του αερίου, μέσω αγωγών, σε ένα λιμάνι της Χιλής, την «υγροποίησή» του σε ένα τεράστιο διυλιστήριο που θα χτιζόταν εκεί και την εξαγωγή του στις αγορές των ΗΠΑ και του Μεξικού.

Η άρχουσα τάξη έτρεφε -και συνεχίζει να τρέφει- τεράστιες προσδοκίες από αυτό το έργο.

Η Βολιβία είναι η φτωχότερη χώρα της Νότιας Αμερικής. Μόνο μια χώρα βρίσκεται κάτω της στον κατάλογο των χωρών της ολόκληρης της αμερικανικής ηπείρου, μόνο μια χώρα είναι πιο φτωχή, η Νικαρόγουα. Το μέσο, κατά κεφαλήν, ετήσιο εισόδημα δεν ξεπερνάει τα 900 δολάρια -ένα νόμισμα που θυμίζει τις πεινασμένες αφρικανικές χώρες. Η φοβερή ψαλίδα που χωρίζει τους φτωχούς με τους πλούσιους κάνει αυτή την εικόνα ακόμα πιο καταθλιπτική. Στη Λατινική Αμερική, σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας, το ετήσιο εισόδημα του πλουσιότερου 10% του πληθυσμού είναι περίπου 30 φορές μεγαλύτερο από του φτω-

χότερου 10%. Μια μικρή, προνομιούχα ελίτ ζει μέσα στην πολυτέλεια, αρπάζοντας το 50% του πλούτου ενώ την ίδια στιγμή εκατομμύρια φτωχοί φυτοζωούν με εισοδήματα που δεν ξεπερνάνε το ένα ή δυο δολάρια την ημέρα.

Σε αντίθεση με την Αργεντινή ή την Βραζιλία, η Βολιβία εξακολουθεί να είναι μια κυρίως αγροτική χώρα. Το μεγαλύτερο κομμάτι από τα 9 σχεδόν εκατομμύρια των κατοίκων της εξακολουθούν να κατοικούν σε χωριά και κωμοπόλεις και να ζούνε από την καλλιέργεια της γης -είτε σαν μικροαγρότες, είτε σαν εργάτες γης. Εκατοντάδες χιλιάδες οικογένειες εξαρτώνται από την καλλιέργεια της κόκας -ενός φυτού από το οποίο δεν παράγεται μόνο η κοκαΐνη αλλά και φάρμακα και ένα τοπικό «τσάι», που είναι πολύ διαδομένο στην Λατινική Αμερική. Τη δεκαετία του 1990, κάτω από την πίεση των ΗΠΑ, οι κυβερνήσεις της Βολιβίας έχουν ξεκινήσει μια βίαιη εκστρατεία ενάντια στους καλλιεργητές της κόκας: ο στρατός εισβάλλει στα χωριά, καταστρέφει τις σοδειές, αποφιλώνει τα χωράφια και φεύγει, αφήνοντας τους φτωχούς καλλιεργητές χωρίς κανένα απολύτως μέσο επιβίωσης. Οι αγροτικές εξεγέρσεις και εκρήξεις οργής των φτωχών είναι μόνιμο φαινόμενο στη Βολιβία τα τελευταία χρόνια.

Όμως το μεγαλύτερο μέρος του πλούτου της η άρχουσα τάξη το κρωσάει στα μεταλλεία -η Βολιβία έχει πλούσια κοιτάσματα αργύρου, ψευδαργύρου και κασσίτερου. Και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση μιας ισχυρής και μαχητικής εργατικής τάξης, που σημάδεψε με τους αγώνες της την ιστορία της Βολιβίας σε ολόκληρο τον 20ο αιώνα. Η πρώτη μεγάλη εξέγερση των μεταλωρύχων σημειώθηκε το 1923 -και σφάχτηκε άγρια από το καθεστώς. Μια νέα εξέγερση το 1952 κατάφερε να ανατρέψει την δικτατορία και να φέρει στην εξουσία την μεταρρυθμιστική, δημοκρατική κυβέρνηση του Βίκτορ Παζ Εστενσόρο. Ο Εστενσόρο εθνικοποίησε τα μεταλλεία, μοίρασε τα «λατιφούντια» -τα τσιφλίκια των μεγάλων γαιοκτημόνων- στους αγρότες, καταπολέμησε τον αναλφαριθμισμό και πήρε κάποιο μέτρο για την βελτίωση της κατάστασης των Ινδιάνων -που αποτελούν την πλειοψηφία των κατοίκων της Βολιβίας.

Ο Εστενσόρο δεν ήταν, όμως, σοσιαλιστής. Η κυβέρνησή του είχε σαν βασικό στόχο την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας -ήταν μια «εθνικιστική» κυβέρνηση που θύμιζε τα μετασποικιακά καθεστώτα που άνησαν στον «Τρίτο Κόσμο» τη δεκαετία του 1950 και του 1960. Έτσι, το νέο καθεστώς δεν άργησε να έρθει σε σύγκρουση με τους εργάτες. Το 1964 ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, ο Ρενέ Μπαριέντος, οργάνωσε στρατιωτικό πραξικόπημα και προ-

Η συμμετοχή των μεταλλωρύχων έκανε την εξέγερση νικηφόρα

σπάησε να βάλει στον «γύψο» τους εργατικούς αγώνες. Παρόλα αυτά μεγάλες απεργίες συνέχισαν να συνταράσσουν Ξανά και Ξανά τη Βολιβία. Το 1982, τελικά, οι στρατιωτικοί αναγκάστηκαν, αντιμέτωποι με μια μεγάλη οικονομική κρίση, να παραδώσουν την εξουσία. Οι εκλογές που ακολούθησαν έφεραν μια κεντροαριστερή κυβέρνηση -που όμως έτρεξε να υιοθετήσει ένα καθαρά νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα οικονομικής σταθεροποίησης. Εκατοντάδες «μη βιώσιμα» ορυχεία έκλεισαν, ενώ τα υπόλοιπα, αφού «εξυγιάνθηκαν» με την απόλυση του «πλεονάζοντος προσωπικού» δόθηκαν πίσω στους ιδιώτες. Πάνω από 20.000 μεταλλωρύχοι πετάχτηκαν στην ανεργία.

Η «επιτυχία» αυτή γέμισε με αυτοπεποίθηση την άρχουσα τάξη. Η ραχοκοκαλιά της εργατικής αντίστασης, έλεγαν οι αντίστοιχοι Ανδριανόπουλοι της Βολιβίας, είχε σπάσει οριστικά.

Η κεντροδεξιά κυβέρνηση που εκλέχτηκε το 1993 έβαλε πλώρη να αντιστρέψει όλα όσα είχαν κατακτήσει οι εργάτες τα προηγούμενα πενήντα χρόνια. Ιδιωτικοποίησε τις τηλεπικοινωνίες και την ηλεκτρική ενέργεια και ψήφισε τον διαβόητο «νόμο για τους υδρογονάνθρακες» που άνοιξε τον δρόμο για το ξεπούλημα του πετρελαίου και του φυσικού αερίου. Πρόεδρος της κυβέρνησης αυτής ήταν ένας εκατομμυριούχος, το αφεντικό του μεγαλύτερου μεταλλευτικού ομίλου της χώρας: ο Γκονζάλο Σάντσεζ ντε Λοσάντα.

Στις εκλογές του 1997 η κάλπες έφεραν στην εξουσία τον Χούγκο Μπαντσέρ, έναν παλιό δικτάτορα της δεκαετίας του 1970. Οι καπιταλιστές έτριβαν τα χέρια τους. Αλλά είχαν πέσει τραγικά έξω.

Το 2000 ξέσπασε ανταρσία στην επαρχία Κοτσαμπάμπα, ενάντια στις προσπάθειες του Μπαντσέρ να ιδιωτικοποιήσει το νερό -που θα έφερνε μεγάλες αυξήσεις σε όλα τα βασικά προϊόντα. Οι εργάτες και οι αγρότες έστησαν μπλόκα στους κεντρικούς δρόμους, ακινητοποιώντας ολόκληρη τη χώρα. Στο τέλος η κυβέρνηση αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Ήταν η πρώτη μεγάλη νίκη του κινήματος εδώ και δυο

δεκαετίες.

Στις εκλογές που ακολούθησαν τον Ιούνιο του 2002 ο Λοσάντα αναδείχτηκε Ξανά «νικητής» -αλλά με μια ελάχιστη διαφορά από τον βασικό του αντίπαλο, τον Εβο Μοράλες, τον ηγέτη του «Κινήματος προς τον Σοσιαλισμό». Ο Λοσάντα πήρε το 22.5% των ψήφων. Ο Μοράλες 21%.

Παρόλα αυτά ο Λοσάντα εγκαταστάθηκε στις 6 Αυγούστου στο προεδρικό μέγαρο, χάρη στην προτίμηση του Κογκρέσου. Δυο μέρες αργότερα ο στρατός άρχισε τις επιθέσεις ενάντια στους καλλιεργητές της κόκας στην επαρχία Τσαπάρε. Ήταν μόνο η αρχή.

Τον Φλεβάρη η κυβέρνηση ανακοίνωσε ένα νέο πακέτο σκληρών νεοφιλελεύθερων μέτρων που περιλάμβαναν πάγωμα των μισθών, περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες και έναν νέο φόρο εισοδήματος που χτυπούσε άγρια τους εργάτες και τους φτωχούς. Όταν ο κόσμος κατέβηκε στους δρόμους, ο Λοσάντα δεν δίστασε να στείλει τον στρατό να τους χτυπήσει (οι αστυνομικοί είχαν κατέβει και αυτοί σε «απεργία» ενάντια στο πάγωμα και των δικών τους μισθών που προέβλεπε το πακέτο). Τριάντα άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους εκείνη την ημέρα στην Λα Παζ. Οι τραυματίες ξεπερνούσαν τους εκατό.

Ο «γκρίνγκο» -όπως ονομάζει ο κόσμος κοροϊδευτικά τον Λοσάντα που δεν μπορεί ούτε καν να μιλήσει σωστά τη γλώσσα του- είχε μόλις προσθέσει και το φόνο στα εγκλήματά του.

Η ανακοίνωση της συμφωνίας για το ξεπούλημα του φυσικού αερίου, τον Σεπτέμβρη, έκανε το ποτήρι της αργής να ξεχειλίσει. Ο Μοράλες και οι άλλοι ηγέτες της αριστεράς ζήτησαν δημοψήφισμα, για να αποφασίσει ο λαός για την τύχη του φυσικού πλούτου της χώρας. Και κάλεσαν τον κόσμο να κατέβει, για μια ακόμα φορά, στους δρόμους. Αντί για άλλη απάντηση, όμως, ο Λοσάντα στράφηκε και πάλι στην καταστολή και τη βία. Στις 20 Σεπτέμβρη ο στρατός άνοιξε πυρ ενάντια σε μια πορεία, σκοτώνοντας επτά διαδηλωτές. Δυο βδομάδες αργότερα, στις 12 Οκτώβρη ο στρατός χτύπησε το

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Τεράστια διαδήλωση στους δρόμους της Λαπάζ

Αλ Άλτο, ένα πυκνοκατοικημένο, φτωχικό προάστιο πάνω από την Λα Παζ. Κανέννας δεν γνωρίζει ακριβώς πόσο σκοτώθηκαν εκείνη την ημέρα. Οι επίσημες ανακοινώσεις της κυβέρνησης έκαναν λόγο για 90.

Σίγουρα το πραγματικό νούμερο ήταν πολύ μεγαλύτερο.

Η σφαγή γύρισε μπουμέρανγκ για τον Λοσάντα. Τα συνδικάτα κάλεσαν σε γενική απεργία. Μεταλλωρύχοι οπλισμένοι με δυναμίτη και εργαλεία της δουλειάς μαζεύτηκαν στη Λα Παζ, έκλεισαν με οδοφράγματα τους δρόμους και πλημμύρισαν την πλατεία Μουρίλος, μπροστά από το Προεδρικό Μέγαρο. Η χώρα παρέλυσε. Στις 17 Οκτώβρη ο "γκρίνγκο" παραιτήθηκε.

Λίγες ώρες αργότερα ο Κάρλος Μέσα, ο αντιπρόεδρος του Λοσάντα, πήρε τη θέση του στην προεδρία.

Ο Μέσα δεν διαφέρει, στην ουσία, σε τίποτα από τον "γκρίνγκο". "Ο κύριος Μέσα" παραδέχεται το περιοδικό Εκόνομιστ, "όπως και ο κύριος Σάντσες ντε Λοσάντα, είναι μέλος της ολιγαριθμης βολιβιανής ελίτ. Ομως κέρδισε τον σεβασμό αποσύροντας την υποστήριξή του από τον Γκόνι (το καϊδευτικό όνομα που είχαν δώσει στον "γκρίνγκο" οι δεξιοί φίλοι του), λέγοντας ότι δεν μπορεί να συνεχίσει να ανήκει σε μια κυβέρνηση που είχε προκαλέσει τέτοια αιματοχυσία".

Παρόλα αυτά, όμως, η ανατροπή του Λοσάντα ήταν μια τεράστια νίκη για το κίνημα -όχι μόνο για τη Βολιβία, αλλά και για την Λατινική Αμερική και τον κόσμο ολόκληρο.

Στις 18 Οκτώβρη, μια μέρα μετά την ανατροπή του «γκρίνγκο», οι ηγέτες των μεγαλύτερων συνδικάτων της χώρας μαζεύτηκαν μαζί με τους εκπροσώπους άλλων οργανώσεων στα γραφεία της COB,

της ΓΣΕΕ της Βολιβίας, για να εκτιμήσουν την κατάσταση και να αποφασίσουν τι στάση θα κρατήσουν απέναντι στη νέα κυβέρνηση του Μέσα. Στη συζήτηση όλοι σχεδόν οι ομιλητές παραδέχτηκαν ότι ήταν η ίδια η δράση των εργατών της βάσης αυτή που είχε διώξει «τον δολοφόνο Γκόνι». «Κανέννας, ούτε σαν άτομο, ούτε σαν κόμμα δεν στάθηκε ικανός να πάρει την ηγεσία σε αυτή τη σύγκρουση» είπε χαρακτηριστικά, στην εισήγησή του ο ίδιος ο εκπρόσωπος της COB. Ούτε ένας ομιλητής δεν τόλμησε να υποστηρίξει τον Μέσα. «Αλλάξαμε τον πρόεδρο», είπε χαρακτηριστικά ο εκπρόσωπος των βιομηχανικών εργατών, «αλλά οι δήμιοί του παραμένουν στην εξουσία». Και τι θα έπρεπε να κάνουν; Κάποιοι υποστήριξαν ότι θα έπρεπε να δοθεί «πίστωση χρόνου» στη νέα κυβέρνηση. Κάποιοι άλλοι υποστήριξαν ότι οι εργάτες θα έπρεπε να πάρουν οι ίδιοι την εξουσία στα χέρια τους. «Χρειαζόμαστε ένα πρόγραμμα δράσης», είπε ο εκπρόσωπος των εκπαιδευτικών, «που θα επιτρέψει στους εκμεταλλευόμενους να πάρουν την εξουσία και έτσι να οργανώσουν μια επαναστατική κυβέρνηση εργατών και αγροτών».

Στο τέλος η σύσκεψη αποφάσισε, με μια μικρή μόνο πλειοψηφία, να δώσουν πίστωση χρόνου στη νέα κυβέρνηση. Ο Φελίπε Κουίσιπε, ο ηγέτης των (ιθαγενών στην πλειοψηφία τους) εργατών γης, έδωσε στον Μέσα «διορία 90 ημερών» για να ικανοποιήσει τα αιτήματα των Ινδιάνων. Διαφορετικά, είπε, «θα καλέσει σε εξέγερση με στόχο την κατάληψη της εξουσίας».

Η άρχουσα τάξη βρίσκεται κυριολεκτικά σε πανικό. Η εργατική τάξη της Βολιβίας, αυτή που οι τοπικοί Ανδριανόπουλοι είχαν κηρύξει «νεκρή» ανέτρεψε τον πρόεδρο και τώρα απειλεί να πάρει η ίδια την εξουσία στα χέρια της -πιάνοντας το κόκκινο νήμα που ξεκίνησε πριν από έναν περίπου αιώνα στη Ρωσία με την επανάσταση του Οκτώβρη.

Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι η Βολιβία βρίσκεται πραγματικά στο κατώφλι της σοσιαλιστικής επανάστασης. Η άρχουσα τάξη, όμως, δεν μπορεί να κρύψει τον πανικό της. Ο Μέσα υποσχέθηκε αμέσως δημοψήφισμα για το αέριο και την κατάργηση του νόμου για τους υδρογονάνθρακες, εθνικοποίησε τα αλιτορυχεία της κοιλάδας Ουγιούνι διώχνοντας τις ιδιωτικές εταιρείες που είχαν αρχίσει να τα εκμεταλλεύονται και άνοιξε μια ολόκληρη συζήτηση για την προοπτική εθνικοποίησης των μεταλλείων κασιπέρου.

Και ο τρόμος των καπιταλιστών δεν περιορίζεται μόνο στην ίδια τη Βολιβία. Σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική, παρατηρεί με θλίψη ο Εκόνομιστ, παρατηρείται μια «οπισθοχώρηση» από την πολιτική της αγοράς. Στην Ουρουγουάη η κυβέρνηση αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τις προσπάθειες «αποκρατικοποίησης» των πετρελαίων, μετά από ένα δημοψήφισμα όπου το 60% ψήφισε «όχι» στην «απελευθέρωση» της αγοράς ενέργειας. Η κυβέρνηση της Δομινικανής Δημοκρατίας επανασυνετικοποίησε την τοπική ΔΕΗ -αψηφώντας τις «συμβουλές» του ΔΝΤ και τις απειλές να σταματήσει να στηρίζει τη χώρα με τα δάνειά του. Ο Εκόνομιστ δεν κρύβει την απογοήτευση και τον φόβο του.

Μπορεί οι εργάτες στη Βολιβία να μην πήραν την εξουσία. Η εξέγερσή τους, όμως, ήταν σημείο καμπής -όχι μόνο για τη Λατινική Αμερική αλλά και για ολόκληρο τον κόσμο.